

**URZĄD STATYSTYCZNY
W ŁODZI**

**RAPORT
Z WYNIKÓW
SPISÓW Powszechnych
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE**

ŁÓDŹ 2003

KOMITET REDAKCYJNY URZĘDU STATYSTYCZNEGO W ŁODZI

PRZEWODNICZĄCA

Elżbieta Bednarska

REDAKTOR GŁÓWNY

Waldemar Dubla

CZŁONKOWIE

Edward Bedlechowicz, Mariola Chrobot, Iwona Gruczyńska, Ewelina Herman,
Anna Jaeschke, Stanisław Kaniewicz, Sławomir Konczak, Halina Lańska, Jan Latkowski,
Włodzimierz Obraniak, Elżbieta Ossowska, Elżbieta Stankowska, Teresa Śmiłowska

Projekt okładki: Sylwester Jabłoński

wersja elektroniczna: Radosław Jabłoński

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych US

www.stat.gov.pl/urzedz/lodz/index.htm

ISBN 83-915637-9-0

Druk: Zakład Wydawnictw Statystycznych, al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa

Nakład 400 egz

Cena zł 20,-

PRZEDMOWA

Prezentowana publikacja zawiera syntetyczną analizę wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 dla województwa łódzkiego i otwiera cykl opracowań prezentujących bogatą tematykę spisu w różnym stopniu szczegółowości i w różnych przekrojach terytorialnych.

Publikacja składa się z dwóch części. Część pierwsza zawiera opis struktury demograficznej i społeczno-ekonomicznej ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zasobów mieszkaniowych z uwzględnieniem ich jakości, a także warunków mieszkaniowych ludności.

W części drugiej zamieszczono zwięzłą charakterystykę rolnictwa w województwie łódzkim, prezentując zagadnienia związane z użytkowaniem gruntów, strukturą zasiewów, stanem pogłowia zwierząt gospodarskich oraz technicznym wyposażeniem gospodarstw rolnych.

W toku analizy uwzględniono dynamikę zmian prezentowanych zjawisk wykorzystując wyniki spisu ludności i mieszkań z 1988 roku przeliczone na obszar województwa łódzkiego w aktualnych granicach administracyjnych, a w zagadnieniach związanych z rolnictwem nawiązano do wyników spisu rolnego 1996.

Do obydwu części opracowania włączono aneksy tabelaryczne, zawierające wybrane dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 i Powszechnego Spisu Rolnego 2002 w województwie łódzkim, podregionach i powiatach.

Pełne wyniki obu spisów będą upowszechniane w formie wydawanych sukcesywnie opracowań tematycznych, z których większość ukaze się jeszcze w tym roku. Publikacje te będą dostępne również w wersji elektronicznej na płytach CD, a ich fragmenty zaprezentowane w Internecie.

Wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania, przeprowadzenia i opracowania wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 i Powszechnego Spisu Rolnego 2002 składam serdeczne podziękowania.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

Elżbieta Bednarska

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	3
NARODOWY SPIS POWSZECHNY LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2002	
UWAGI OGÓLNE	9
I. LUDNOŚĆ	16
1. Stan ludności	16
2. Ludność według wieku	19
3. Stan cywilny	25
4. Wykształcenie	29
5. Osoby niepełnosprawne	35
6. Ludność związana z rolnictwem	39
7. Obywatelstwo, narodowość i język	41
8. Migracje ludności	43
II. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI	48
1. Aktywni zawodowo	48
2. Pracujący	53
3. Bezrobotni	59
4. Ludność bierna zawodowo	64
5. Źródła utrzymania	66
III. GOSPODARSTWA DOMOWE, RODZINY I GOSPODARSTWA ZBIOROWE	72
1. Gospodarstwa domowe i rodziny	72
2. Ludność w gospodarstwach zbiorowych	79
IV. ZASOBY MIESZKANIOWE	81
1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych	81
2. Forma własności zasobów	83
3. Jakość zasobów mieszkaniowych	84
V. WARUNKI MIESZKANIOWE	87
1. Wielkość i zaludnienie mieszkań	87
2. Samodzielność zamieszkiwania gospodarstw domowych i rodzin	92
3. Warunki substandardowe	94
ANEKS TABELARYCZNY	99

Wykaz wykresów

Wykres 1.	Gęstość zaludnienia w powiatach województwa łódzkiego w 2002 r.	17
Wykres 2.	Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 1988 i 2002	22
Wykres 3.	Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiatach w 2002 r.	24
Wykres 4.	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w powiatach w 2002 r.	25
Wykres 5.	Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i płci w 2002 r.	28
Wykres 6.	Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002	30
Wykres 7.	Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2002 r.	31
Wykres 8.	Ludność w wieku produkcyjnym według płci i poziomu wykształcenia w 2002 r.	34
Wykres 9.	Osoby niepełnosprawne według kategorii w województwie łódzkim w 2002 r.	36
Wykres 10.	Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności i płci w 2002 r.	38
Wykres 11.	Ludność faktycznie zamieszkała według okresu zamieszkiwania w obecnej miejscowości w 2002 r.	44
Wykres 12.	Struktura imigrantów przebywających na terenie województwa łódzkiego powyżej 2 miesięcy w 2002 r.	46
Wykres 13.	Struktura emigrantów przebywających czasowo za granicą powyżej 2 miesięcy w 2002 r.	47
Wykres 14.	Wskaźnik zatrudnienia w województwie łódzkim według powiatów w 2002 r.	57
Wykres 15.	Stopa bezrobocia w województwie łódzkim według powiatów w 2002 r.	63
Wykres 16.	Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy w 2002 r.	64
Wykres 17.	Struktura ludności według głównego źródła utrzymania w latach 1988 i 2002	67
Wykres 18.	Gospodarstwa domowe według liczby osób w latach 1988 i 2002	73
Wykres 19.	Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego i miejsca zamieszkania w 2002 r.	75
Wykres 20.	Struktura rodzin według typów w 2002 r.	77
Wykres 21.	Struktura rodzin z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w gospodarstwach domowych według typu, liczby dzieci i miejsca zamieszkania w 2002 r.	78
Wykres 22.	Struktura ludności faktycznie zamieszkałej w obiektach zbiorowego zakwaterowania w 2002 r.	79

Wykres 23. Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania według płci w 2002 r.....	80
Wykres 24. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 1988 i 2002	87
Wykres 25. Przeciętna liczba izb w mieszkaniach w latach 1988 i 2002.....	89
Wykres 26. Struktura ludności według zajmowanych mieszkań o powierzchni użytkowej na 1 osobę w 2002 r. (w % ludności ogółem) .	91
Wykres 27. Struktura gospodarstw domowych według tytułu prawnego do mieszkania w 2002 r.....	93

POWSZECHNY SPIS ROLNY 2002

UWAGI OGÓLNE	131
WPROWADZENIE	139
1 Struktura organizacyjna rolnictwa	140
2. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność gospodarczą rolniczą i pozarolniczą ...	142
3. Użytkowanie gruntów	144
4. Struktura zasiewów	146
5. Zwierzęta gospodarskie	150
6. Budynki i budowle	153
7. Ciągniki i samochody	155
8. Maszyny rolnicze	156
ANEKS TABELARYCZNY	158

Wykaz wykresów

Wykres 1. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 1996 i 2002	140
Wykres 2. Struktura użytkowania gruntów ogółem w 2002 r. – sektor prywatny	141
Wykres 3. Struktura użytkowania gruntów ogółem w 2002 r. – sektor publiczny	141
Wykres 4. Struktura gospodarstw według prowadzonej działalności gospodarczej w 2002 r.	143
Wykres 5. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w latach 1996 i 2002	148
Wykres 6. Struktura powierzchni zbóż w 2002 r.	149
Wykres 7. Zwierzęta gospodarskie w latach 1996 i 2002	150
Wykres 8. Struktura stada bydła w latach 1996 i 2002	151
Wykres 9. Struktura stada trzody chlewnej w latach 1996 i 2002	152
Wykres 10. Struktura budynków i budowli w 2002 r.	154
Wykres 11. Liczba ciągników przypadająca na 100 gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2002 r.	155

NARODOWY SPIS Powszechny
LUDNOŚCI I MIESZKAŃ
2002

UWAGI OGÓLNE

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 został przeprowadzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie ustawy o spisie z dnia 2 grudnia 1999 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 1, poz. 1 i Nr 93, poz. 1026). Spis ten był przeprowadzany w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 roku razem z Powszechnym Spisem Rolnym.

Spis ludności 2002 obejmował osoby stale zamieszkałe na obszarze Polski, bez względu na fakt czy osoby te przebywały w kraju w czasie spisu, czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w mieszkaniach, w zamieszkanym pomieszczeniach prowizorycznych oraz w obiektach zbiorowego zamieszkania.

Doświadczenia polskie

Znaczenie spisów ludności i mieszkań jest różne w poszczególnych krajach, w zależności od sprawności funkcjonowania systemów ewidencyjnych i rejestrów oraz od stopnia powiązania systemu badań statystycznych z administracyjnymi źródłami danych.

W naszym kraju znaczenie spisu ludności jest nadal bardzo duże. W ostatnim stuleciu Polska przeprowadziła siedem spisów powszechnych ludności i mieszkań (1921, 1931, 1950, 1960, 1970, 1978 i 1988), jeden spis sumaryczny w 1946 r. oraz trzy spisy reprezentacyjne – tzw. mikrospisy - w latach: 1974, 1984 i 1995.

Dla Polski spis ludności i mieszkań 2002 jest badaniem szczególnym, ponieważ jest pierwszym pełnym spisem po głębokich przeobrażeniach społeczno-gospodarczych i ustrojowych, jakie miały miejsce w latach dziewięćdziesiątych. Przeobrażenia te spowodowały zmiany w dotychczasowych procesach demograficznych, głębokie przemiany struktury społeczno-zawodowej ludności oraz pojawienie się nowych zjawisk, nieznanych wcześniej na taką skalę, w tym bezrobocie, bezdomność, imigracja cudzoziemców do Polski, nasilenie się krótkookresowych migracji zagranicznych Polaków czy też nowe formy własności mieszkań.

Podstawowe cele spisu ludności i mieszkań 2002 to:

1. Dostarczenie informacji o stanie i strukturze ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz informacji o mieszkaniach i warunkach mieszkaniowych – na najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju;
2. Możliwie szeroka charakterystyka zmian podstawowych struktur demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian wielkości i standardu zasobów mieszkaniowych;

3. Dostarczenie informacji niezbędnych do międzynarodowych porównań – poprzez uwzględnienie w opracowaniach standardów i zaleceń organizacji międzynarodowych.

Zakres tematyczny spisu ludności i mieszkań w 2002 uwzględnił:

1. Geograficzną charakterystykę rozmieszczenia ludności: miejsce zamieszkania oraz przebywania i migracje (wewnętrzne i zagraniczne);
2. Demograficzną charakterystykę osób: płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny);
3. Charakterystykę demograficzną gospodarstw domowych i rodzin: pozycję osób w gospodarstwie domowym i rodzinie, wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny;
4. Charakterystykę społeczną osób: poziom wykształcenia oraz uczęszczanie do szkoły, kraj urodzenia, obywatelstwo, deklarowaną narodowość i język używany w rozmowach w domu;
5. Niepełnosprawność prawną i biologiczną;
6. Aktywność ekonomiczną ludności: pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo, zawody, rodzaj działalności zakładów pracy;
7. Główne i dodatkowe źródła utrzymania osób oraz rodzaje pobieranych świadczeń społecznych;
8. Źródła utrzymania gospodarstwa domowego, samodzielność gospodarowania oraz zamieszkiwania;
9. Gospodarstwa zbiorowe i rodziny w tych gospodarstwach;
10. Mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe, stan zasobów mieszkaniowych;
11. Wielkość mieszkań i ich wyposażenie.

Tematyka ludnościowa została wzbogacona dzięki przeprowadzeniu dwóch badań towarzyszących spisowi, a mianowicie badania dzietności oraz długookresowych migracji ludności, jakie miały miejsce w latach 1989-2002.

Badanie dzietności kobiet

Badania dzietności kobiet (reprezentacyjne) są już tradycją w polskich spisach ludności. Po raz pierwszy takie badanie przeprowadzono przy spisie ludności w 1970 roku. Badanie przeprowadzone w 2002 roku było badaniem szczególnie ważnym z następujących powodów:

- 1) w latach dziewięćdziesiątych wystąpiła w naszym kraju głęboka depresja demograficzna, nie mająca precedensu w historii powojennej Polski,
- 2) począwszy od 1989 r. reprodukcja ludności w Polsce nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, a od 1999 roku ludność Polski zmniejsza się.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na próbie kobiet w wieku powyżej 16 lat (bez względu na ich stan cywilny). Ankietowe badania dzietności są z założenia dobrowolne i taki charakter miało badanie przeprowadzone podczas spisu ludności w roku 2002. Wyniki tego badania są nadal w trakcie opracowywania, dlatego nie mogły zostać zaprezentowane w tym raporcie.

Badanie długookresowych migracji ludności w latach 1989 - 2002

Badaniem zostały objęte osoby, które w latach 1989 – 2002 zmieniały miejsce zamieszkania na pobyt stały lub na czas dłuższy niż 12 miesięcy. Badanie to obejmuje migracje wewnętrzne ludności oraz migracje zagraniczne. Wyniki badania migracji długookresowych nadal są w trakcie opracowania.

Uzyskane w spisie informacje o migracjach pozwolą określić faktyczne rozmiary przemieszczeń, ich zasięg przestrzenny i główne kierunki mobilności ludności w latach 90-tych. Ustalenie tych wielkości w bieżących badaniach jest niemożliwe z uwagi na stosunkowo skromny zakres dostępnych informacji.

Należy dodać, że lata dziewięćdziesiąte charakteryzowały się zahamowaniem przemieszczeń terytorialnych ludności ze wsi do miast, wzrostem przepływów ludności z obszarów miejskich na wieś (głównie dotyczyło to ludności dwuzawodowej) oraz ograniczeniem migracji międzywojewódzkich. Badanie pozwoli na bardziej dokładny opis zjawiska migracji długookresowych, m.in. poprzez wskazanie przyczyn mobilności przestrzennej oraz potencjalnych zachowań osób i ich rodzin w nowych warunkach społeczno-ekonomicznego rozwoju kraju.

Lata dziewięćdziesiąte to okres przemian społeczno-ekonomicznych nie tylko w Polsce, ale także w wielu krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Lata te charakteryzowały się daleko idącą integracją międzynarodową, która znalazła swoje odbicie m.in. w procesie dostosowywania krajowych systemów statystycznych, w tym wyników spisów, do wymogów międzynarodowych. Biuro Statystyczne ONZ, Europejska Komisja Gospodarcza oraz Unia Europejska wspólnie przygotowały propozycje tematów rekomendowanych do uwzględnienia w spisach powszechnych ok. 2000 r.

(Międzynarodowe rekomendacje do spisów ludności i mieszkań ok. 2000 r., zostały przyjęte na plenarnym posiedzeniu Konferencji Statystyków Europejskich w czerwcu 1997 r. w Genewie. Rekomendacje te zostały przedstawione w formie publikacyjnej, jako wspólne opracowanie EKG ONZ oraz Unii Europejskiej. Aktualnie dostępne są w wersji angielskiej, jako finalny dokument pt. „Zalecenia dla spisów ludności i mieszkań ok. 2000 r. w regionie EKG [Recommendations for the 2000 Censuses of Population and Housing in the ECE Region]”, EKG/Eurostat, New York and Geneva 1998 r.)

Propozycje EKG, ONZ i UE uwzględniają znaczenie konkretnych aspektów sytuacji ludnościowej oraz potrzeby informacyjne poszczególnych krajów, a także potrzeby organizacji międzynarodowych związane z monitorowaniem i rozwijaniem polityki społecznej i regionalnej.

Zalecenia międzynarodowe nie są bezwzględnie obowiązujące dla poszczególnych krajów, aczkolwiek należy się liczyć z tym, iż Polska – podobnie jak każde inne państwo – ma obowiązek dostarczania porównywalnych informacji statystycznych do międzynarodowych baz danych. Należy jednak mieć na uwadze, że każdy kraj ma pewne tematy ściśle powiązane ze swoją specyfiką, które muszą być bezwzględnie badane w kolejnych spisach i z tego względu powinny stanowić stały element tematyki spisowej.

Wyniki spisu pozwalają na ocenę ilościowych i jakościowych zmian, jakie zaszły w społeczeństwie w okresie od poprzedniego spisu, charakteryzując kolejny etap jego rozwoju. Spis powszechny ludności jest swoistą fotografią społeczeństwa, przedstawiającą w danym momencie stan, rozmieszczenie i różnorodne struktury ludności, zamieszkałej na terenie całego kraju.

Poprzez porównanie wyników obu spisów 2002 oraz 1988 – istnieje możliwość rozpoznania kierunków i natężenia zmian rozwoju demograficzno-społecznego oraz zmian w infrastrukturze mieszkaniowej i potrzebach mieszkaniowych - w miarę możliwości - na każdym szczeblu podziału terytorialnego kraju, tj. na poziomie regionalnym: województw, podregionów (NTS-3) oraz lokalnym (powiatów i gmin). Należy przypomnieć, że reforma administracyjna wprowadziła powiaty, jako wydzielone jednostki administracyjne, które nie istniały w spisie z 1988 r., jak również zmieniła się znacznie liczba i granice administracyjne województw. Dla potrzeb analizy zmian przeliczone zostały (w podstawowym zakresie) wyniki spisu 1988 według podziału administracyjnego obowiązującego aktualnie. Przeliczone dane są publikowane po raz pierwszy w tym raporcie.

Formy upowszechniania wyników spisu

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 dostarczają podstawowych informacji o liczbie, strukturach demograficznych i społeczno-ekonomicznych

ludności, gospodarstw domowych i rodzin, zamieszkujących lub przebywających w Polsce oraz o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, ich jakości i wykorzystaniu.

Można wyróżnić cztery podstawowe formy upowszechniania danych spisowych:

- 1) Publikowanie danych;
- 2) Udostępnianie danych na nośnikach informatycznych oraz poprzez bezpośredni dostęp do baz informacyjnych z wynikami spisu;
- 3) Dostępność podstawowych danych poprzez Internet;
- 4) Udostępnianie danych poprzez Bank Danych Regionalnych.

Publikowanie wyników spisów jest już tradycją. Ta forma upowszechniania danych będzie kontynuowana. Jednak wobec gwałtownego rozwoju informatyki oraz nowoczesnych technologii komunikacji szczególna uwaga będzie zwrócona na ułatwienie odbiorcom korzystania z elektronicznych form dostępu do danych spisowych.

Przewiduje się, że w 2003 roku zostanie wydanych 13 publikacji tabelarycznych, zawierających wyniki NSP 2002 na poziomie ogólnokrajowym z jednoczesną prezentacją przekrojów regionalnych.

Kolejne publikacje, głównie o charakterze analityczno-tabelarycznym będą opracowywane i wydawane począwszy od 2004 roku. Publikacje te będą przygotowywane wspólnie z przedstawicielami środowisk naukowo-badawczych, zarówno tymi, z którymi GUS ma podpisane umowy o współpracy badawczej, jak i z innymi uczelniami oraz instytutami naukowo-badawczymi.

Jednocześnie z wydawaniem publikacji ogólnokrajowych będą wydawane opracowania regionalne, a także lokalne, dotyczące poszczególnych gmin.

Przygotowywany w postaci tablic wynikowych zakres opracowania wyników spisu nie wyczerpuje wszystkich możliwości wykorzystania danych spisowych. Wdrożony system informatyczny, w tym szeroki program symbolizacji automatycznej oraz automatycznego „wyprowadzania” wielu informacji (zmiennych), pozwoli na opracowywanie wyników spisu również w innych niż proponowane układach korelacyjnych i przestrzennych. Potencjalni odbiorcy takich danych spisowych, które wykraczają poza dane ujęte we wspomnianych tablicach wynikowych, muszą jednak liczyć się z tym, że zamówienia będą realizowane w późniejszym czasie.

Wykaz przewidzianych do wydania publikacji z wynikami spisu

Publikacje z wynikami spisu ludności i mieszkań 2002 będą wydawane w latach 2003-2004. W 2003 roku przewiduje się wydanie następujących tytułów, zawierających dane na poziomie ogólnokrajowym:

1. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002. Raport z wyników
2. Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna
3. Gospodarstwa domowe i rodziny
4. Mieszkania
5. Mieszkania niezamieszkane
6. Zamieszkane budynki
7. Ludność i gospodarstwa domowe. Stan i struktura społeczno - ekonomiczna
8. Ludność i gospodarstwa domowe związane z rolnictwem
9. Osoby niepełnosprawne oraz ich gospodarstwa domowe
10. Aktywność ekonomiczna ludności
11. Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin
12. Migracje zagraniczne ludności
13. Migracje wewnętrzne ludności

Na poziomie regionalnym w 2003 r. planuje się wydanie następujących publikacji:

1. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002. Raport z Wyników Województwa Łódzkiego
2. Ludność. Stan oraz struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna w województwie łódzkim
3. Gospodarstwa domowe i rodziny w województwie łódzkim
4. Ludność i gospodarstwa domowe związane z rolnictwem w województwie łódzkim
5. Mieszkania w województwie łódzkim
6. Zamieszkane budynki w województwie łódzkim

W prezentowanym raporcie, będącym pierwszą publikacją z wynikami spisu ludności i mieszkań 2002, przyjęte zostały pewne rozstrzygnięcia, które powinny ułatwić użytkownikom korzystanie z danych, zawartych w tym opracowaniu.

Uwagi metodyczne

Podstawowe definicje i objaśnienia – niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu NSP 2002 przedstawionych w tej części raportu - zostały podane bezpośrednio przy każdym z omawianych tematów w poszczególnych rozdziałach opracowania.

Z uwagi na fakt, że dla części mieszkańców niemożliwe było przeprowadzenie spisu z udziałem rachmistrza spisowego (z różnych powodów), podstawowe informacje dla tych osób, tj.: imię i nazwisko, data urodzenia oraz płeć – zostały spisane z ewidencji. Wszystkie pozostałe pytania na formularzu spisowym – w przypadku spisywanych z ewidencji - pozostały bez odpowiedzi. Szacuje się, że z ewidencji spisano około 35 tys. osób (ok. 1,3% ogółu ludności), będących stałymi mieszkańcami naszego województwa. Bezpośrednią konsekwencją spisywania z ewidencji są braki odpowiedzi, podawane w poszczególnych tablicach.

Uwagi techniczne

Wszystkie tablice zawarte w aneksie tabelarycznym zostały opracowane w formacie EXCEL i w takiej postaci są dostępne na płycie CD oraz na stronach Internetu.

W tablicach, zarówno w tekście jak i w aneksie, wprowadzono automatyczne zaokrąglenia, co niekiedy może powodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych do wartości ogółem.

I. LUDNOŚĆ

1. STAN LUDNOŚCI

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 maja 2002 r. wykazały, że liczba ludności województwa łódzkiego wyniosła 2612,9 tys. osób. W świetle materiałów Narodowego Spisu Powszechnego z dnia 6 grudnia 1988 r., przeliczonych według nowych województw, odpowiedni stan ludności kształtował się na poziomie 2703,7 tys. W okresie między spisami stan ludności zmniejszył się zatem o 90,8 tys., tj. o 3,4%. Dane o ruchu naturalnym i wędrownym ludności pozwalają sądzić, że przyczynami tego zjawiska były zarówno ujemny przyrost naturalny jak i migracyjny. W latach 1989-2002 w sześciu województwach (dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, opolskie, śląskie i świętokrzyskie) odnotowano ubytek w zaludnieniu, przy czym jego natężenie było największe w łódzkim i śląskim (po 3,4%). W Łodzi liczba ludności w wymienionym okresie zmniejszyła się z 854,3 tys. do 789,3 tys. a więc o 65,0 tys., tj. o 7,6%.

Tabl. 1. Ludność według miejsca zamieszkania i płci w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓLEM			
6 XII 1988 (w tys.)	2703,7	1296,2	1407,5
20 V 2002 (w tys.)	2612,9	1246,6	1366,3
Różnica w latach 1988-2002 (w tys.)	-90,8	-49,6	-41,2
Dynamika zmian (1988 = 100)	96,6	96,2	97,1
MIASTA			
6 XII 1988 (w tys.)	1728,6	810,2	918,4
20 V 2002 (w tys.)	1697,8	792,2	905,6
Różnica w latach 1988-2002 (w tys.)	-30,8	-18,0	-12,8
Dynamika zmian (1988 = 100)	98,2	97,8	98,6
WIEŚ			
6 XII 1988 (w tys.)	975,1	486,0	489,1
20 V 2002 (w tys.)	915,1	454,4	460,7
Różnica w latach 1988-2002 (w tys.)	-60,0	-31,6	-28,4
Dynamika zmian (1988 = 100)	93,8	93,5	94,2

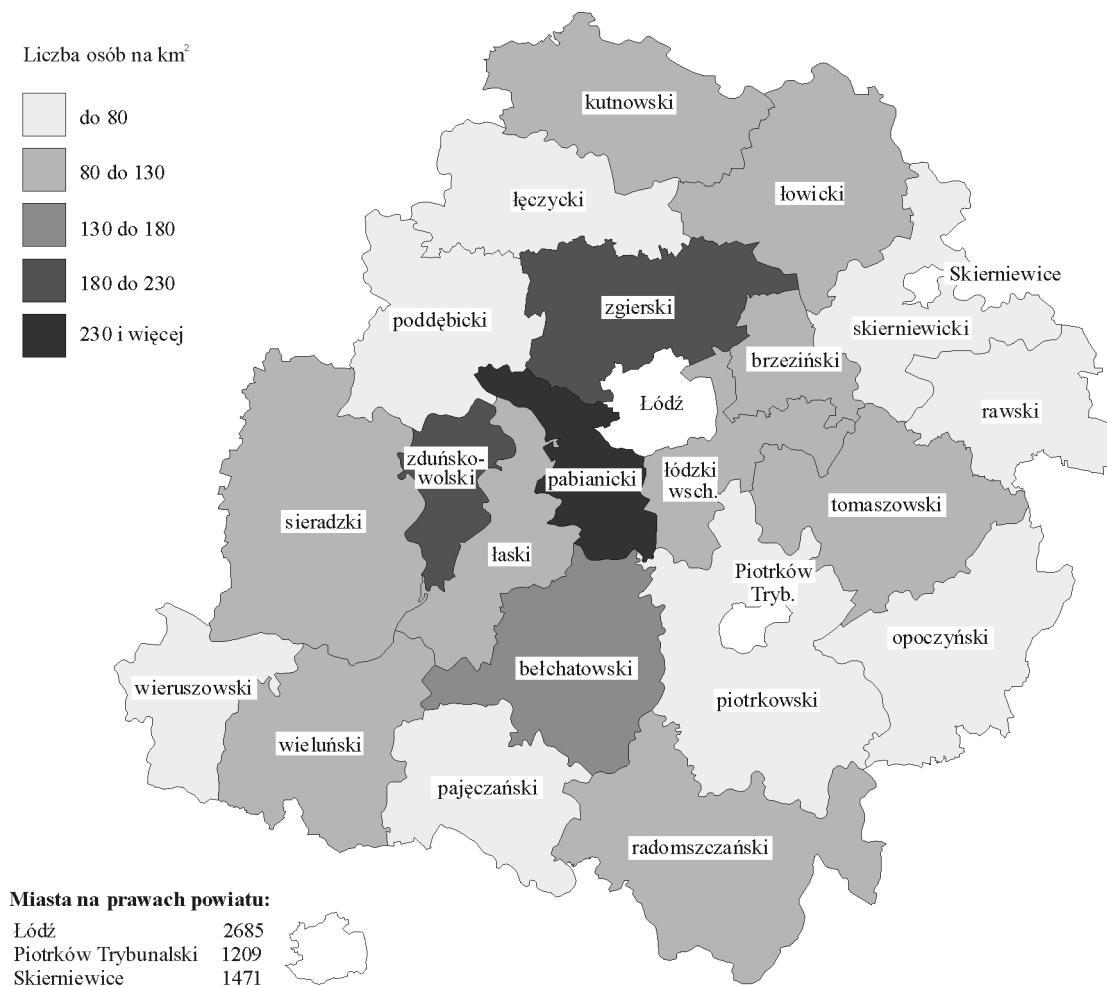
Ubytek liczby ludności był na wsi większy niż w miastach, co spowodowało wzrost wskaźnika urbanizacji. Odsetek ludności miejskiej wzrósł z 63,9% do 65,0%, natomiast udział ludności wiejskiej obniżył się z 36,1% do 35,0%. W roku 2002 w czterech

województwach (pomorskie, zachodniopomorskie, dolnośląskie i śląskie) udział ludności miejskiej był większy niż w łódzkim.

Pod względem powierzchni województwo łódzkie zajmuje 9 miejsce, a pod względem liczby ludności 6 miejsce w kraju. Ubytek liczby ludności w latach 1989-2002 spowodował spadek wskaźnika gęstości zaludnienia ze 148 do 143 osób na 1 km² (w miastach odpowiednio 1541 i 1513, na wsi 57 i 54). W 2002 r. w czterech województwach (śląskie, małopolskie, dolnośląskie i mazowieckie) wskaźnik gęstości zaludnienia przekraczał poziom odnotowany w łódzkim.

Zróznicowanie przestrzenne wskaźnika gęstości zaludnienia w województwie łódzkim zaprezentowano na wykresie.

Wykres 1. **Gęstość zaludnienia w powiatach województwa łódzkiego w 2002 r.**

W latach 1989-2002 liczba mężczyzn zmniejszyła się o 49,6 tys. (o 3,8%), natomiast ubytek wśród kobiet był mniejszy i wynosił 41,2 tys. (2,9%). Odnotowana prawidłowość wystąpiła zarówno w miastach jak i na wsi. W efekcie zwiększył się poziom współczynnika feminizacji. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn wzrosła ze 108,6 w 1988 do 109,6 w 2002 r., w miastach odpowiednio ze 113,4 do 114,3, a na terenach wiejskich ze 100,6 do 101,4 kobiet na 100 mężczyzn. W 2002 r. łódzkie wyróżniało się największym poziomem współczynnika feminizacji wśród wszystkich województw. W Łodzi według spisu z 2002 r. było 360,4 tys. mężczyzn i 428,9 tys. kobiet, a więc na 100 mężczyzn przypadało 119 kobiet.

Wypada zwrócić uwagę, że ustalona podczas spisu 2002 r. liczba ludności w województwie łódzkim była o 20 tys. mniejsza w porównaniu do bieżących bilansów wyprowadzonych na koniec 2001 r.

Zgodnie z metodologią spisu ludności i mieszkań 2002 spisem zostali objęci:

- *stali mieszkańcy Polski (zameldowani na pobyt stały); obecni w mieszkaniach lub innych pomieszczeniach w czasie spisu lub czasowo nieobecni,*
- *osoby przebywające czasowo.*

Zatem, wszystkie osoby, które były stałymi mieszkańcami województwa łódzkiego – bez względu na miejsce ich przebywania (kraj czy zagranica) – zostały uwzględnione w podanej liczbie ludności województwa (2612,9 tys. osób).

Jak wynika z danych ewidencyjnych w momencie spisu – ok. 55,3 tys. osób było wymeldowanych „donikąd” z ich stałego miejsca zamieszkania na terenie województwa łódzkiego (najczęściej na mocy decyzji administracyjnej). Znaczna część tej grupy osób od dłuższego czasu (nawet kilkanaście lat) przebywała za granicą – jako rezydenci w innych krajach. W bilansach ludności do 2001 roku osoby te pozostawały w stanie ludności gminy ich ostatniego zameldowania, natomiast w spisie 2002 zostały spisane – jeżeli mieszkały (przebywały) w dalszym ciągu na terenie województwa (bez zameldowania), zaś jeżeli przebywały za granicą – nie spisano ich¹. To jedna z możliwych przyczyn rozbieżności.

Następną jest fakt, że spis odbył się po upływie niemal pół roku, a w tym czasie ujemny przyrost naturalny w województwie oszacować można na około 4 tys. osób. Również nie bez znaczenia jest pewna kumulacja niedokładności powstałych w latach 1989-2001 w trakcie opracowywania bieżących bilansów ludności, dokonywanych na podstawie udokumentowanych faktów urodzeń, zgonów, migracji na pobyt stały (wewnętrznych i zagranicznych), jak również zmian administracyjnych.

---

¹ Por. Raport z Wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, GUS, Warszawa 2003, s. 16.

2. LUDNOŚĆ WEDŁUG WIEKU

W latach 1989-2002 wystąpiły istotne zmiany w strukturze ludności według wieku spowodowane przesuwaniem się przez grupy wieku wyżów i niżów demograficznych. Niż urodzeń z lat 90-tych sprawił, że spadek liczby ludności w województwie łódzkim dotyczył wyłącznie dzieci w wieku do 14 lat. Grupa ta w rozpatrywanym okresie zmniejszyła liczebność o 182 tys. osób, a więc o 29,8%, natomiast liczba osób w wieku 15 lat i więcej powiększyła się o 91,2 tys., tj. o 4,4%. Zmiany w stanie i strukturze ludności według wieku ilustruje tablica 2.

Tabl. 2. Stan i struktura ludności według wieku w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^{a/}	Ludność w wieku				
		przed- produkcyjnym (0-17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18-64; kobiety 18-59 lat)			popro- dukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej; kobiety 60 lat i więcej)
			razem	mobilnym (18-44 lata)	nie- mobilnym (mężczyźni 45- 64 lata; kobiety 45-59 lat)	
W TYSIĄCACH						
OGÓŁEM.....1988	2703,7	723,9	1563,1	1066,3	496,8	414,5
Miasta	1728,6	453,1	1032,7	715,8	316,9	241,5
Wieś.....	975,1	270,8	530,4	350,5	179,9	173,0
OGÓŁEM.....2002	2612,9	547,5	1618,9	1004,1	614,8	446,4
Miasta	1697,8	326,8	1093,7	664,4	429,3	277,2
Wieś.....	915,1	220,7	525,2	339,7	185,5	169,2
PRZYROSTY/UBYTKI W LATACH 1988-2002 W TYSIĄCACH						
OGÓŁEM	-90,8	-176,4	55,8	-62,2	118,0	31,9
Miasta	-30,8	-126,3	61,0	-51,4	112,4	35,7
Wieś	-60,0	-50,1	-5,2	-10,8	5,6	-3,8
1988=100						
OGÓŁEM	96,6	75,6	103,6	94,2	123,8	107,7
Miasta	98,2	72,1	105,9	92,8	135,5	114,8
Wieś	93,8	81,5	99,0	96,9	103,1	97,8

a/ W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku.

Tabl. 2. Stan i struktura ludności według wieku w latach 1988 i 2002 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem ^{a/}	Ludność w wieku				
		przedprodukcyjnym (0-17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18-64; kobiety 18-59 lat)			poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej; kobiety 60 lat i więcej)
			razem	mobilnym (18-44 lata)	nie-mobilnym (mężczyźni 45-64 lata; kobiety 45-59 lat)	
W ODSETKACH						
OGÓŁEM... 1988	100,0	26,8	57,9	39,5	18,4	15,3
2002	100,0	21,0	61,9	38,4	23,5	17,1
Miasta 1988	100,0	26,2	59,8	41,4	18,4	14,0
2002	100,0	19,3	64,4	39,1	25,3	16,3
Wieś..... 1988	100,0	27,8	54,4	36,0	18,4	17,8
2002	100,0	24,1	57,4	37,1	20,3	18,5

a/ W dalszym podziale nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku.

Ludność w wieku **przedprodukcyjnym** zmniejszyła swój stan liczebny o 24,4%, przy czym dynamika spadku była znacznie większa w miastach (ubytek o 27,9%) niż na wsi (ubytek o 18,5%). Znacznie zmniejszył się udział osób w tym wieku wśród ogółu ludności, zwłaszcza w miastach gdzie w 1988 r. przynajmniej co czwarta osoba była w wieku 0-17 lat, a w 2002 r. udział ten nie sięgał jednej piątej. Nadal odsetek osób w omawianej grupie wieku jest wyraźnie większy na wsi niż w miastach. W 2002 r. łódzkie wyróżniało się wśród wszystkich województw najniższym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym (21,0%). Podobnie niekorzystną sytuację, lokującą region poniżej przeciętnej krajowej (23,2%), miało jeszcze pięć województw: śląskie, dolnośląskie, mazowieckie, opolskie i zachodniopomorskie.

Ludność w wieku **produkcyjnym**, którą określa się często mianem ludności w wieku zdolności do pracy bądź traktuje jako potencjalne zasoby pracy, powiększyła się o 3,6%, ale wzrost dotyczył tylko mieszkańców miast, natomiast na wsi odnotowano niewielki (o 1%)

ubytek liczby osób w tym wieku. Zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich powiększył się udział osób w wieku produkcyjnym wśród ogółu ludności, przy czym jest on nadal znacznie większy w miastach (64,4% wobec 57,4% na wsi).

Istotne zmiany wystąpiły wewnątrz grupy ludności w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku 18-44 lata zmniejszyła się o 5,8%, a ubytek był większy w miastach niż na wsi (odpowiednio o 7,2% i o 3,1%). Zmniejszył się udział tej grupy osób wśród ogółu ludności. Przyczyną tego zjawiska jest przepływ w latach 1989-2002 liczebnie dużych generacji wywodzących się z powojennego wyżu demograficznego drugiej połowy lat 40-tych i lat 50-tych z grupy mobilnej do niemobilnej. W rezultacie liczba ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym zwiększyła się o 23,8%. Zwraca uwagę fakt, że przyrost ten był bardzo duży w miastach (o 35,5%), a niewielki na wsi (o 3,1%). W efekcie znacznie zwiększył się udział tej grupy wśród ogółu ludności w miastach, w mniejszym stopniu na wsi. Lata 1989-2002 cechował proces starzenia się ludności w wieku produkcyjnym wyrażający się w tym, że wśród ogółu osób w tym wieku zwiększył się z 31,8% do 38,0% udział grupy w wieku niemobilnym (w miastach z 30,7% do 39,3%, na wsi z 33,9% do 35,3%).

Województwo łódzkie przoduje pod względem wielkości odsetka osób w starszych grupach wieku. I tak udział osób w wieku produkcyjnym niemobilnym wyniósł 23,5% (w Polsce - 21,9%), a osób w wieku poprodukcyjnym 17,1% (w Polsce – 15,0%). W obu subpopulacjach łódzkie odnotowało najwyższe odsetki wśród wszystkich województw.

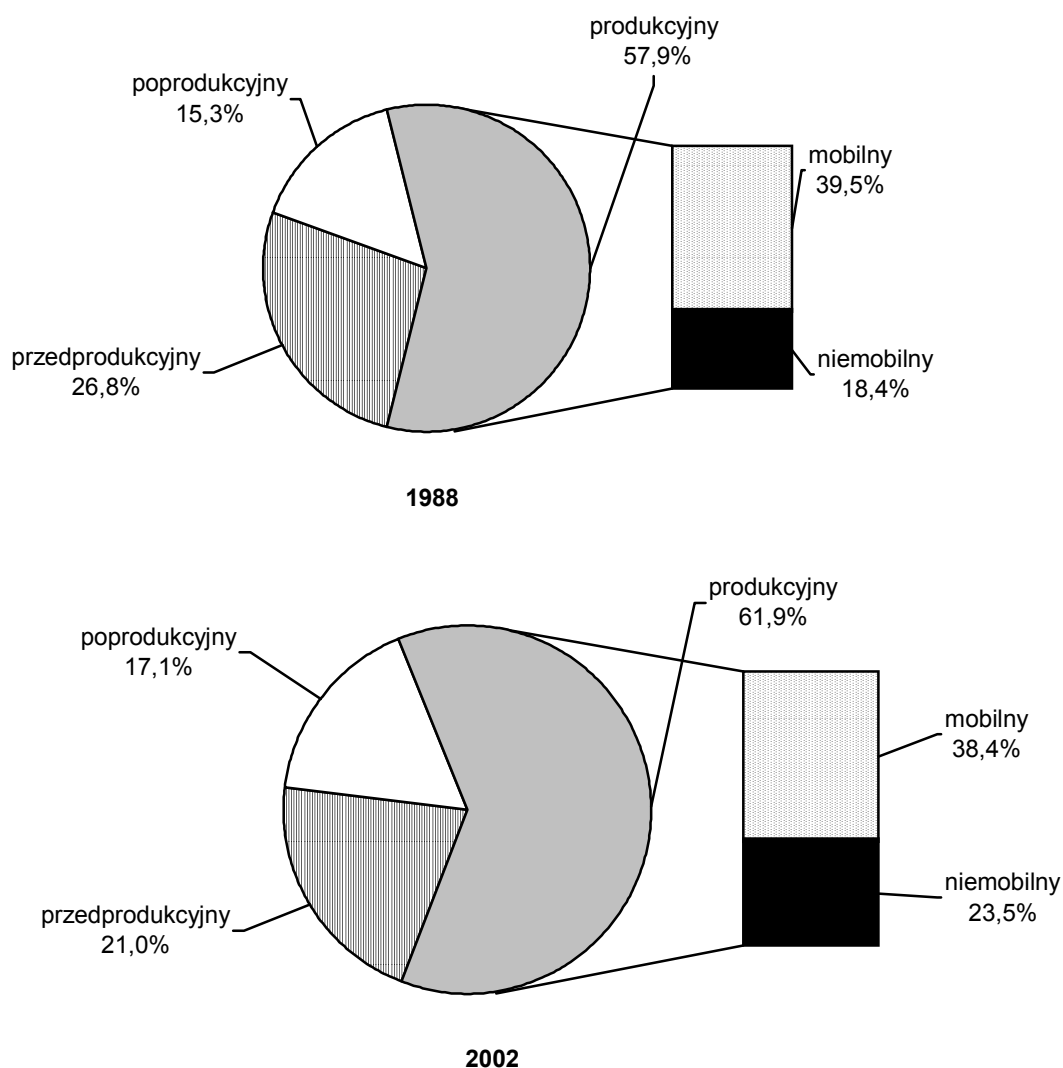
W okresie między spisami ludności zwiększyła się w województwie łódzkim liczebność osób w **wieku poprodukcyjnym** (o 7,7%), a ich udział wśród ogółu ludności powiększył się z 15,3% do 17,1%. W 2002 r. 11,2% mężczyzn i 22,4% kobiet w województwie łódzkim należało do tej grupy. Ludność w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się tylko w miastach (o 14,8%), natomiast na wsi nieznacznie się zmniejszyła (o 2,2%). Jednak w obu wymienionych subpopulacjach wzrósł odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym i osiągnął w 2002 r. 16,3% w miastach i 18,5% na wsi. Nadal stopień zaawansowania procesu starzenia się ludności jest większy na wsi. W 2002 r. łódzkie

wyróżniało się wśród wszystkich województw największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Należy stwierdzić, że łódzkie jest województwem o najwyższym udziale ludności starszej.

W Łodzi struktura ludności według wieku w 2002 r. była następująca:

- wiek przedprodukcyjny 127,4 tys., tj. 16,1% ogółu ludności,
- wiek produkcyjny 510,4 tys., tj. 64,7% ogółu ludności,
- wiek poprodukcyjny 151,5 tys., tj. 19,2% ogółu ludności (mężczyźni 12,5%, kobiety 25,1%).

Wykres 2. **Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 1988 i 2002**

Różne kierunki zmian w liczebności poszczególnych grup wieku wpłynęły na zmiany wielkości **współczynników obciążenia demograficznego**.

Tabl. 3. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 1988 i 2002

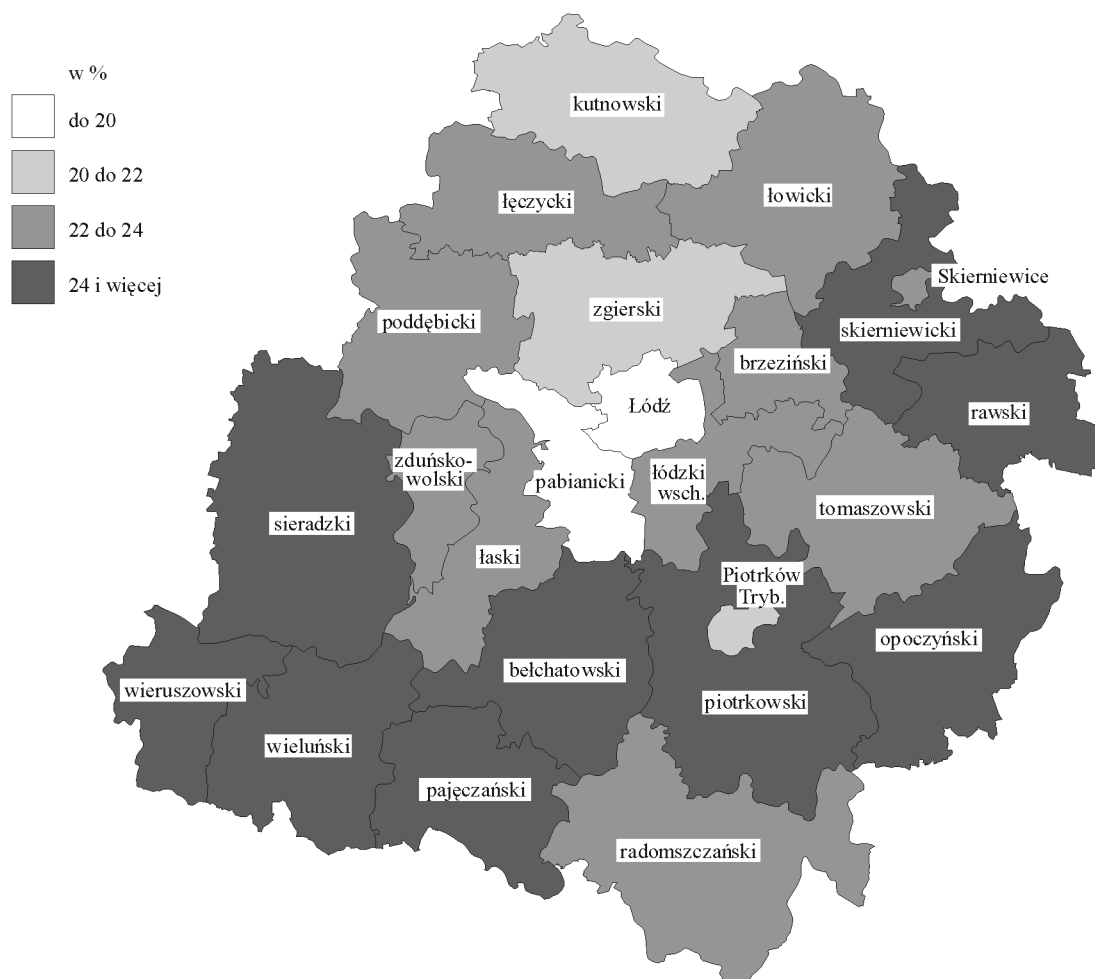
WYSZCZEGÓLNIENIE	Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku		
	nieprodukcyjnym	przedprodukcyjnym	poprodukcyjnym
OGÓŁEM 1988	73	46	27
2002	61	34	27
Miasta 1988	67	44	23
2002	55	30	25
Wieś..... 1988	84	51	33
2002	74	42	32

Spadek liczby osób w wieku 0-17 lat, przy równoległym wzroście liczby osób w wieku produkcyjnym spowodował, że na 100 osób w tym wieku w 2002 r. przypadało znacznie mniej osób w wieku przedprodukcyjnym niż w 1988 r. Nadal poziom tego współczynnika jest większy na wsi niż w miastach. Poziom współczynnika informującego ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym w skali całego województwa nie uległ w latach 1989-2002 zmianie, przy czym wzrósł w miastach a na wsi nieznacznie się obniżył. Współczynnik sumaryczny w obu wymienionych subpopulacjach znacznie się obniżył.

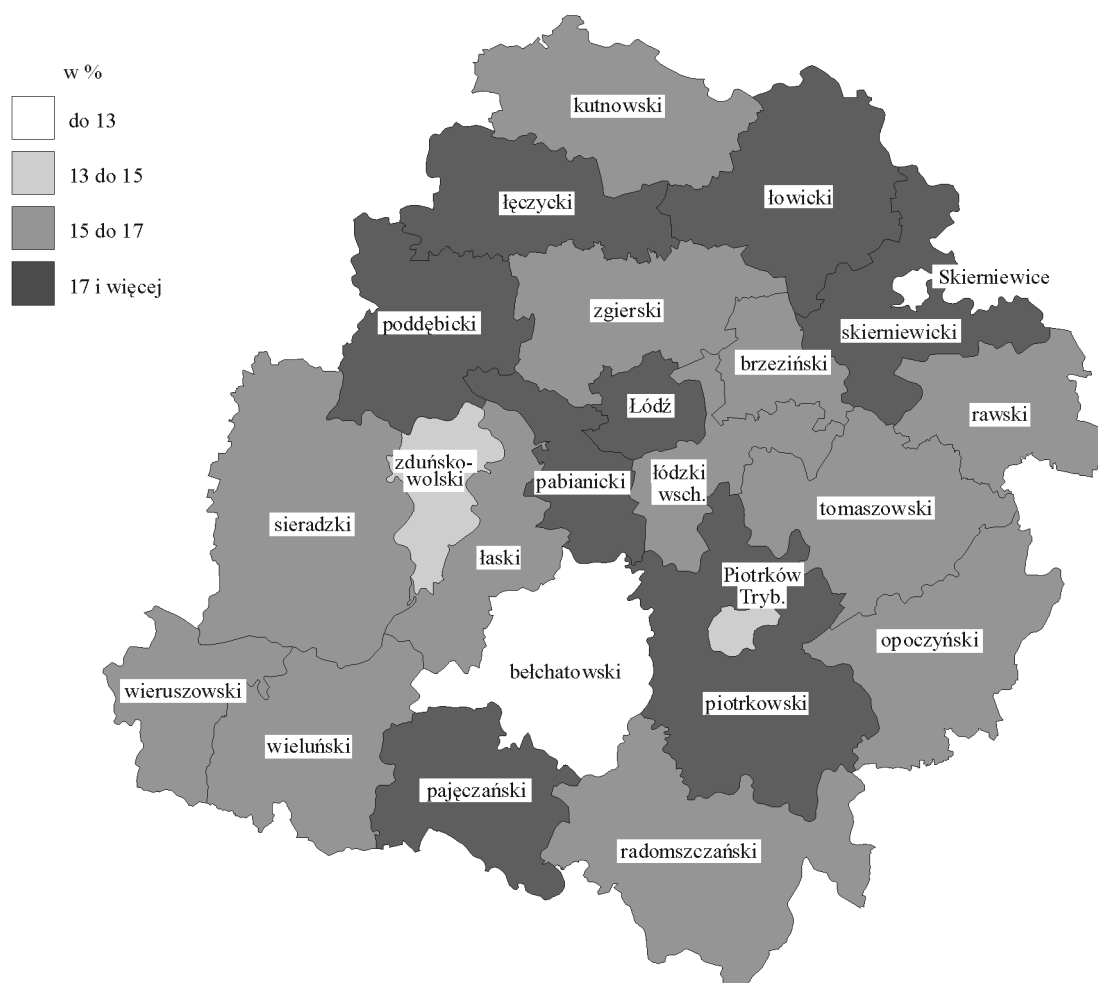
Obserwując strukturę według płci osób w poszczególnych pięcioletnich grupach wieku stwierdzamy, że w 2002 r. do przedziału wieku 35-39 lat przeważali mężczyźni. Jest to konsekwencja liczebnej przewagi chłopców wśród rodzących się dzieci (w wieku 0-4 lata na 100 chłopców przypadało 95 dziewczynek). Większa umieralność mężczyzn sprawia, że nadwyżka ta systematycznie się zmniejsza i w wieku 40-44 na 100 mężczyzn przypadają już

102 kobiety. Wraz z przechodzeniem do coraz starszych grup poziom współczynnika feminizacji szybko rośnie: w wieku 60-64 lata wynosił 128, w grupie 70-74 lata - 163, a wśród osób w wieku 80 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadało 279 kobiet. Tak więc, osoby w starszym wieku to w przeważającej części kobiety. W konsekwencji stopień zaawansowania procesu starzenia się ludności jest większy wśród kobiet: odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wyniósł wśród nich 17,7%, natomiast wśród mężczyzn 11,2%.

Wykres 3. **Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiatach w 2002 r.**

Wykres 4. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w powiatach w 2002 r.

3. STAN CYWILNY

W spisie w 2002 r. po raz pierwszy badano prawny stan cywilny ludności. W poprzednich spisach uwzględniano wyłącznie stan cywilny faktyczny. Dodatkowo osoby o stanie cywilnym prawnym żonaty i zamężna pytano czy pozostają w związku małżeńskim, czy też faktycznie małżeństwo rozpadło się, ale nie zostało to usankcjonowane prawnie (przez rozwód lub separację). Stan cywilny ustalany był dla osób w wieku 15 lat i więcej.

Dane o liczbie i strukturze ludności województwa łódzkiego według stanu cywilnego z uwzględnieniem płci i wieku zaprezentowano w tabelicy 4.

Tabl. 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i wieku w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		W wieku				
			19 lat i mniej	20-24	25-29	30-59	60 lat i więcej
	w tys.	w odsetkach					
Mężczyźni	1026,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kawalerowie	321,4	31,3	99,8	88,1	47,9	13,5	3,5
Żonaci	623,1	60,7	0,2	11,1	49,7	78,1	78,4
pozostający w małżeństwie	611,8	59,6	0,2	10,8	48,7	76,6	77,4
niepozostający w małżeństwie	11,3	1,1	0,0	0,3	1,0	1,5	1,0
Wdowcy	35,0	3,4	0,0	0,0	0,0	1,4	14,5
Rozwiedzeni	40,0	3,9	0,0	0,1	1,4	6,1	3,2
Separowani	0,9	0,1	-	0,0	0,1	0,1	0,1
Nieustalony	6,1	0,6	-	0,7	0,9	0,8	0,3
Kobiety	1156,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Panny	254,9	22,0	98,7	74,6	30,9	7,1	4,0
Zamężne	627,5	54,2	1,3	24,3	65,3	76,2	38,3
pozostające w małżeństwie	613,7	53,0	0,0	23,6	63,7	74,4	37,7
niepozostające w małżeństwie	13,8	1,2	0,0	0,7	1,6	1,8	0,6
Wdowy	205,5	17,8	0,0	0,1	0,4	7,5	53,3
Rozwiedzione	62,2	5,4	0,0	0,4	2,6	8,5	4,0
Separowane	1,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0
Nieustalony	5,4	0,5	0,0	0,6	0,7	0,5	0,4

Łączna liczba kawalerów i panien w 2002 r. wyniosła 576 tys., co stanowiło 26,4% ogółu ludności województwa w wieku 15 lat i więcej. Z oczywistych względów są to w dominującej części osoby młode, ponad trzy czwarte spośród nich jest w wieku 15-29 lat. Odsetek kawalerów był większy od odsetka panien, z wyjątkiem osób w wieku 60 lat i więcej.

Ogólna liczba żonatych mężczyzn i zamężnych kobiet wynosiła 1251 tys., a więc 57,3% ludności województwa w wieku 15 lat i więcej. Odsetek żonatych mężczyzn był większy (60,7%) od odsetka zamężnych kobiet (54,2%). Jednak w trzech młodszych grupach wieku sytuacja była odwrotna i odsetek zamężnych kobiet był znacznie większy, w wieku 30-59 lat poziom wskaźników był zbliżony, natomiast w wieku 60 lat i więcej odsetek

żonatych mężczyzn był już dwukrotnie większy od odsetka zamężnych kobiet. Zjawisko to wypada wiązać z dłuższym trwaniem życia kobiet oraz faktem, że mężczyźni poślubiają kobiety przeciętnie o 2 lata od nich młodsze. Powoduje to częstsze i wcześniejsze owdowienie kobiet.

Niewielki odsetek małżonków (odpowiednio 1,8% mężczyzn i 2,2% kobiet) zrezygnowało z życia we wspólnocie małżeńskiej bez prawnego sankcjonowania tego faktu.

Osób owdowiałych było 241 tys. (11,0%), przy czym liczba wdów była sześciokrotnie większa od liczby wdowców. Odsetek wdów i wdowców rośnie wraz z wiekiem. Wśród osób w wieku 60 lat i więcej, co siódmy mężczyzna i co druga kobieta to osoby owdowiałe.

Liczba osób rozwiedzionych ukształtowała się na poziomie 102 tys. (4,7% ludności w wieku 15 lat i więcej). Odsetek rozwiedzionych był większy wśród kobiet, ponieważ mężczyźni po rozwodzie częściej ponownie wступują w związki małżeńskie. Najwięcej rozwiedzionych odnotowano w wieku 30-59 lat (6,1% mężczyzn i 8,5% kobiet).

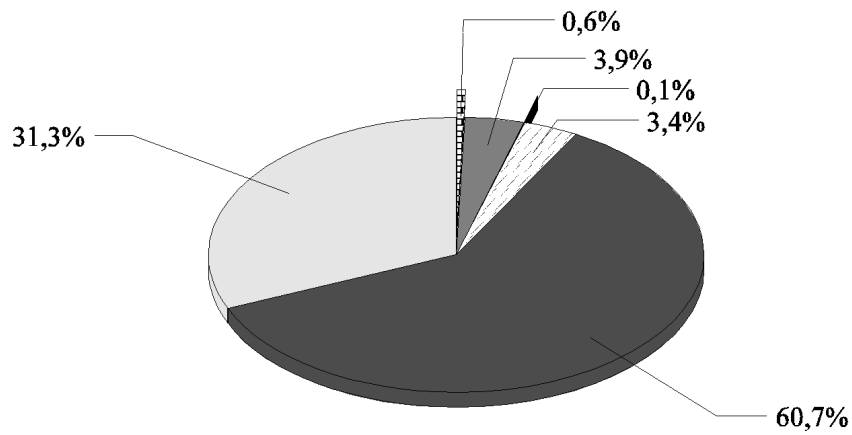
W spisie 2002 r. po raz pierwszy ustalono liczbę osób separowanych prawomocnym orzeczeniem sądu. Osób tych było niewiele (ok. 2 tys.), bowiem sądy orzekają separację od 2000 r. Dla ok. 11 tys. badanych nie udało się ustalić stanu cywilnego prawnego.

Struktura ludności województwa łódzkiego według stanu cywilnego jest zbliżona do ogólnopolskiej. Wyróżnia ją nieco wyższy odsetek kawalerów i panien oraz osób owdowiałych. W łódzkim ponadto zanotowano większą przewagę zamężnych kobiet w stosunku do mężczyzn pozostających w związku małżeńskim (o 6,5 pkt, a w Polsce o 4,4 pkt).

Analiza struktury według stanu cywilnego ludności miejskiej i wiejskiej dowodzi, że na wsi odsetek kawalerów był większy niż w miastach (33,7% wobec 30,0%), natomiast udział panien był większy w miastach (23,1% wobec 19,8% na wsi). Udział żonatych mężczyzn był w obu zbiorowościach zbliżony, natomiast odsetek zamężnych kobiet był większy na wsi (58,6% wobec 52,2% w miastach). Na wsi notowano większy odsetek wdowców (3,6% i 3,3% w miastach) i wdów (19,7% i 16,9% w miastach), natomiast w miastach był znacznie większy udział rozwiedzionych mężczyzn (5,0% wobec 1,9%) oraz rozwiedzionych kobiet (odpowiednio 7,1% i 1,7%).

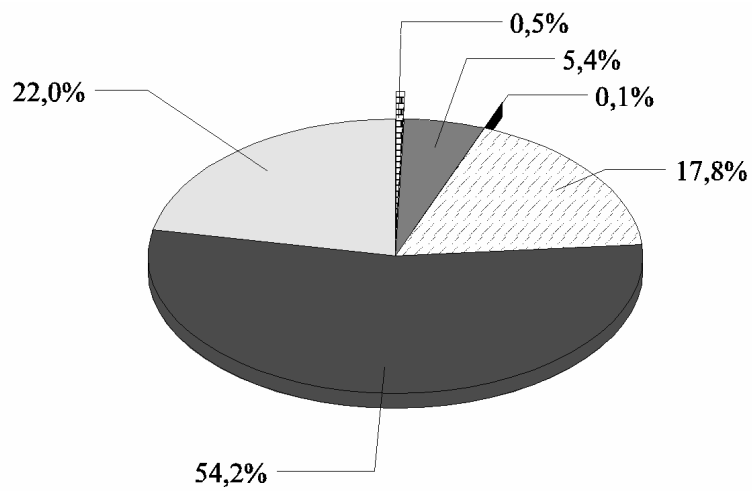
Wykres 5. **Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego i płci w 2002 r.**

Mężczyźni

- kawalerowie
- żonaci
- wdowcy
- separowani
- rozwiedzeni
- nieustalony

Kobiety

- panny
- zameżne
- wdowy
- separowane
- rozwidzione
- nieustalony

4. WYKSZTAŁCENIE

„Spis powszechny jest jedynym badaniem dostarczającym pełnych informacji o wykształceniu ludności. W 2002 r. wszystkim osobom będącym w wieku 13 lat i więcej ustalono najwyższy ukończony poziom wykształcenia szkolnego.

Przyjęta w spisie 2002 roku klasyfikacja poziomu wykształcenia jest nieco rozszerzona w stosunku do spisu 1988 roku, dlatego w części analizy zmian uwzględniony został zakres porównywalny do 1988 roku. Uwaga ta dotyczy również wieku osób: w 1988 roku badaniem poziomu wykształcenia objęte były osoby, które ukończyły 15 lat. W 2002 roku, po reformie szkolnictwa z 1999 r., wprowadzającej 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazjum, badaniem poziomu wykształcenia objęto osoby w wieku 13 lat i więcej. Wszelkie porównania struktur poziomu wykształcenia ludności z obu spisów, zostały zaprezentowane z uwzględnieniem osób w wieku 15 lat i więcej.

Należy również zaznaczyć, że dane spisu 2002 roku – ze względu na termin jego przeprowadzenia (maj 2002 r., a w 1988 r. - grudzień) – nie w pełni obrazują sytuację, ponieważ uczniowie różnych typów szkół, którzy kończyli naukę w 2002 r. w momencie spisu nie posiadali jeszcze świadectwa ukończenia szkoły i zostali zaliczeni do niższego poziomu wykształcenia. Dane spisowe dotyczą zatem raczej sytuacji z początku roku szkolnego”.²

W latach 1989-2002 poziom wykształcenia ludności województwa łódzkiego uległ istotnym, pozytywnym zmianom. Liczba osób z wykształceniem wyższym zwiększyła się o 85,3 tys., a więc o 69,5%, przy czym w miastach o 60,5%, a na wsi o 161,7%. Tym samym znacznie zwiększył się odsetek osób z wykształceniem wyższym, zwłaszcza na wsi gdzie poziom wskaźnika w 2002 r. był ponad dwukrotnie wyższy niż w 1988 r. (3,9% wobec 1,5%).

Dynamicznie rosła również liczba osób z wykształceniem średnim i policealnym (o 41,9%), szybciej na wsi (o 80,8%) niż w miastach (o 33,8%).

W mniejszym stopniu zwiększyła się grupa ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast zmalała liczba osób o niższych poziomach wykształcenia. W rezultacie odsetek ludności z wykształceniem ponadpodstawowym wzrósł z 49,5% w roku 1988 do 63,9% w roku 2002, przy czym w miastach z 58,5% do 70,3%, a na wsi z 33,3% do 51,4% (por. tabl. 5).

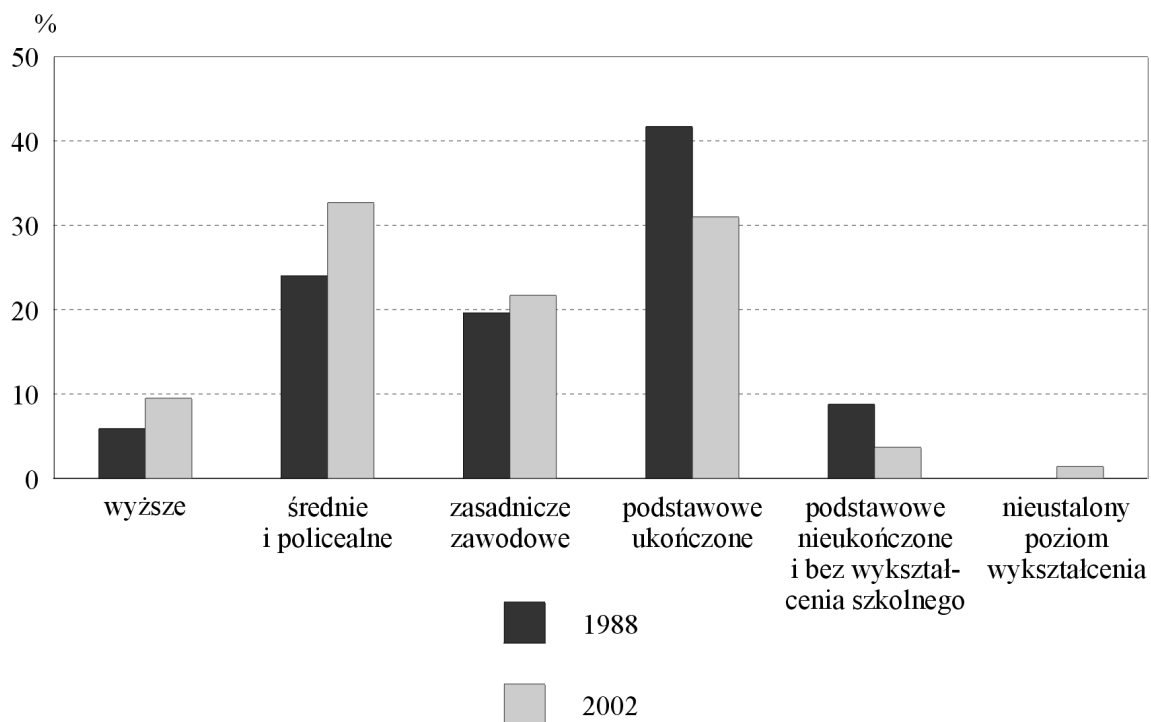
² Op. cit., s. 27.

Tabl. 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002

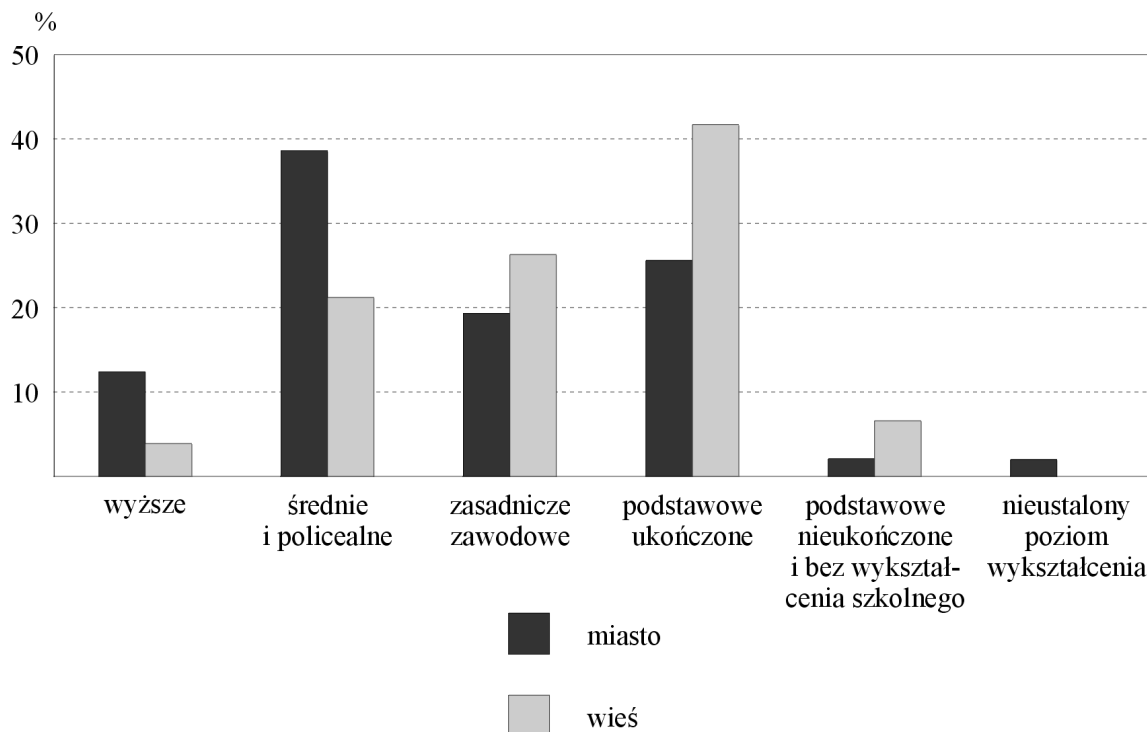
POZIOM WYKSZTAŁCENIA	1988		2002		1988 =100	Miasta		Wieś	
	w tys.	w %	w tys.	w %		1988	2002	1988	2002
OGÓŁEM	2092,0	100,0	2183,2	100,0	104,4	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:									
Wyższe	122,8	5,9	208,1	9,5	169,5	8,3	12,4	1,5	3,9
Średnie i policealne	503,0	24,0	713,6	32,7	141,9	30,9	38,6	11,6	21,2
Zasadnicze zawodowe .	410,1	19,6	473,4	21,7	115,4	19,3	19,3	20,2	26,3
Podstawowe									
ukończone	873,1	41,7	676,7	31,0	77,5	36,7	25,6	50,8	41,7
Podstawowe									
nieukończone	183,0 ^{a/}	8,8 ^{a/}	80,0	3,7	43,7	4,8 ^{a/}	2,1	15,9 ^{a/}	6,6
Nieustalony poziom									
wykształcenia	.	.	31,4	1,4	x	.	2,0	.	0,3

a/ Łącznie z nieustalonym poziomem wykształcenia.

Wykres 6. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002

Wykres 7. **Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2002 r.**

Analiza poziomu wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej w 2002 r. z uwzględnieniem płci wskazuje, iż kobiety są na ogół lepiej wykształcone. Wyróżniają się większym odsetkiem osób z wykształceniem wyższym, średnim i policealnym (łącznie 45,0% wobec 36,3% wśród mężczyzn) natomiast wśród mężczyzn jest znacznie większy odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 27,3% wobec 15,4% wśród kobiet (por. tabl. 6).

Pod względem odsetka osób z wykształceniem wyższym wśród ludności w wieku 13 lat i więcej w 2002 r. województwo łódzkie zajmowało 8 miejsce po następujących województwach: dolnośląskim, lubelskim, małopolskim, mazowieckim (maksimum – 13,8%), pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

Tabl. 6. Ludność w wieku 13 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w 2002 r.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w tysiącach			w %		
OGÓLEM	2253,4	1062,3	1191,1	100,0	100,0	100,0
Wyższe	208,1	88,9	119,2	9,2	8,4	10,0
Średnie i policealne	713,6	296,3	417,3	31,7	27,9	35,0
Zasadnicze zawodowe	473,4	289,9	183,5	21,0	27,3	15,4
Podstawowe ukończone	726,9	334,3	392,6	32,3	31,4	33,0
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.....	100,0	37,0	63,0	4,4	3,5	5,3
Nieustalony poziom wykształcenia	31,4	15,9	15,5	1,4	1,5	1,3

Analizując poziom wykształcenia ludności z punktu widzenia wieku można dostrzec, że najwyższe odsetki osób posiadających co najmniej średnie wykształcenie skupiają roczniki „środkowe”. Wypada zauważyć, że największy odsetek osób z wykształceniem wyższym występuje w wieku 25-29 lat, gdzie co piąta osoba legitymuje się takim wykształceniem. W każdej kategorii wykształcenia: wyższe, policealne, średnie zawodowe i ogólnokształcące jest od 57% do 62% osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata).

Tabl. 7. Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i wieku w 2002 r.

GRUPY WIEKU	Ogółem	Wykształcenie					
		wyższe	średnie i police- alne	zasadni- cze zawodo- we	podsta- wowe ukoń- czone	podsta- wowe nieukoń- czone i bez wyk- ształcenia szkolnego	nieustalone
w %							
13-14	100,0	-	-	-	71,6	28,4	0,0
15-19	100,0	-	13,1	8,0	74,0	3,4	1,4

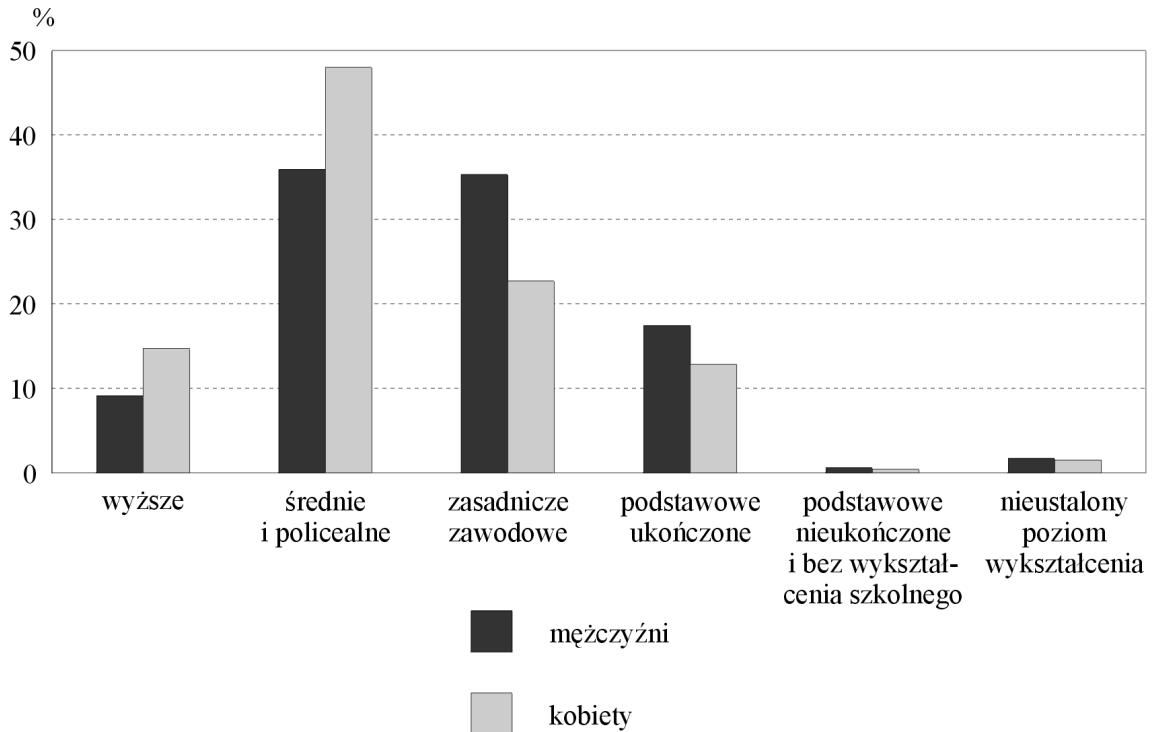
Tabl. 7. Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i wieku w 2002 r. (dok.)

GRUPY WIEKU	Ogółem	Wykształcenie					
		wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone
w %							
20-24	100,0	6,2	59,6	20,8	11,6	0,4	1,4
25-29	100,0	20,3	38,1	28,5	10,9	0,4	1,8
30-34	100,0	15,0	37,1	34,6	11,0	0,4	1,8
35-39	100,0	13,1	38,1	35,7	11,0	0,4	1,7
40-44	100,0	11,3	39,1	33,3	14,2	0,5	1,6
45-49	100,0	10,4	36,8	29,2	21,5	0,5	1,6
50-54	100,0	10,2	35,5	25,7	26,5	0,7	1,4
55-59	100,0	10,7	30,5	18,8	37,8	1,1	1,3
60-64	100,0	9,3	25,5	11,9	49,7	2,5	1,1
65-69	100,0	7,3	24,2	9,6	50,3	7,6	1,0
70-74	100,0	5,5	17,8	6,2	52,8	16,8	0,9
75-79	100,0	4,1	14,0	3,7	59,1	18,1	1,1
80 lat i więcej	100,0	2,3	11,0	3,4	54,5	27,3	1,5
Wiek							
nieustalony ..	100,0	0,0	14,3	0,0	14,3	14,3	57,1

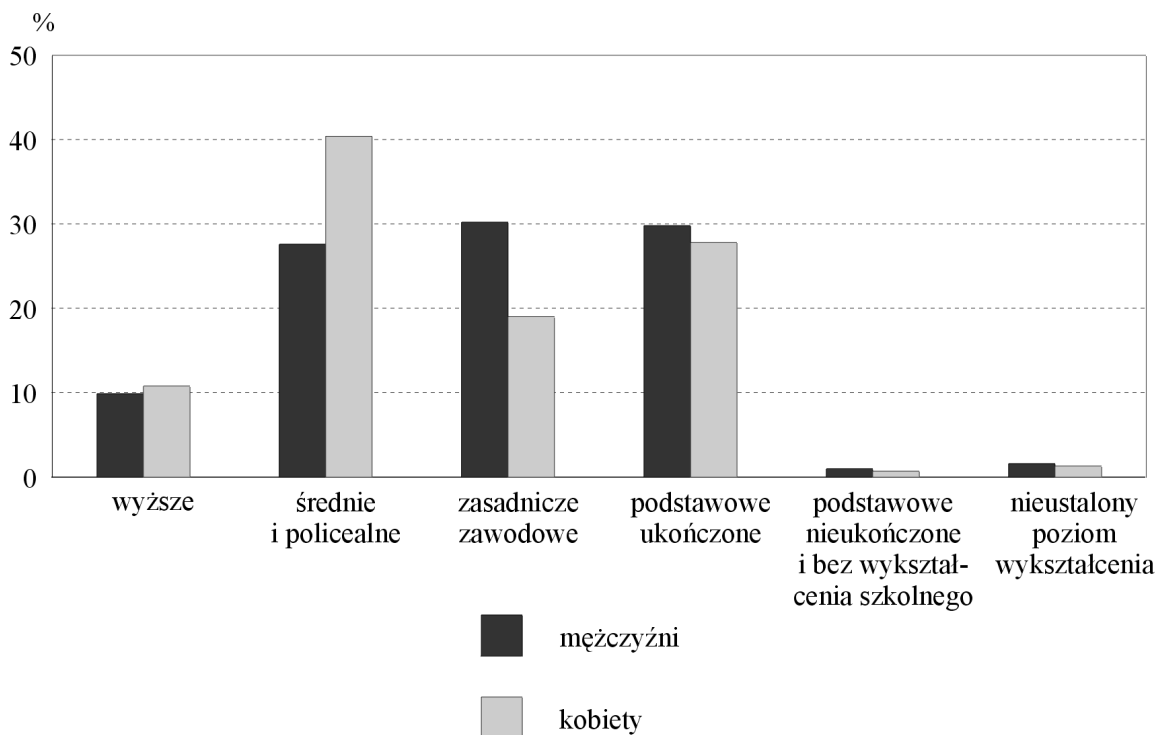

Wykres 8. **Ludność w wieku produkcyjnym według płci i poziomu wykształcenia w 2002 r.**

Wiek mobilny

Wiek niemobilny

Wśród ludności mobilnej legitymującej się wyższym wykształceniem odsetki kobiet w poszczególnych grupach wieku są wyższe niż wśród mężczyzn średnio o 4-5 pkt (do 9 w grupie wieku 25-29 lat).

Ogólnie lepsze wykształcenie kobiet potwierdzają ponadto wyższe odsetki osób z wykształceniem policealnym i średnim ogólnokształcącym we wszystkich grupach wieku produkcyjnego i poprodukcyjnego.

W populacji osób o najniższym poziomie wykształcenia (nie więcej niż podstawowe ukończone) większe odsetki kobiet występują w starszych rocznikach, zwłaszcza w grupach wieku poprodukcyjnego.

5. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Polska jest jednym z nielicznych krajów, które w programie spisów powszechnych ludności uwzględniają zagadnienia osób niepełnosprawnych, określanych często mianem inwalidów.

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony;
- osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

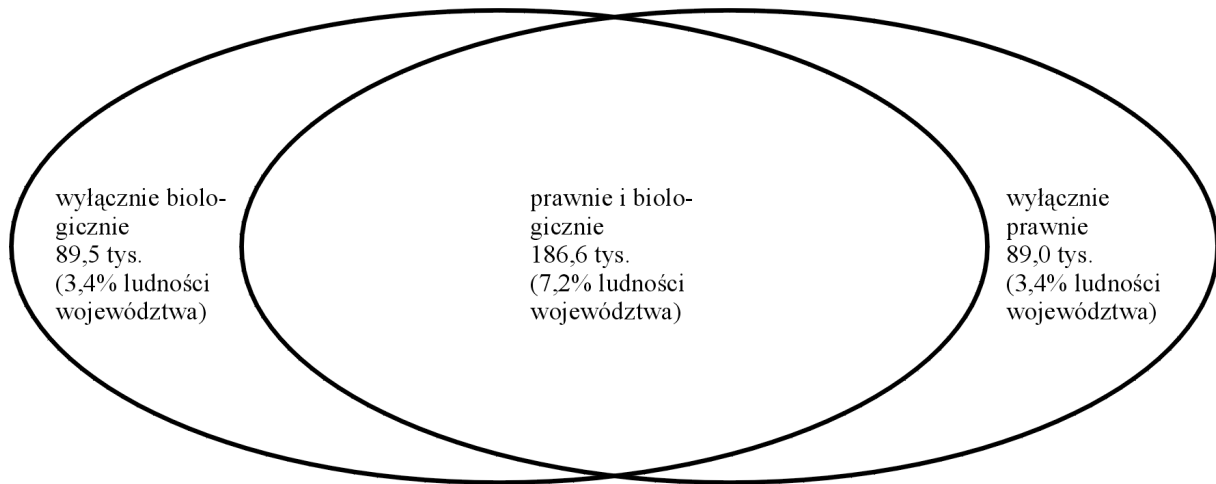
*Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych **prawnie** jest posiadanie:*

- aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający – dla osób w wieku 16 lat i więcej,
- uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego – dla dzieci poniżej 16 roku życia, tj. urodzonych po 20 maja 1986 r.³

---

³ Op. cit., s. 32.

Wykres 9. **Osoby niepełnosprawne według kategorii w województwie łódzkim w 2002 r.**

Dla potrzeb dalszej analizy osoby niepełnosprawne biologicznie, które miały jednocześnie odpowiednie orzeczenie zostały włączone do grupy niepełnosprawnych prawnie.

W maju 2002 r. liczba osób niepełnosprawnych w województwie łódzkim wyniosła 365,1 tys. co stanowiło 14,0% ogółu ludności województwa (odpowiedni wskaźnik dla Polski wyniósł 14,3%). W dziewięciu województwach odsetek niepełnosprawnych był większy, przy czym najwyższy poziom osiągnął w lubelskim – 18,5%. Odsetek osób niepełnosprawnych był wyższy wśród kobiet (14,2% wobec 13,7% dla mężczyzn), a także większy na wsi niż w miastach (14,8% wobec 13,5% w miastach).

Tabl. 8. **Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.**

OSOBY NIEPEŁNO- SPRAWNE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
	w tys.			w %			w tys.		w %	
OGÓŁEM	365,1	171,1	194,0	100,0	100,0	100,0	230,0	135,1	100,0	100,0
Prawnie razem	275,7	139,0	136,7	75,5	81,2	70,4	177,0	98,7	77,0	73,0
W wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności	268,2	134,7	133,5	73,4	78,7	68,8	172,4	95,8	75,0	70,9
znaczny	65,8	30,1	35,7	18,0	17,6	18,4	40,4	25,4	17,6	18,8
umiarkowany	84,8	43,2	41,6	23,2	25,2	21,4	58,5	26,3	25,4	19,5

Tabl. 8. Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r. (dok.)

OSOBY NIEPEŁNO- SPRAWNE	Ogół- łem	Męż- czy- źni	Ko- biety	Ogół- łem	Męż- czy- źni	Ko- biety	Mias- to	Wieś	Mias- to	Wieś
	w tys.			w %			w tys.		w %	
Prawnie razem (dok.)										
W wieku 16 lat i więcej o sto- pniu niepełno- sprawności (dok.)										
lekkiem	100,2	52,7	47,5	27,4	30,8	24,5	66,0	34,2	28,7	25,3
nieustalonym .	17,4	8,7	8,7	4,8	5,1	4,5	7,5	9,9	3,3	7,3
W wieku 0-15 lat z uprawnia- mi do zasiłku pielęgnacyj- nego	7,5	4,3	3,2	2,1	2,5	1,6	4,7	2,8	2,0	2,1
Tylko biologicz- nie	89,5	32,1	57,4	24,5	18,8	29,6	53,0	36,5	23,0	27,0
Odczuwające ograniczenie sprawności										
całkowite	10,7	3,6	7,1	2,9	2,1	3,7	6,4	4,3	2,8	3,2
poważne	78,8	28,5	50,3	21,6	16,7	25,9	46,6	32,2	20,2	23,8

Trzy czwarte (75,5%) badanej zbiorowości to osoby niepełnosprawne prawnie, a więc posiadające stosowne orzeczenie, natomiast jedna czwarta (24,5%) to niepełnosprawni tylko biologicznie. Odsetek niepełnosprawnych prawnie jest znacznie większy wśród mężczyzn (81,2% wobec 70,4% u kobiet) i nieco większy w miastach niż na wsi (odpowiednio 77,0% i 73,0%). Wśród niepełnosprawnych prawnie najczęściej osób (zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet, tak w miastach jak i na wsi) posiadało lekki stopień niepełnosprawności. Wśród niepełnosprawnych tylko biologicznie dominowały osoby odczuwające poważne ograniczenie sprawności.

Warto zwrócić uwagę na grupę osób o największym stopniu niepełnosprawności, do której zaliczyć można niepełnosprawnych prawnie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz niepełnosprawnych tylko biologicznie odczuwających całkowite ograniczenie sprawności. Zbiorowość ta liczyła w 2002 r. 76,5 tys. osób, a więc co piąty niepełnosprawny w łódzkim należał do tej grupy. Było w niej 33,7 tys. mężczyzn i 42,8 tys. kobiet, a więc na 100 mężczyzn przypadało tu 127 kobiet.

Z drugiej strony warto odnotować, że wśród niepełnosprawnych prawnie było 89,0 tys. osób (32,3% tej zbiorowości), które nie odczuwały ograniczenia sprawności

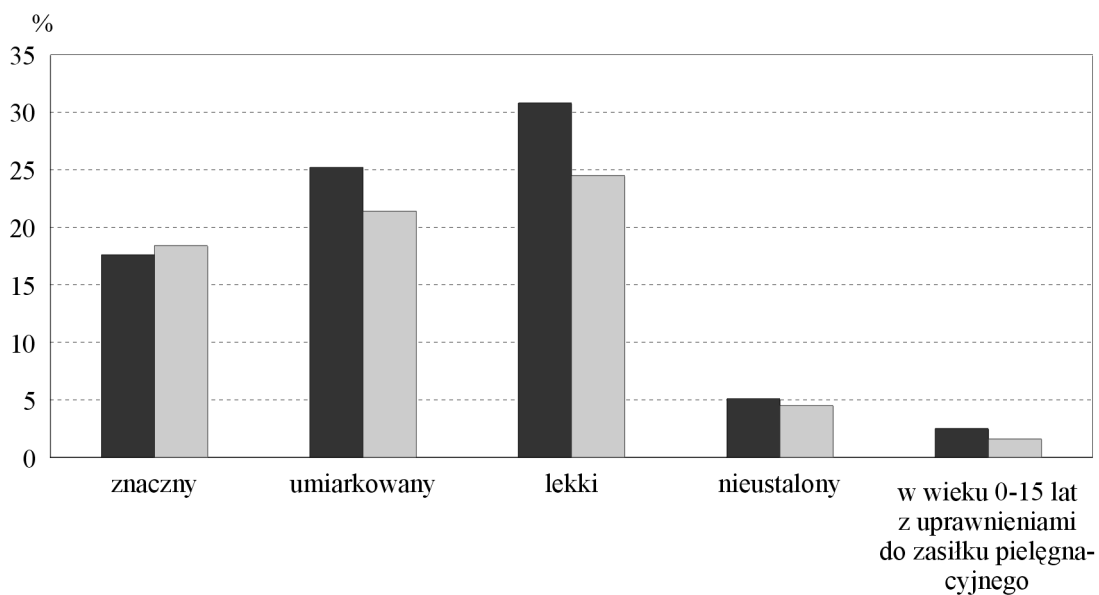
w wykonywaniu czynności podstawowych, a więc zaliczały się do grupy niepełnosprawnych tylko prawnie.

W gospodarstwach domowych znajdowało się 357,8 tys. osób niepełnosprawnych (98,0%), a 7,3 tys. przebywało w gospodarstwach zbiorowych (2,0%).

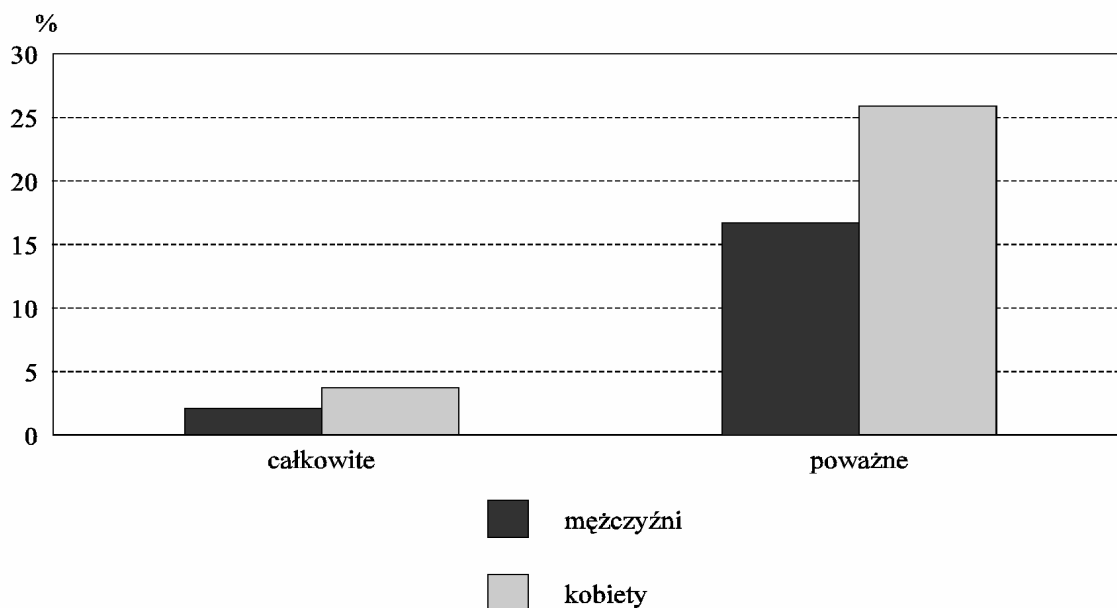
W 2002 r. wśród ogółu niepełnosprawnych w łódzkim było 171,1 tys. mężczyzn i 194,0 tys. kobiet, a więc na 100 mężczyzn przypadało 113 kobiet (w miastach 118, na wsi 106).

Wykres 10. **Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności i płci w 2002 r.**

Niepełnosprawne prawnie (stopień niepełnosprawności)

Niepełnosprawne tylko biologicznie (ograniczenie sprawności)

Syntetyczny obraz struktury według wieku osób niepełnosprawnych był następujący: dzieci w wieku 0-15 lat było 11,7 tys. (3,2%), dorosłych w wieku 16-59 lat - 178,9 tys. (49,0%), natomiast osób w wieku 60 lat i więcej - 174,5 tys. (47,8%). Tak więc osoby niepełnosprawne to niemal w połowie osoby starsze.

Tabl. 9. Osoby niepełnosprawne według płci, wieku i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W wieku							
		0-15 lat	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej
	w odsetkach danej grupy wieku								
OGÓŁEM	14,0	2,5	3,1	3,9	8,2	19,5	29,9	33,1	41,9
Mężczyźni	13,7	2,8	3,6	4,5	9,0	20,3	35,2	34,4	41,1
Kobiety	14,2	2,2	2,7	3,4	7,4	18,7	25,4	32,2	42,3
Miasto	13,5	2,7	3,1	3,8	8,0	18,5	27,1	32,2	42,7
Wieś	14,8	2,2	3,1	4,3	8,5	21,9	35,6	34,6	40,7

Wśród ogółu dzieci do 15 lat w województwie łódzkim odsetek niepełnosprawnych wynosił 2,5%, przy czym był nieco większy wśród chłopców, a także wyższy w miastach niż na wsi. Większe odsetki osób niepełnosprawnych wśród mężczyzn obserwujemy niemal we wszystkich grupach wieku z wyjątkiem najstarszej (75 lat i więcej). Relatywnie największa różnica występowała w grupie 55-64 lata. W najmłodszej i najstarszej grupie wieku odsetki niepełnosprawnych były większe w miastach, natomiast w pozostałych grupach wieku wskaźniki były wyższe na wsi.

6. LUDNOŚĆ ZWIĄZANA Z ROLNICTWEM

Ludność związana z rolnictwem indywidualnym obejmuje osoby wchodzące w skład gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha, z użytkownikiem gospodarstwa rolnego o powierzchni użytków rolnych wynoszących od 10 arów do 1 ha włącznie oraz z właścicielem zwierząt gospodarskich nie posiadających użytków rolnych lub posiadających użytki rolne o powierzchni poniżej 10 arów⁴.

⁴ Por. Raport z Wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2002, GUS Warszawa 2003, s. 23.

W województwie łódzkim w maju 2002 r. zamieszkiwało 724,7 tys. osób związanych z rolnictwem, co stanowi 27,7% ogółu ludności województwa.

Zdecydowana ich większość (82,5%) zamieszkiwała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego, a 17,1% z użytkownikiem działki rolnej. Pozostali to właściciele zwierząt gospodarskich nie posiadający ziemi. Wśród ogółu ludności związanej z rolnictwem ponad 4/5, tj. 595,2 tys. to mieszkańcy wsi.

Z ludności zamieszkałej w miastach z rolnictwem związanych było 129,5 tys. osób, z tego 61,9% z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, a 37,5% z działkami rolnymi.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej)

Kryterium wyodrębniającym rolne gospodarstwa domowe z ogółu gospodarstw domowych był fakt występowania w gospodarstwie domowym osoby użytkownika gospodarstwa rolnego niezależnie od tego, czy w gospodarstwie prowadzona była rolnicza działalność gospodarcza (lub inna), czy też nie oraz czy dochód z pracy w gospodarstwie stanowił źródło utrzymania gospodarstwa.⁵

Podczas spisu 2002 r. wyodrębniono 203,9 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej). Oznacza to, że co piąte gospodarstwo domowe w łódzkim jest związane z rolnictwem. Zdecydowana większość, prawie 80% tych gospodarstw została wyodrębniona na wsi. Wśród ogółu gospodarstw domowych na wsi – gospodarstwa powiązane z rolnictwem stanowią ponad połowę (55,3%).

Użytkownicy gospodarstw rolnych (działek rolnych)

Ze względu na przyjęte rozwiązania metodologiczne dotyczące ludności, liczba gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstw rolnych jest większa, niż liczba użytkowników⁶.

W 2002 r. w łódzkim spisano 203,3 tys. użytkowników gospodarstw rolnych (działek rolnych). Ponad 2/3 (69,9%) użytkowników to mężczyźni (na wsi - 72,2%).

---

⁵ Op. cit., s. 27.

⁶ Op. cit., s. 28.

Tabl. 10. Struktura użytkowników gospodarstw rolnych (działek rolnych) według płci i wieku w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W wieku						
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej
w odsetkach								
OGÓŁEM								
OGÓŁEM	100,0	0,3	8,2	19,8	30,7	21,9	5,7	13,4
Mężczyźni	100,0	0,3	8,7	21,4	32,3	22,2	5,3	9,8
Kobiety	100,0	0,3	7,0	16,1	26,9	21,5	6,5	21,7
W TYM WIEŚ								
RAZEM	100,0	0,3	8,8	20,8	30,4	21,5	5,5	12,7
Mężczyźni	100,0	0,3	9,2	22,5	32,3	21,5	5,1	9,1
Kobiety	100,0	0,4	7,6	16,4	25,7	21,3	6,4	22,2

Ponad połowa (52,6%) to osoby w wieku 40-59 lat. Tylko znikomy udział - 8,5% stanowią młodzi użytkownicy (do 29 roku życia).

Wśród obu płci dominują osoby w wieku 40-49 lat, stanowiąc: u mężczyzn 32,3% ogółu, a wśród kobiet – 26,9%. Zwraca uwagę znaczny odsetek kobiet w wieku 65 lat i więcej – 21,7% ogółu użytkowników tej płci. Stanowiły one jednocześnie prawie połowę ogółu użytkowników w najstarszej grupie wieku.

7. OBYWATELSTWO, NARODOWOŚĆ I JĘZYK

Obywatelstwo, deklarowana narodowość oraz język używany w kontaktach domowych były po raz pierwszy w latach powojennych przedmiotem badania w powszechnym spisie ludności.

Zgodnie z obowiązującymi aktualnie normami prawnymi, cudzoziemcem jest osoba nie posiadająca polskiego obywatelstwa.

W spisie 2002 r. istniała możliwość zadeklarowania przez ludność posiadania dwóch obywatelstw w przypadku cudzoziemców oraz dwóch dodatkowych w przypadku obywateli polskich⁷.

Wyniki spisu wykazały, że spośród stałych mieszkańców województwa 98,7% to obywatele Polski i jest to więcej niż przeciętnie w kraju (o 0,5 pkt). Wyższy niż w łódzkim

⁷ Por. Raport z Wyników Narodowego Spisu Powszechnego, op. cit., s. 38.

odsetek osób posiadających polskie obywatelstwo wystąpił w sześciu województwach, przy czym najwyższy, przekraczający 99%, odnotowano w wielkopolskim, lubelskim i podkarpackim.

Liczba osób podająca, że posiada obywatelstwo podwójne (polskie i inne) oraz niepolskie, wyniosła 13,3 tys. osób, w tym zaledwie 2,5 tys. osób podało, iż ma wyłącznie obywatelstwo niepolskie, co stanowiło 0,07% ogółu mieszkańców województwa.

Pytanie o narodowość w formularzu spisowym brzmiało następująco: Do jakiej narodowości się Pan(i) zalicza?

Narodowość jest deklaratywną (opartą na subiektywnym odczuciu) cechą indywidualną każdego człowieka, wyrażającą jego związek emocjonalny (uczuciowy), kulturowy lub genealogiczny (ze względu na pochodzenie rodziców) z określonym narodem⁸.

W oparciu o dane spisu 2002 stwierdzić można, iż łódzkie podobnie jak większość województw, jest niemal jednolite pod względem narodowościowym. Narodowość polską zadeklarowało 98,1% mieszkańców województwa (96,7% w Polsce). Wśród pozostałych najczęściej podawano przynależności do narodowości romskiej, rosyjskiej, niemieckiej, ukraińskiej i czeskiej.

Pytanie o język używany w kontaktach domowych w formularzu spisowym przyjęło następującą postać: W jakim języku (językach) rozmawia Pan(i) najczęściej w domu?

Konstrukcja pytania dawała możliwość zarejestrowania dwóch nazw języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też wyłącznie⁹.

Język polski jako jedyny, którym posługują się domownicy podało 97,7% mieszkańców łódzkiego. Pozwala to zaliczyć województwo łódzkie - przy rozpiętości wskaźnika od 84% w opolskim do 98,9% w mazowieckim - do regionów o największym odsetku osób używających w domu wyłącznie języka polskiego.

Nie posługiwała się językiem polskim w rozmowach z domownikami bardzo niewielka grupa osób (0,06% ogółu ludności województwa, w Polsce 0,14%).

Osoby porozumiewające się z domownikami językiem obcym (dodatkowo lub wyłącznie) najczęściej wymieniały język angielski (32,3% ogółu używających obcego języka), niemiecki (19,2%), romski (9,9%), rosyjski (6,8%) i francuski (5,8%).

---

⁸ Op. cit., s. 39.

⁹ Op. cit., s. 41.

8. MIGRACJE LUDNOŚCI

Ludność zasiedziła i mobilna

Według wyników spisu 2002 r. 64,5% ludności województwa mieszka w miejscowości aktualnego zamieszkania od urodzenia. Oznacza to, że 1686,3 tys. osób nigdy nie opuściło swojej miejscowości na okres 12 miesięcy lub dłużej. Większą zasiedziłością charakteryzują się mężczyźni niż kobiety. Spośród ogółu mężczyzn 67,8% stwierdziło, że mieszka w danej miejscowości od urodzenia, takiej samej odpowiedzi udzieliło 61,6% kobiet.

Przeciętnie w Polsce odsetek mieszkających w danej miejscowości od urodzenia jest niższy niż w łódzkim i wynosi 59,2%.

Ludność, która przybyła lub powróciła (po nieobecności trwającej co najmniej 12 miesięcy) do miejscowości aktualnego zamieszkania stanowiła 34,2% ogółu mieszkańców województwa łódzkiego, przy średniej dla Polski 39,2%. Nieco ponad 1/4 ludności przybyła do województwa łódzkiego przed 1989 r., a 8,6% w latach 1989-2002.

Dla 32,9 tys. osób (tj. 1,3%) nie ustalono w trakcie spisu od kiedy mieszkają w miejscowości aktualnego zamieszkania.

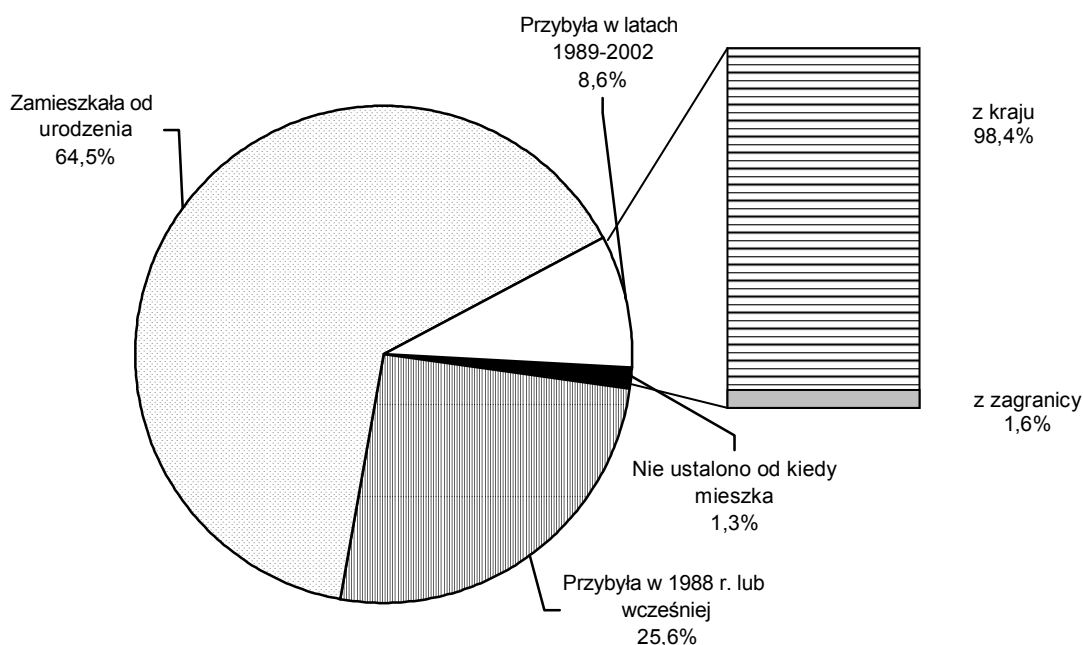
Ludność, która przebywała poza rodzinną miejscowością przez okres trwający 12 miesięcy lub dłużej i do niej powróciła, była traktowana w spisie jako ludność przybyła do tej miejscowości. Przez miejscowość należy tu rozumieć gminę miejską lub wiejską, a w przypadku gmin miejsko-wiejskich – część miejską lub wiejską gminy.

W spisie 2002 nie uwzględniano przerw w zamieszkiwaniu spowodowanych: odbywaniem zasadniczej służby wojskowej, przebywaniem w zakładach karnych, przebywaniem za granicą w placówkach dyplomatycznych, przebywaniem w innych miejscach z powodu działań wojennych; nie uwzględniano również nieobecności (nawet dłuższej) w takich przypadkach, kiedy osoba była poza miejscem (gminą) zamieszkania w momencie spisu.¹⁰

---

¹⁰ Op. cit., s. 42.

Wykres 11. **Ludność faktycznie zamieszkała według okresu zamieszkiwania w obecnej miejscowości w 2002 r.**

Wyższą zasiedziałością niż w łódzkim charakteryzowały się tylko województwa: małopolskie (68,2%), podkarpackie (67,7%) i świętokrzyskie (67,3%).

Migracje wewnętrzne

W spisie 2002 r. badano tylko ostatnią migrację danej osoby, zatem wobec tego, że jedna osoba mogła zmieniać miejsce zamieszkania nawet kilka razy w badanym okresie, faktów migracji było zdecydowanie więcej. Prezentowane poniżej dane dotyczą osób, które przybyły lub powróciły – po dłuższej nieobecności (co najmniej 1 roku) – z innego miejsca w kraju – na pobyt stały lub czasowy.¹¹

W latach 1989-2002 do miejscowości aktualnego zamieszkania przybyło lub powróciło 221,3 tys. osób z innego miejsca Polski, co stanowiło 8,6% ogółu ludności

¹¹ Op. cit., s. 43.

województwa. Podobnie jak w całym kraju wśród osób, które przybyły przeważały kobiety (53,3%), a najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (31,5% ogółu przybyłych z kraju).

Do województwa łódzkiego przybył lub powrócił w latach 1989-2002 zdecydowanie mniejszy odsetek ogółu ludności niż do pozostałych regionów położonych w centrum Polski, przykładowo do województw mazowieckiego i wielkopolskiego po 11,4%.

Migracje zagraniczne

Prezentowane w tym dziale liczby obejmują osoby, które przybyły z zagranicy na pobyt stały, tj. imigrantów, którzy otrzymali prawo stałego pobytu (osiedlenia się) w Polsce oraz mieszkańców, którzy przebywali za granicą czasowo 12 miesięcy lub dłużej i w latach 1989-2002 powrócili do miejscowości aktualnego zamieszkania na pobyt stały lub czasowy.¹²

Do województwa łódzkiego przybyło lub powróciło z zagranicy 3,7 tys. osób (0,1% ogółu ludności województwa). Podobnie jak w przypadku migracji wewnętrznych, wśród migrujących przeważały kobiety (51,4%), a najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 40-44 lata.

Tabl. 11. Imigranci przebywający powyżej 2 miesięcy w 2002 r.

WYSZCZE- GÓLNIENIE	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	mężczy- źni	kobiety	ogółem	mężczy- źni	kobiety	ogółem	mężczy- źni	kobiety
	w tys.								
Polska	34,1	17,4	16,7	27,0	14,1	12,9	7,1	3,3	3,7
Województwo Łódzkie....	1,8	1,0	0,8	1,6	0,9	0,7	0,2	0,1	0,1

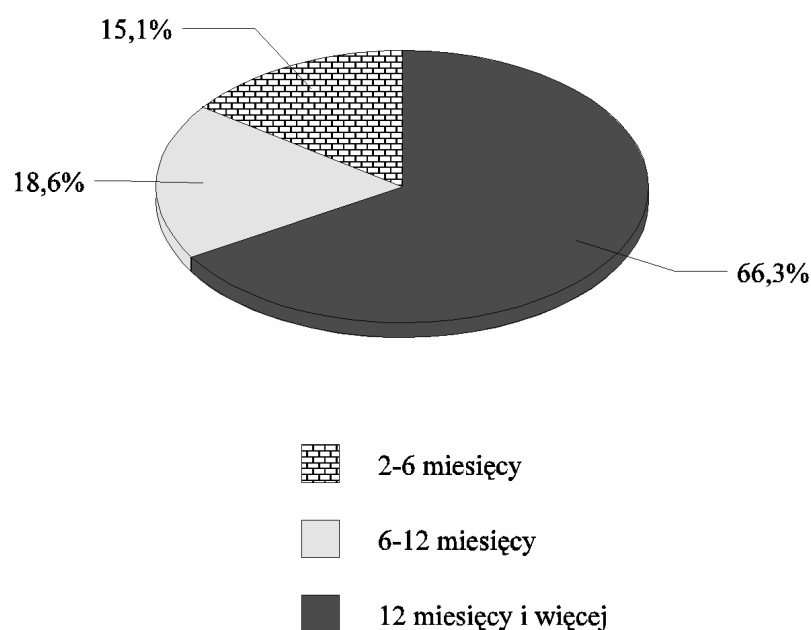
Na terenie województwa łódzkiego spisano 1,8 tys. imigrantów, czyli osób mieszkających na stałe za granicą a przebywających w Polsce powyżej 2 miesięcy. Stanowiło to 5,3% wszystkich imigrantów spisanych na terenie kraju. Zdecydowana większość z nich

¹² Op. cit., s. 44.

(88,9%) kierowała się do miast województwa łódzkiego, a tym samym napływ na tereny wiejskie wyniósł zaledwie 11,1%. Wśród imigrantów było nieco więcej mężczyzn (55,6%) niż kobiet.

Większość tj. 66,3% imigrantów przebywała na terenie województwa łódzkiego rok lub dłużej.

Wykres 12. **Struktura imigrantów przebywających na terenie województwa łódzkiego powyżej 2 miesięcy w 2002 r.**

Tabl. 12. Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 2 miesięcy w 2002 r.

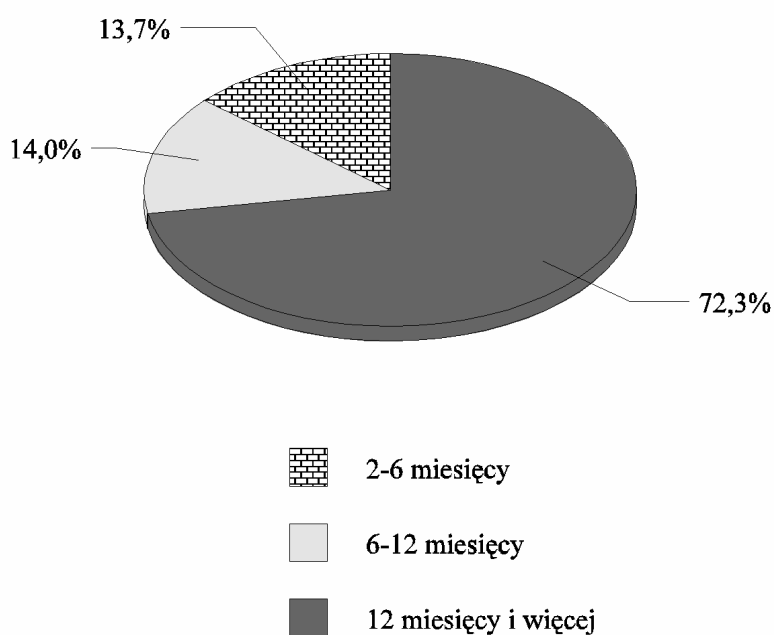
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w tys.								
Polska	786,1	363,0	423,1	488,1	221,1	267,0	298,0	141,9	156,1
Województwo Łódzkie....	17,8	7,6	10,2	14,1	5,9	8,2	3,7	1,8	1,9

W maju 2002 r. 17,8 tys. osób będących stałymi mieszkańcami województwa łódzkiego przebywało za granicą powyżej 2 miesięcy. Stanowili oni jedynie 2,3% wszystkich emigrantów w Polsce. Łódzkie w porównaniu z innymi regionami kraju cechowało się niskim odsetkiem ludności emigrującej, zajmując przedostatnią lokatę wśród wszystkich województw.

Znacznie mniejszą skłonność do dłuższych wyjazdów zagranicznych widać wśród ludności wiejskiej niż miejskiej. Zaledwie 1/5 emigrantów mieszkała przed wyjazdem na obszarze wiejskim. Wśród emigrantów przeważały kobiety, stanowiąc 56,7% ogółu osób przebywających za granicą.

Wśród wyjeżdżających z województwa łódzkiego najliczniejszą grupę 72,3% stanowiły osoby przebywające za granicą 12 miesięcy i więcej.

Wykres 13. **Struktura emigrantów przebywających czasowo za granicą powyżej 2 miesięcy w 2002 r.**

Zarówno w przypadku imigrantów, jak i osób emigrujących, największy odsetek stanowiły osoby młode w wieku 20-29 lat (imigranci – 33,8% ogółu przebywających w łódzkim, emigranci – 29,7% ogółu przebywających czasowo za granicą).

II. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

1. AKTYWNI ZAWODOWO

Podstawowym kryterium podziału ludności w wieku 15 lat i więcej z punktu widzenia aktywności zawodowej jest **praca**, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Zgodnie z międzynarodowymi standardami ogół ludności można podzielić na trzy podstawowe kategorie: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Pracujący i bezrobotni stanowią populację **aktywnych zawodowo**.

Wymienione trzy grupy ludności możliwe są do wyodrębnienia począwszy od 1990 r., tj. od początku transformacji ustrojowej. Dla lat wcześniejszych – w tym również dla roku objętego poprzednim spisem ludności (1988 r.) – w Polsce nie rejestrowano bezrobocia. W związku z tym, przed 1990 r. wyróżniano tylko dwie kategorie ludności: czynnych i biernych zawodowo.

W spisie ludności 1988 r. do **czynnych zawodowo** zaliczono:

- osoby pracujące, dla których praca była głównym źródłem utrzymania,
- oraz
- osoby posiadające główne niezarobkowe źródło i jednocześnie pracujące (praca stanowiła dla nich dodatkowe źródło utrzymania).

Jako **biernych zawodowo** traktowano osoby posiadające wyłącznie własne niezarobkowe źródło utrzymania oraz wszystkie osoby pozostające na utrzymaniu.

Analizując zmiany na rynku pracy w okresie między obu spisami i porównując populację aktywnych zawodowo wg spisu 2002 r. z czynnymi zawodowo z 1988 r. oraz dokonując odpowiednich porównań populacji biernych, należy mieć na uwadze występujące w kolejnych spisach różnice metodyczne w zaliczaniu wybranych zbiorowości do rozważanych kategorii ludności.

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.

Bezrobotni są to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w tygodniu badanym lub następnym.

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie.

Ludność bierna zawodowo (tzn. pozostająca poza siłą roboczą) są to wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w tygodniu badanym i następnym.¹³

W 1988 r. ludność czynna zawodowo (aktywna) w województwie łódzkim liczyła 1362,2 tys. osób, a w 2002 r. zanotowano 1205,0 tys. osób aktywnych zawodowo. Jednocześnie dla 40,7 tys. osób w 2002 r. nie ustalono statusu na rynku pracy (w większości były to osoby przebywające w momencie spisu za granicą, dla których nie uzyskano informacji czy osoby te są pracujące, bezrobotne, czy bierne zawodowo).

Tabl. 13. Ludność w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej, płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1988			2002			
	ogółem	czynni zawodowo	bierni zawodowo	ogółem	aktywni zawodowo	bierni zawodowo	nieustalony status na rynku pracy
	w tysiącach						
OGÓŁEM	2092,0	1362,2	729,8	2183,2	1205,0	937,5	40,7
mężczyźni	983,9	718,5	265,4	1026,5	638,6	366,8	21,1
kobiety	1108,1	643,7	464,4	1156,7	566,4	570,7	19,6
Miasta	1348,1	822,0	526,1	1446,0	773,6	635,9	36,5
Wieś	743,9	540,2	203,7	737,2	431,4	301,6	4,2

¹³ Op. cit., s. 48.

W okresie między obu spisami widoczne jest istotne zmniejszenie populacji osób reprezentujących realne zasoby pracy i to pomimo wzrostu ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej. W okresie tym liczba ludności w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się w województwie łódzkim o 91,2 tys. osób, tj. o 4,4%, a populacja aktywnych (czynnych) zawodowo zmniejszyła o 157,2 tys. osób, tj. o 11,5%, przy znacznym wzroście – bo aż o 207,7 tys. osób, tj. o 28,5% - liczby biernych zawodowo.

Opisane zmiany zgodne są z tendencją ogólnopolską i świadczą o nasileniu procesu dezaktywizacji zawodowej ludności. Bardziej zmiany te uwidoczniły się w populacji mężczyzn niż kobiet oraz wśród mieszkańców wsi. Liczba aktywnych (czynnych) zawodowo mężczyzn zmniejszyła się od 1988 r. o 11,1%, a kobiet o 12,0%, natomiast aż o 38,2% zwiększyła się liczba mężczyzn biernych zawodowo, podczas gdy wśród kobiet wzrost ten kształtował się na poziomie 22,9%.

Liczba ludności aktywnej zawodowo zamieszkałej na wsi była w 2002 r. o 20,1% niższa od obserwowanej w 1988 r., natomiast grupa aktywnych zawodowo mieszkańców miast zmalała w tym czasie tylko o 5,9%. Jednocześnie liczba osób biernych zawodowo na wsi zwiększyła się o 48,1%, a w miastach o 20,9%.

Zmiany na rynku pracy uwidacznia porównanie **współczynnika aktywności zawodowej**, czyli procentowego udziału aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności danej kategorii, wyróżnionej np. ze względu na płeć, miejsce zamieszkania, wiek lub poziom wykształcenia.

Tabl. 14. Współczynniki aktywności zawodowej ludności według płci i miejsca zamieszkania w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1988	2002	
	dla osób w wieku 15 lat i więcej	dla osób w wieku produkcyjnym	
	w %		
OGÓLEM	65,1	56,2	73,5
mężczyźni	73,0	63,5	76,9
kobiety	58,1	49,8	70,1
Miasta	61,0	54,9	71,6
Wieś	72,6	58,8	77,5

W 1988 r. współczynnik aktywności zawodowej wyznaczony dla ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej wynosił w łódzkim 65,1% (dla Polski 65,3%), a w 2002 r. – 56,2% (dla Polski 55,5%). Oznacza to, że obecnie tylko nieco ponad połowa ludności w wieku 15 lat

i więcej jest aktywna zawodowo, podczas gdy 14 lat temu osoby czynne zawodowo stanowiły blisko 2/3 ludności (w wieku 15 lat i więcej). Najwyższy wskaźnik aktywności zawodowej w 2002 r. zanotowano w województwie mazowieckim (58,3%), a najniższy w śląskim (52,9%). Łódzkie, ze wskaźnikiem powyżej średniej krajowej, zajmuje piątą lokatę wśród wszystkich województw.

Mężczyźni charakteryzowali się wyższą aktywnością zawodową niż kobiety (obrazują to współczynniki liczone zarówno w stosunku do ludności w wieku 15 lat i więcej, jak i w odniesieniu do ludności w wieku produkcyjnym).

W 2002 r. na 100 mężczyzn w wieku 15 lat i więcej przypadało przeciętnie 64 aktywnych zawodowo kobiet (w 1988 r. – 73), a w grupie wieku 18-64 lata 77.

Wśród kobiet 50 na 100 pracowało lub poszukiwało pracy (w 1988 r. – 58), a w wieku produkcyjnym - 70 na 100 kobiet było aktywnych zawodowo.

W okresie 1989–2002 zmniejszyła się rozpiętość między wskaźnikami aktywności zawodowej wyznaczanymi dla mężczyzn i kobiet. W 1988 r. wynosiła ona 14,9 pkt procentowego, w 2002 r. – 13,7 pkt. To efekt szybszego obniżenia się aktywności zawodowej mężczyzn niż kobiet.

Wyniki dwóch ostatnich spisów wskazują na wyższą aktywność zawodową na wsi niż w miastach, jednak poziom tego zróżnicowania również uległ istotnemu zmniejszeniu. Obecnie wynosi tylko 3,9 pkt procentowego, podczas gdy 14 lat temu kształtowało się na poziomie 11,6 pkt.

W latach 1989-2002 obniżenie aktywności zawodowej ludności nastąpiło we wszystkich województwach. Największe w województwie podkarpackim (spadek o 18,8 pkt) i świętokrzyskim (o 15,4 pkt). Najmniejsze w pomorskim i wielkopolskim (spadek odpowiednio o 5,3 i 5,6 pkt). W województwie łódzkim odnotowano spadek współczynnika aktywności zawodowej o 8,9 pkt, co plasuje łódzkie, pod względem zmian w tej kategorii ludności, na 9 miejscu w Polsce.

Aktywni zawodowo według cech demograficzno-społecznych

Ponad 3/4 aktywnych zawodowo w 2002 r. to osoby w wieku 25-54 lata. Osoby młode w wieku 15-24 lata stanowiły 13,6% ogółu aktywnych zawodowo, natomiast udział najstarszej grupy (55 lat i więcej) był niewielki i sięgał 8,9%.

Tabl. 15. Aktywni zawodowo według wieku i płci w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek					
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
W TYSIĄCACH							
OGÓŁEM	1205,0	163,5	308,3	313,1	312,2	81,2	26,7
mężczyźni	638,6	90,9	163,8	158,2	160,8	49,7	15,2
kobiety	566,4	72,6	144,5	154,9	151,4	31,5	11,5
W ODSETKACH							
OGÓŁEM	100,0	13,6	25,6	26,0	25,9	6,7	2,2
mężczyźni	100,0	14,2	25,6	24,8	25,2	7,8	2,4
kobiety	100,0	12,8	25,5	27,3	26,7	5,6	2,0

Wśród kobiet najliczniejsza była grupa w wieku 35-44 lata, która stanowiła 27,3% ogółu kobiet aktywnych zawodowo, zaś wśród mężczyzn grupa w wieku 25 - 34 lata, stanowiąca 25,6% ogółu aktywnych mężczyzn.

Z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy bardzo istotna jest charakterystyka zasobów pracy (populacji aktywnych zawodowo) według wykształcenia.

Tabl. 16. Aktywni zawodowo i współczynniki aktywności zawodowej według poziomu wykształcenia i płci w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wykształcenie						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	1205,0	167,9	51,9	303,7	109,6	352,3	211,9	6,8
mężczyźni	638,6	72,4	13,9	160,5	34,6	229,3	124,0	3,4
kobiety	566,4	95,5	38,0	143,2	75,0	123,0	87,9	3,4
WSPÓŁCZYNNIKI AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W %								
OGÓŁEM	56,2	81,5	75,2	71,5	51,5	75,1	31,4	8,5
mężczyźni	63,5	82,2	80,5	75,5	54,5	79,8	40,3	13,0
kobiety	49,8	81,0	73,4	67,4	50,2	67,6	24,0	6,4

Uwaga. W tabelicy nie ujęto osób z nieustalonym wykształceniem.

W 2002 r. ponad połowa (52,5%) aktywnych zawodowo w województwie łódzkim legitymowała się co najmniej średnim poziomem wykształcenia.

Analiza poziomu wykształcenia osób aktywnych zawodowo wskazuje na istotne różnice według płci. Dane ze spisu świadczą, że aktywne kobiety są lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wśród kobiet dominują absolwentki szkół średnich i policealnych (45,2%), natomiast najwyższy odsetek mężczyzn ukończył szkoły zasadnicze zawodowe (35,9%).

Poziom aktywności zawodowej uzależniony jest silnie od posiadanego wykształcenia – im wyższe wykształcenie tym wyższa aktywność.

Wśród kobiet i mężczyzn z wykształceniem wyższym odsetek osób aktywnych zawodowo wyniósł ponad 80% i był w przypadku mężczyzn dwukrotnie, a kobiet ponad trzykrotnie wyższy niż w populacji osób danej płci z wykształceniem podstawowym ukończonym.

2. PRACUJĄCY

W maju 2002 r. zbiorowość pracujących w województwie łódzkim liczyła 961,3 tys. osób, z tego prawie dwie trzecie (61,8%) mieszkało w miastach. Większość populacji pracujących (53,0%) stanowili mężczyźni.

Tabl. 17. Pracujący według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek						Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	961,3	97,5	246,0	260,0	260,0	71,9	25,9	920,9
mężczyźni	509,7	55,0	132,7	131,8	132,3	43,1	14,8	491,5
kobiety	451,6	42,5	113,3	128,2	127,7	28,8	11,1	429,4
Miasta	594,1	51,5	155,4	164,2	173,6	41,2	8,2	580,7
Wieś	367,2	46,0	90,6	95,8	86,4	30,7	17,7	340,2
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	10,1	25,6	27,0	27,0	7,5	2,7	95,8
mężczyźni	100,0	10,8	26,0	25,9	26,0	8,4	2,9	96,4
kobiety	100,0	9,4	25,1	28,4	28,2	6,4	2,5	95,1
Miasta	100,0	8,7	26,2	27,6	29,2	6,9	1,4	97,7
Wieś	100,0	12,5	24,7	26,1	23,5	8,4	4,8	92,6

Struktura osób pracujących według wieku dla obu płci była zbliżona. Różnice wystąpiły natomiast w strukturze osób pracujących analizowanej według wieku i miejsca zamieszkania. Wśród pracujących zamieszkałych na wsi wyższy udział miały osoby w wieku przed- i poprodukcyjnym, stanowiły bowiem 7,4%, podczas gdy wśród pracujących mieszkańców miast tylko 2,3%.

Miarą wskazującą na rzeczywiste zaangażowanie ludności w procesie pracy jest **wskaźnik zatrudnienia**, który ilustruje udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) oraz danej grupy.

W 2002 r. wskaźnik zatrudnienia w województwie łódzkim wyniósł 44,9%. Wyższa wartość wskaźnika (o około 5 pkt) wystąpiła w populacji mężczyzn oraz wśród mieszkańców wsi.

Tabl. 18. Wskaźnik zatrudnienia według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek						Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
w %								
OGÓŁEM	44,9	24,1	71,4	74,8	62,4	28,9	6,8	58,2
mężczyźni ...	50,7	26,7	75,8	76,4	66,0	38,5	10,6	61,0
kobiety	39,7	21,4	66,2	73,2	59,1	21,0	4,6	55,4
Miasta	42,1	19,4	69,7	72,1	59,2	24,7	3,5	54,8
Wieś	50,1	33,3	74,6	79,9	70,0	37,1	12,1	65,3

Przeciętnie w Polsce wskaźnik zatrudnienia był niższy i wyniósł 43,7% zaś łódzkie zajęło piątą pozycję wśród wszystkich województw. Najwyższe wskaźniki wystąpiły w mazowieckim (48,1%), wielkopolskim (46,3%) i podlaskim (45,5%); najniższe - w warmińsko-mazurskim (39,6%) oraz zachodniopomorskim i dolnośląskim (po 40,3%).

Analizując udział ludności pracującej według płci dostrzec można, że poziom zaangażowania zawodowego kobiet był we wszystkich grupach wieku niższy niż mężczyzn. W najmłodszej grupie wieku (15-24 lata), w skład której wchodzi głównie osoby uczące się, wskaźnik zatrudnienia kształtował się na niskim poziomie i wynosił dla mężczyzn 26,7%, a dla kobiet 21,4%. W kolejnych grupach wieku wskaźnik zatrudnienia był wyższy, osiągając najwyższy poziom w grupie wieku 35-44 lata (73,2% kobiet i 76,4% mężczyzn w tym wieku wykonywało pracę). W dalszych grupach widoczny jest stopniowy spadek zaangażowania zawodowego, co wynika z trudnej sytuacji osób w tym wieku na rynku pracy i ich

stopniowego wycofywania się z życia zawodowego. W populacji osób w wieku 55-64 lata pracowała już tylko co piąta kobieta i co trzeci mężczyzna.

Na podstawie wskaźnika zatrudnienia ze względu na miejsce zamieszkania osób pracujących, dostrzega się we wszystkich grupach wieku większe zaangażowanie zawodowe mieszkańców wsi niż miast. Szczególnie uwidacznia się to w grupie wieku 15-24 lata, gdzie wskaźnik zatrudnienia mieszkańców wsi jest blisko dwukrotnie wyższy niż dla mieszkańców miast oraz w grupie wieku 65 lat i więcej, gdzie ludność wiejska wykazuje się ponad trzykrotnie większym zaangażowaniem zawodowym niż ludność miejska.

Jedną z istotnych cech wpływających na stopień zaangażowania zawodowego i pozycję osoby na rynku pracy jest poziom uzyskanego wykształcenia. W populacji pracujących najliczniejszą grupę w 2002 r. stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (27,9%), a następnie ze średnim zawodowym (26,0%).

Tabl. 19. Pracujący według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wykształcenie						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
W TYSIĄCACH								
OGÓLEM	961,3	155,6	43,9	249,5	82,6	268,1	155,1	5,8
mężczyźni	509,7	67,4	11,6	133,9	26,3	178,1	89,3	2,7
kobiety	451,6	88,2	32,3	115,6	56,3	90,0	65,8	3,1
Miasta	594,1	132,9	34,8	173,7	65,8	135,1	51,0	0,4
Wieś	367,2	22,7	9,1	75,8	16,8	133,0	104,1	5,4
W ODSETKACH								
OGÓLEM	100,0	16,2	4,6	26,0	8,6	27,9	16,1	0,6
mężczyźni	100,0	13,2	2,3	26,3	5,2	35,0	17,5	0,5
kobiety	100,0	19,5	7,2	25,6	12,5	19,9	14,6	0,7
Miasta	100,0	22,4	5,9	29,2	11,1	22,7	8,6	0,0
Wieś	100,0	6,2	2,5	20,6	4,6	36,2	28,3	1,5

Uwaga. W tablicy nie ujęto nieustalonego poziomu wykształcenia.

Pracujące kobiety charakteryzowały się generalnie wyższym poziomem wykształcenia niż mężczyźni. Osoby z wykształceniem średnim i wyższym stanowiły 64,8% ogółu pracujących kobiet, podczas gdy dla mężczyzn analogiczny odsetek wynosił tylko 47,0%.

Gorzej niż w miastach kształtowała się struktura wykształcenia pracujących mieszkańców wsi. Osoby posiadające wykształcenie średnie i wyższe stanowiły tu tylko 33,9% pracujących, wobec 68,6% pracujących mieszkańców miast.

Odsetek pracujących mieszkańców miast z wykształceniem wyższym był blisko czterokrotnie wyższy od analogicznego odsetka dla mieszkańców wsi (22,4% wobec 6,2%).

Tabl. 20. Wskaźnik zatrudnienia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

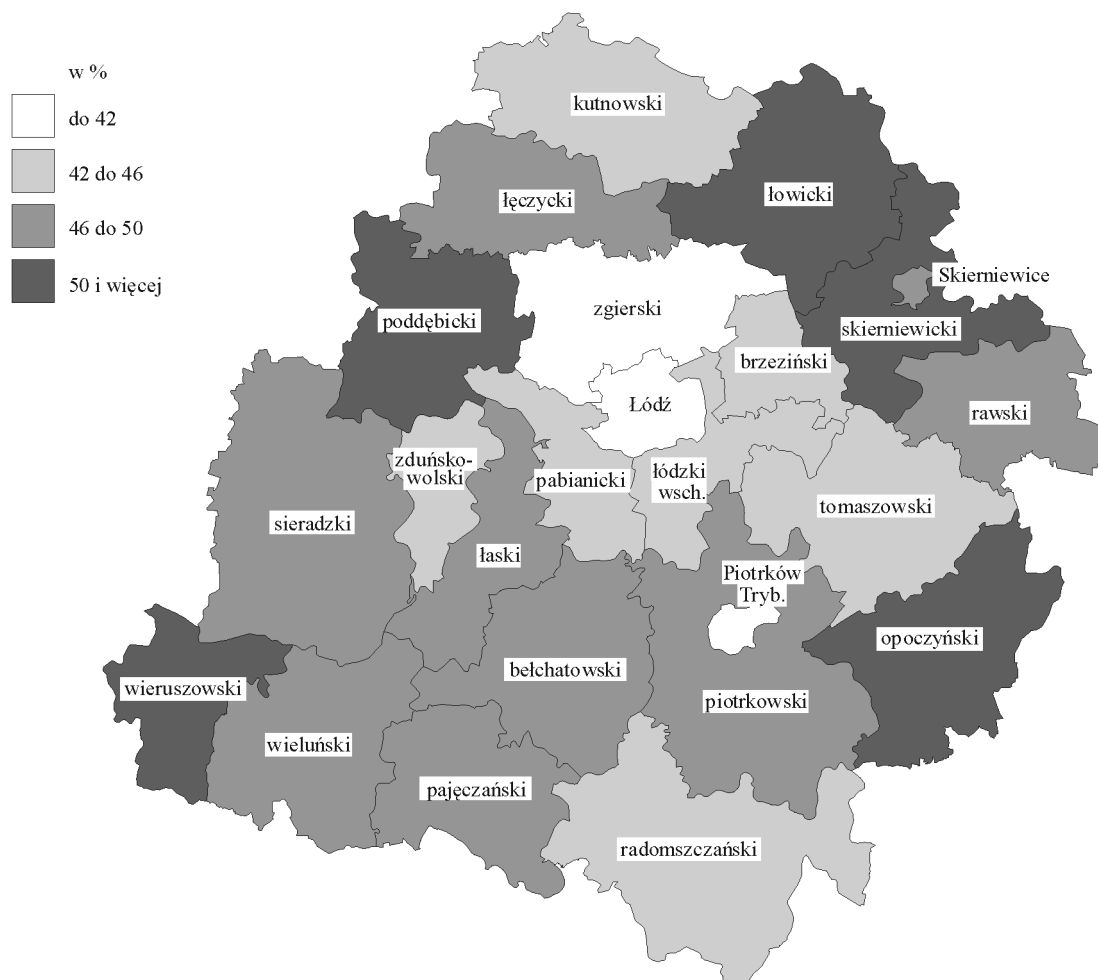
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wykształcenie						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
		w %						
OGÓŁEM	44,9	75,5	63,6	58,7	38,8	57,1	23,0	7,2
mężczyźni	50,7	76,6	67,5	63,0	41,5	62,0	29,0	10,2
kobiety	39,7	74,8	62,3	54,4	37,7	49,5	17,9	5,8
Miasta	42,1	74,8	62,3	54,9	36,6	48,9	13,9	1,2
Wieś	50,1	80,1	68,8	69,6	51,2	68,9	34,0	11,0

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia (75,5%) wystąpił w populacji osób z wykształceniem wyższym, natomiast najniższy wśród osób z wykształceniem podstawowym (23,0%) i bez wykształcenia szkolnego (7,2%). Stosunkowo niski wskaźnik zatrudnienia wystąpił również wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym

(38,8%). Świadczy to o wyraźnie korzystniejszej sytuacji na rynku pracy osób lepiej wykształconych i posiadających wyższe kwalifikacje zawodowe.

Przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia ilustruje wykres 14.

Wykres 14. **Wskaźnik zatrudnienia w województwie łódzkim według powiatów w 2002 r.**

Status zatrudnienia jest jedną z najważniejszych cech zawodowych służących do opisu zbiorowości pracujących. W populacji pracujących wyróżnia się następujące kategorie: pracownicy najemni, pracodawcy, pracujący na własny rachunek i pomagający członkowie rodzin.

W świetle danych spisowych w województwie łódzkim wśród ogółu pracujących przeważali pracownicy najemni, stanowiąc 68,6% ogółu, a najmniej liczną grupę stanowili pracodawcy – 3,9% ogółu.

Tabl. 21. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zatrudnienia w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Pracownicy najemni	Pracodawcy	Pracujący na własny rachunek	Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
W TYSIĄCACH						
OGÓŁEM	961,3	659,6	37,5	177,5	76,7	10,0
mężczyźni	509,7	334,6	25,0	116,8	28,2	5,1
kobiety	451,6	325,0	12,5	60,7	48,5	4,9
Miasta	594,1	494,6	30,6	55,6	7,2	6,1
w tym:						
Łódź	278,2	231,0	15,0	27,3	2,6	2,3
Wieś	367,2	165,0	6,9	121,9	69,5	3,9
W ODSETKACH						
OGÓŁEM	100,0	68,6	3,9	18,5	8,0	1,0
mężczyźni	100,0	65,7	4,9	22,9	5,5	1,0
kobiety	100,0	72,0	2,8	13,4	10,7	1,1
Miasta	100,0	83,2	5,2	9,4	1,2	1,0
w tym:						
Łódź	100,0	83,0	5,4	9,8	1,0	0,8
Wieś	100,0	44,9	1,9	33,2	18,9	1,1

Charakterystyczne jest, że kobiety częściej wykonują pracę najemną (72,0% kobiet wobec 65,7% mężczyzn). Relatywnie wysokie odsetki mężczyzn występują natomiast w kategoriach: pracujący na własny rachunek (22,9% i tylko 13,4% kobiet) oraz pracodawcy (4,9% wobec 2,8% kobiet).

Struktura pracujących według statusu zatrudnienia bardzo różni się w miastach i na wsi. W miastach aż 83,2% ogółu pracujących stanowili pracownicy najemni, podczas gdy najemnie pracujący mieszkańcy wsi tylko 44,9%. Na wsi natomiast występowała bardzo liczna grupa pracujących na własny rachunek – 33,2% (w miastach 9,4%) oraz pomagających członków rodzin – 18,9% (w miastach zaledwie 1,2%). Różnica ta jest oczywiście spowodowana wysokim odsetkiem mieszkańców wsi pracujących na własny rachunek w rolnictwie indywidualnym.

Analizując populację pracujących zasadne wydaje się zwrócenie uwagi na wskaźnik **obciążenia pracujących osobami biernymi zawodowo i bezrobotnymi**. Według danych ze

spisu 2002 r. na 100 pracujących w województwie łódzkim przypadało 98 osób biernych zawodowo i 25 bezrobotnych.

Współczynniki obciążenia pracujących są bardzo zróżnicowane pod względem płci i podziału na miasta i wieś. W populacji mężczyzn na 100 pracujących przypadało 72 biernych zawodowo, natomiast wśród kobiet na 100 pracujących aż 126 biernych zawodowo. Wyższe wskaźniki obciążenia osobami biernymi zawodowo wystąpiły w miastach. Na 100 pracujących mieszkańców miast przypada 107 biernych i 30 bezrobotnych podczas gdy na 100 pracujących mieszkańców wsi przypadają 82 osoby bierne zawodowo i 17 bezrobotnych.

3. BEZROBOTNI

Wyniki spisu wykazały, że liczba bezrobotnych w województwie łódzkim wyniosła 243,7 tys. osób, tj. 6,8 % ogółu bezrobotnych w kraju.

Większość populacji bezrobotnych stanowią mężczyźni – 52,9% ogółu. Bezrobociem bardziej dotknięta jest ludność w miastach, gdzie liczba bezrobotnych mieszkańców wyniosła 179,6 tys. Stanowiło to 73,7% ogólnej liczby bezrobotnych.

Tabl. 22. Bezrobotni według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek					Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
W TYSIĄCACH							
OGÓLEM	243,7	65,9	62,3	53,1	52,3	10,1	241,6
mężczyźni	128,9	35,8	31,2	26,4	28,5	7,0	128,0
kobiety	114,8	30,1	31,1	26,7	23,8	3,1	113,6
Miasta	179,6	43,9	43,7	40,6	42,8	8,6	178,0
Wieś	64,1	22,0	18,6	12,5	9,5	1,5	63,6
W ODSETKACH							
OGÓLEM	100,0	27,0	25,6	21,8	21,5	4,1	99,1
mężczyźni	100,0	27,8	24,2	20,5	22,1	5,4	99,3
kobiety	100,0	26,2	27,1	23,3	20,7	2,7	99,0
Miasta	100,0	24,5	24,3	22,6	23,8	4,8	99,1
Wieś	100,0	34,3	29,0	19,5	14,8	2,4	99,2

Ponad połowa (52,6%) populacji bezrobotnych to ludzie młodzi, którzy nie przekroczyli 35 roku życia. Bezrobotni mieszkańcy wsi byli wyraźnie młodszy niż bezrobotni zamieszkali w miastach. Osoby w wieku do 35 lat stanowiły 63,3% ogółu bezrobotnych na wsi, podczas gdy ten sam wskaźnik dla bezrobotnych mieszkańców miast wynosił 48,8%.

Bezwzględne liczby osób bezrobotnych nie są wystarczającą miarą do oceny skali bezrobocia, dlatego też w analizach tego zjawiska stosuje się wskaźnik natężenia bezrobocia, powszechnie zwany stopą bezrobocia.

Stopa bezrobocia jest to udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo ogółem oraz danej grupy.

Stopa bezrobocia dla województwa łódzkiego według spisu 2002 r. wyniosła 20,2%, przy 21,2% w skali kraju. Najwyższą stopę bezrobocia - czyli największe natężenie bezrobocia - zanotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (28,2%), zachodniopomorskim (27,3%) i lubuskim (27,1%); najniższą zaś w województwach: mazowieckim (17,4%), lubelskim (18,5%) i wielkopolskim (18,6%). Łódzkie sytuowało się na 6 miejscu wśród uporządkowanych rosnąco województw.

Stopa bezrobocia dla kobiet i mężczyzn kształtowała się na bardzo zbliżonym poziomie (20,2% dla mężczyzn i 20,3% dla kobiet). Znaczne zróżnicowanie natężenia bezrobocia wystąpiło natomiast wśród mieszkańców miast i wsi (23,2% w miastach, wobec 14,9% na wsi).

Tabl. 23. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania osób w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek					Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
w %							
OGÓŁEM	20,2	40,3	20,2	17,0	16,8	9,3	20,8
mężczyźni	20,2	39,4	19,0	16,7	17,7	10,8	20,7
kobiety	20,3	41,5	21,5	17,3	15,7	7,1	20,9
Miasta	23,2	46,0	21,9	19,8	19,8	14,8	23,5
Wieś	14,9	32,4	17,0	11,6	9,9	3,0	15,8

W poszczególnych grupach wieku widać wyraźne zróżnicowanie natężenia bezrobocia. Najwyższe wystąpiło w grupie osób w wieku 15-24 lata, gdzie stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 40,3% i była dwukrotnie wyższa od ogółem w województwie. Natężenie bezrobocia zmniejszało się w miarę przechodzenia do kolejnych (starszych) przedziałów wieku. Najniższa stopa (9,3%) wystąpiła w grupie osób w wieku 55 lat i więcej.

Wśród bezrobotnych dominowały osoby posiadające niski poziom wykształcenia. Najlicniejszą grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym – 57,9% ogółu; najmniej liczną - bezrobotni z wykształceniem wyższym – 5,0% ogółu bezrobotnych.

Tabl. 24. Bezrobotni według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wykształcenie						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	243,7	12,3	8,0	54,2	27,0	84,2	56,9	1,1
mężczyźni	128,9	5,0	2,2	26,6	8,3	51,3	34,7	0,8
kobiety	114,8	7,3	5,8	27,6	18,7	32,9	22,2	0,3
Miasta	179,6	10,6	6,6	41,7	22,9	57,7	39,3	0,8
Wieś	64,1	1,7	1,4	12,5	4,1	26,5	17,6	0,3
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	5,0	3,3	22,2	11,1	34,6	23,3	0,5
mężczyźni	100,0	3,9	1,7	20,7	6,4	39,8	26,9	0,6
kobiety	100,0	6,3	5,1	24,0	16,3	28,7	19,3	0,3
Miasta	100,0	5,9	3,7	23,2	12,8	32,1	21,9	0,4
Wieś	100,0	2,6	2,2	19,5	6,4	41,3	27,5	0,5

Bezrobotni mężczyźni charakteryzowali się przeciętnie niższym poziomem wykształcenia niż kobiety. Kobiet z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym

w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet było 48,0%, podczas gdy mężczyźni ponad 2/3. Kobiety z wykształceniem wyższym i policealnym stanowiły natomiast 11,4% ogółu bezrobotnych, podczas gdy mężczyźni o tym poziomie wykształcenia było tylko 5,6%.

Gorzej wykształceni byli bezrobotni mieszkańcy wsi niż miast. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym stanowiły 68,8% bezrobotnych mieszkańców wsi, a 54,0% bezrobotnych mieszkańców miast.

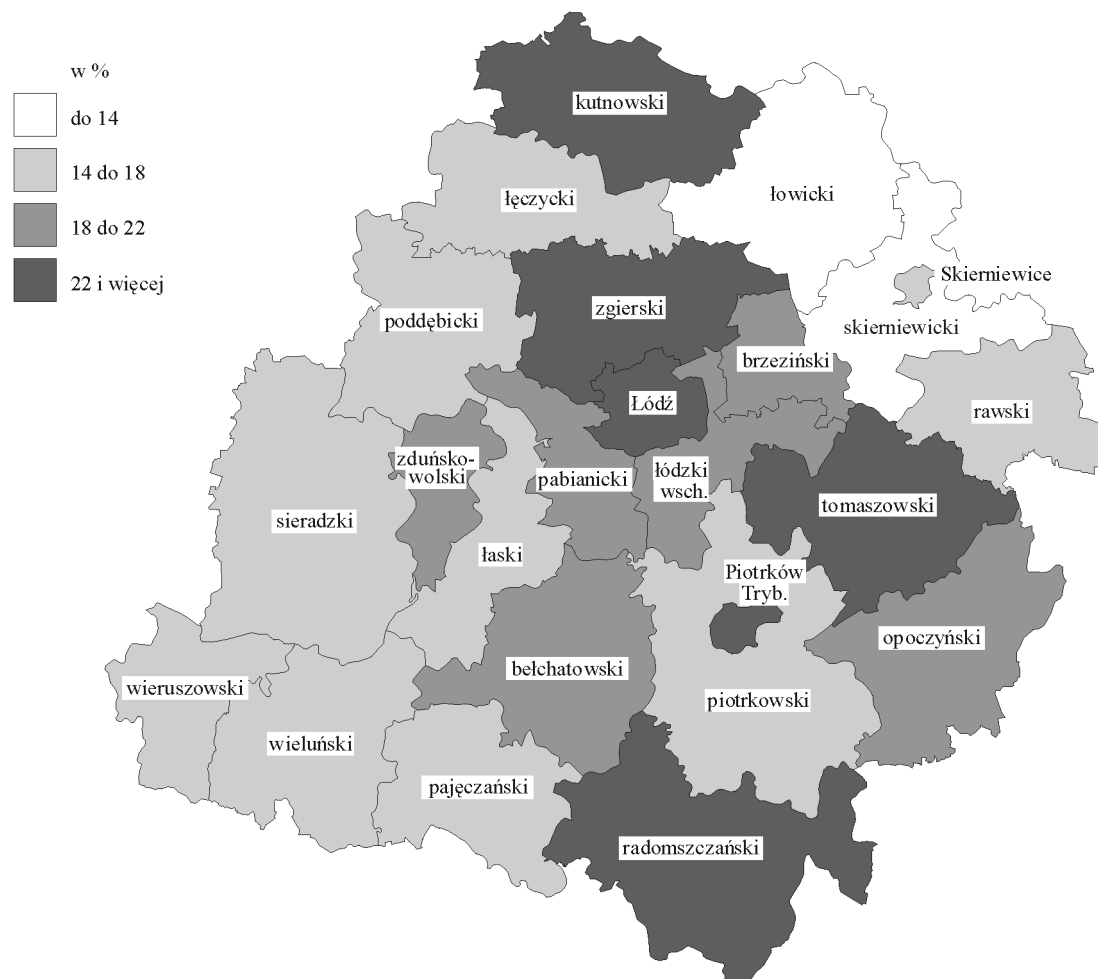
Tabl. 25. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania osób w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wykształcenie						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
w %								
OGÓŁEM	20,2	7,3	15,4	17,8	24,6	23,9	26,8	15,2
mężczyźni	20,2	6,8	16,1	16,6	23,9	22,4	28,0	21,6
kobiety	20,3	7,7	15,1	19,2	24,9	26,7	25,2	8,9
Miasta	23,2	7,4	16,0	19,4	25,8	29,9	43,5	64,6
Wieś	14,9	7,0	13,1	14,1	19,5	16,6	14,5	6,3

Wyniki spisu potwierdziły tezę, że im niższy poziom wykształcenia, tym większe ryzyko znalezienia się w grupie bezrobotnych. Najniższą stopę bezrobocia – 7,3% zanotowano dla osób posiadających wykształcenie wyższe, natomiast najwyższą – 26,8% dla osób z wykształceniem podstawowym.

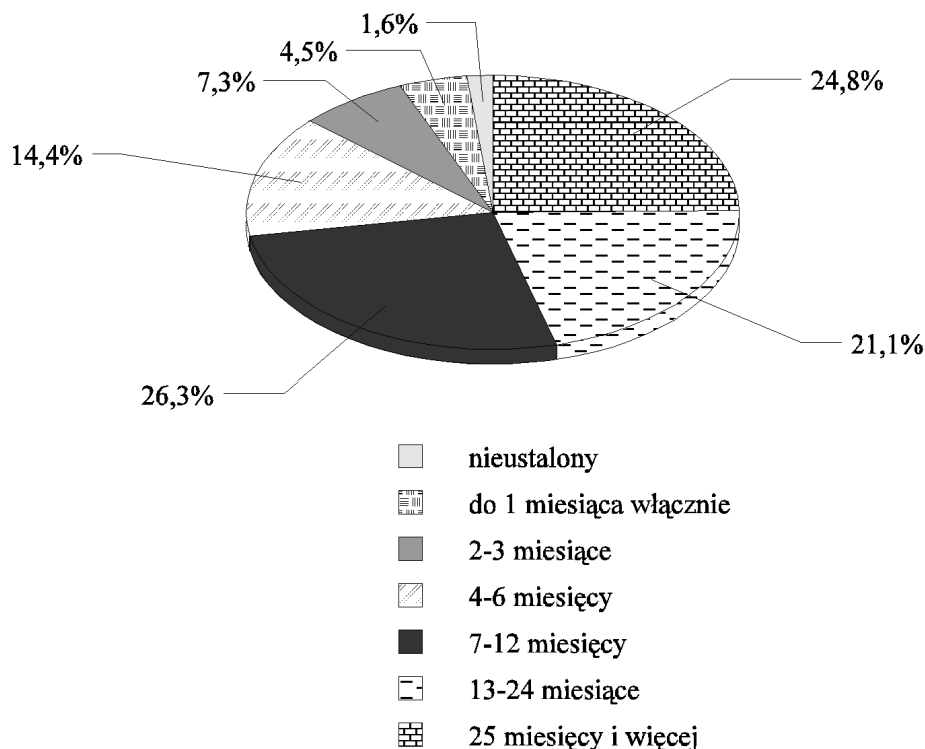
Wysoką stopę bezrobocia zanotowano również dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 23,9% oraz średnim ogólnokształcącym - 24,6%.

Skala bezrobocia była zróżnicowana przestrzennie. W Łodzi stopa bezrobocia wyniosła 22,2%. Sytuację w pozostałych powiatach województwa ilustruje wykres 15.

Wykres 15. **Stopa bezrobocia w województwie łódzkim według powiatów w 2002 r.**

Okres poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne jest jednym z czynników określających sytuację na rynku pracy. Długi okres poszukiwania pracy wyraźnie zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie. Jeśli poszukiwanie pracy trwa dłużej niż rok, mówi się wówczas o bezrobociu długotrwałym.

Według wyników spisu w 2002 r. bezrobotni poszukujący pracy przez okres do jednego miesiąca byli najmniej liczną grupą, stanowiącą tylko 4,5% ogólnej liczby bezrobotnych. Najlicniejszą grupę bezrobotnych tworzyły osoby poszukujące pracy od 7 do 12 miesięcy – 26,3% ogółu bezrobotnych.

Wykres 16. **Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy w 2002 r.**

Zbiorowość długotrwale bezrobotnych stanowiła prawie połowę ogółu (45,9%). Na długotrwale bezrobocie bardziej narażone były kobiety, bowiem udział kobiet długotrwale poszukujących pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wynosił 47,9%, podczas gdy dla mężczyzn wskaźnik ten kształtował się na poziomie 44,1%.

4. LUDNOŚĆ BIERNA ZAWODOWO

Liczba ludności biernej zawodowo zwiększyła się z 729,8 tys. osób w 1988 r. do 937,5 tys. w 2002 r. (por. tabl. 13). Wzrost tej kategorii osób o 207,7 tys. to przede wszystkim wynik przemian na rynku pracy związanych z okresem transformacji społeczno-ekonomicznej i dodatkowo skutek przesunięć demograficznych w strukturze wieku ludności, będących efektem falowania wyzów i niszów demograficznych oraz wydłużenia średniej długości życia.

Najliczniejszą grupą biernych zawodowo, były osoby powyżej 64 roku życia (37,7% ogółu biernych), co jest oczywiste ze względu na osiągnięcie przez tę grupę osób wieku poprodukcyjnego. Drugą co do wielkości grupą były osoby młode w wieku 15-24 lata, czyli wchodzące dopiero na rynek pracy – grupa ta stanowiła 25,7% ogółu biernych zawodowo.

Tabl. 26. Bierni zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wiek						Wiek produkcyjny
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	937,5	240,9	36,2	34,6	104,1	167,7	354,0	418,4
mężczyźni	366,8	115,3	11,1	14,4	39,7	62,3	124,0	186,5
kobiety	570,7	125,6	25,1	20,2	64,4	105,4	230,0	231,9
Miasta	635,9	170,7	23,9	23,0	76,6	117,1	224,6	300,9
Wieś	301,6	70,2	12,3	11,6	27,5	50,6	129,4	117,5
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	25,7	3,9	3,7	11,1	17,9	37,7	44,6
mężczyźni	100,0	31,5	3,0	3,9	10,8	17,0	33,8	50,8
kobiety	100,0	22,0	4,4	3,5	11,3	18,5	40,3	40,5
Miasta	100,0	26,8	3,8	3,6	12,0	18,4	35,3	47,3
Wieś	100,0	23,3	4,1	3,8	9,1	16,8	42,9	39,0

Rozpatrując strukturę osób biernych zawodowo według poziomu wykształcenia należy stwierdzić, iż blisko połowa legitymuje się wykształceniem podstawowym. Zarówno w grupie mężczyzn, jak i kobiet udział osób z podstawowym wykształceniem jest najwyższy i kształtuje się na zbliżonym poziomie (50,1% mężczyźni i 48,8% kobiety).

Tabl. 27. Bierni zawodowo według płci, wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Wykształcenie						
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	937,5	38,1	17,1	121,3	103,2	117,0	462,1	73,0
mężczyźni	366,8	15,7	3,3	52,1	28,9	58,0	183,6	22,9
kobiety	570,7	22,4	13,8	69,2	74,3	59,0	278,5	50,1
Miasta	635,9	34,2	14,4	100,7	91,2	83,5	277,3	29,6
Wieś	301,6	3,9	2,7	20,6	12,0	33,5	184,8	43,4
W ODSETKACH								
OGÓŁEM	100,0	4,1	1,8	12,9	11,0	12,5	49,3	7,8
mężczyźni	100,0	4,3	0,9	14,2	7,9	15,8	50,1	6,2
kobiety	100,0	3,9	2,4	12,1	13,0	10,3	48,8	8,8
Miasta	100,0	5,4	2,3	15,8	14,3	13,1	43,6	4,7
Wieś	100,0	1,3	0,9	6,8	4,0	11,1	61,3	14,4

Zdecydowanie więcej biernych zawodowo z wykształceniem podstawowym występuje wśród mieszkańców wsi (61,3% wobec 43,6% mieszkańców miast).

Bierni zawodowo z wykształceniem wyższym stanowią zaledwie 4,1% ogółu biernych, z tego w grupie mężczyzn - 4,3%, a w grupie kobiet - 3,9%, co tłumaczyć należy przede wszystkim wysokim odsetkiem w tej populacji osób z roczników poprodukcyjnych, charakteryzujących się relatywnie niskim poziomem wykształcenia.

5. ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów - było ono jednocześnie jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

W spisie 2002 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- *dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia,*
- *niezarobkowe źródło (w tym między innymi emerytury, renty, zasiłki),*
- *inne dochody pochodzące z własności lub z najmu,*
- *pozostawanie na utrzymaniu innych osób posiadających własne źródła dochodów¹⁴.*

Zgodnie z przedstawionymi wyżej zasadami grupowania w dalszym toku analizy zbiorowość osób utrzymujących się z pracy będzie utożsamiana z osobami wykonującymi pracę osobiście, a jako utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych traktowane będą osoby pobierające świadczenia. Obie te zbiorowości składają się na ludność posiadającą własne źródła dochodów.

W porównaniu z 1988 r. nastąpiły istotne zmiany w strukturze ludności według źródeł utrzymania. Polegają one głównie na zmniejszeniu się udziału osób posiadających własne źródło dochodów na rzecz osób pozostających na utrzymaniu.

Tabl. 28. Ludność według głównego źródła utrzymania w 1988 i 2002 r.

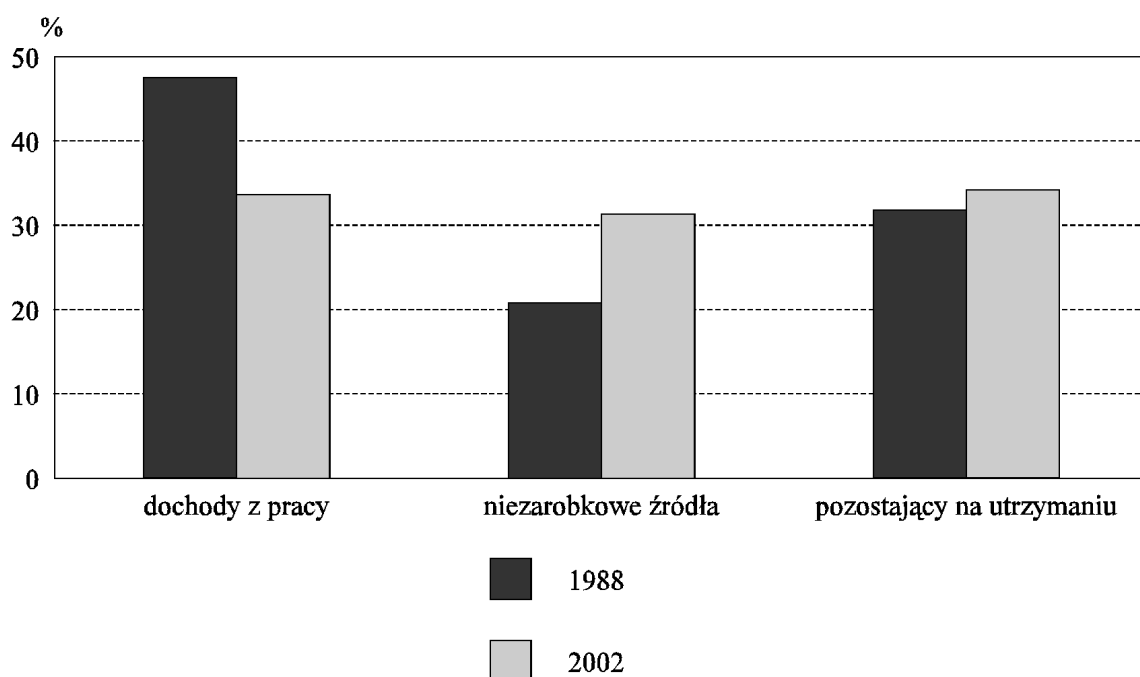
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	W tym		
		praca	niezarobkowe	na utrzymaniu
		w %		
OGÓLEM 1988	2703,7	47,5	20,8	31,8
Miasta	1728,6	46,0	21,8	32,2
Wieś.....	975,1	50,0	18,9	31,1
OGÓLEM 2002	2612,9	33,6	31,3	34,2
Miasta	1697,8	33,3	31,7	33,7
Wieś.....	915,1	34,1	30,5	35,1

¹⁴ Op. cit., s. 67.

W 2002 r. własne dochody posiadało 64,9% ludności województwa (1696,6 tys. osób), podczas gdy w 1988 r. - 68,3%. Udział osób pozostających na utrzymaniu w 2002 r. wyniósł 34,2% i w stosunku do 1988 r. wzrósł o ponad 2 pkt procentowe.

Wśród osób, które w 2002 r. posiadały własne źródło utrzymania, największą grupę stanowiły osoby utrzymujące się z dochodów z pracy – 33,6% (w 1988 r. – 47,5%). W 2002 r. wystąpiła ponadto niewielka liczba osób (1,4 tys.), dla których głównym źródłem utrzymania były dochody z własności.

Wykres 17. **Struktura ludności według głównego źródła utrzymania w latach 1988 i 2002**

Dochody z pracy (poza rolnictwem i w rolnictwie) były głównym źródłem utrzymania dla 877,3 tys., tj. co drugiej osoby z posiadających własne źródła utrzymania. Z pracy poza rolnictwem utrzymywało się 28% (tj. 732, 2 tys.) ogółu ludności województwa łódzkiego, z czego co czwarta osoba z pracy najemnej. Udział osób utrzymujących się z pracy na rachunek własny wyniósł 3,5%. Praca w rolnictwie stanowiła podstawowe źródło dochodów dla 145,1 tys. osób (tj. 5,5% z ogółu ludności województwa), z czego 136,8 tys. osób utrzymywało się z pracy na rachunek własny. Wśród posiadających własne źródło utrzymania

2/3 ludności deklarowało jako źródło utrzymania dochód z pracy w sektorze prywatnym, a 1/3 z pracy w sektorze publicznym.

Niezarobkowe źródło utrzymania posiadało 817,9 tys. osób (31,3 %). Ponad połowę tej grupy (451,6 tys.) stanowiły osoby utrzymujące się głównie z emerytury (pracowniczej lub rolnej). Renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka) była głównym dochodem dla 18,7 %, a zasiłek dla bezrobotnych stanowił główne źródło utrzymania dla 5,7% osób.

Mężczyźni uznający dochody z pracy jako główne źródło utrzymania stanowili 37,6% (tj. 469,0 tys.) ogółu mężczyzn, natomiast odsetek mężczyzn deklarujących niezarobkowe źródło kształtował się na poziomie 26,0% (323,7 tys.). Na utrzymaniu pozostawało 35,5% (442,2 tys.) mężczyzn.

Wśród kobiet niezarobkowe źródło dochodów za swoje główne źródło utrzymania zadeklarowało 36,2% (tj. 494,2 tys.) ogółu kobiet. Na utrzymaniu pozostawała co trzecia kobieta (tj. 451,5 tys.), natomiast dochód z pracy stanowił źródło utrzymania dla 29,9% kobiet (tj. 408,5 tys.).

Dla 10,9 tys. mężczyzn i 11,6 tys. kobiet (0,9% ogółu) nie ustalono w trakcie spisu źródeł ich utrzymania.

Tabl. 29. Ludność według głównego źródła utrzymania i według płci w 2002 r.

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
OGÓŁEM	2612,9	100,0	1246,6	100,0	1366,3	100,0
Dochody z pracy	877,3	33,6	469,0	37,6	408,5	29,9
poza rolnictwem	732,2	28,0	386,7	31,0	345,8	25,3
z pracy najemnej.....	641,2	24,5	326,8	26,2	314,4	23,0
w sektorze publicznym	290,9	11,1	129,8	10,4	161,1	11,8
w sektorze prywatnym	350,3	13,4	197,0	15,8	153,3	11,2
na rachunek własny	91,0	3,5	59,9	4,8	31,4	2,3
w rolnictwie	145,1	5,5	82,4	6,6	62,7	4,6
z pracy najemnej	8,3	0,3	5,7	0,5	2,6	0,2
w sektorze publicznym	1,7	0,1	1,1	0,1	0,6	0,0
w sektorze prywatnym	6,6	0,3	4,6	0,4	2,0	0,1
na rachunek własny	136,8	5,2	76,7	6,2	60,1	4,4

Tabl. 29. Ludność według głównego źródła utrzymania i według płci w 2002 r. (dok.)

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
Niezarobkowe źródło	817,9	31,3	323,7	26,0	494,2	36,2
w tym:						
emerytura	451,6	17,3	160,7	12,9	290,9	21,3
renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka) ..	152,9	5,8	80,4	6,4	72,5	5,3
zasilek dla bezrobotnych	46,7	1,8	26,1	2,1	20,6	1,5
pozostałe	166,7	6,4	56,5	4,5	110,2	8,1
Dochody z własności	1,4	0,1	0,9	0,1	0,5	0,0
Na utrzymaniu	893,7	34,2	442,2	35,5	451,5	33,0
Nieustalone źródło utrzymania ..	22,6	0,8	10,9	0,8	11,6	0,9

Z dochodów z pracy utrzymywała się dokładnie 1/3 ludności miejskiej, na wsi udział ten był wyższy o 0,8 pkt. Z pracy w rolnictwie utrzymywało się 14,9% ogółu ludności wiejskiej.

Niezarobkowe źródło stanowiło główne źródło dochodów dla 31,7% ludności mieszkającej w miastach i 30,5% dla ludności wiejskiej. Zarówno w miastach jak i na wsi dominowały osoby deklarujące pobieranie emerytur (w miastach - 52,9%, na wsi – 59,6%).

Wśród ludności wiejskiej, podobnie jak w miastach, największy odsetek ludności deklarował pozostawanie na utrzymaniu – 35,1% (321,6 tys.). W przypadku ludności miejskiej udział osób pozostających na utrzymaniu wynosił 33,7% (572,1 tys.).

Tabl. 30. Ludność według głównego źródła utrzymania i według miejsca zamieszkania w 2002 r.

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	Ogółem		Miasta		Wieś	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
OGÓŁEM	2612,9	100,0	1697,7	100,0	915,1	100,0
Dochody z pracy	877,3	33,6	565,0	33,3	312,3	34,1
poza rolnictwem	732,2	28,0	555,8	32,8	176,4	19,3
z pracy najemnej	641,2	24,5	482,9	28,4	158,2	17,3
w sektorze publicznym	290,9	11,1	224,1	13,2	66,7	7,3
w sektorze prywatnym	350,3	13,4	258,8	15,2	91,5	10,0
na rachunek własny	91,0	3,5	72,9	4,3	18,2	2,0

Tabl. 30. Ludność według głównego źródła utrzymania i według miejsca zamieszkania w 2002 r. (dok.)

GŁÓWNE ŹRÓDŁO UTRZYMANIA	Ogółem		Miasta		Wieś	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
Dochody z pracy (dok.)						
w rolnictwie	145,1	5,5	9,2	0,5	135,9	14,9
z pracy najemnej	8,3	0,3	2,7	0,2	5,6	0,6
w sektorze publicznym	1,7	0,1	0,6	0,0	1,1	0,1
w sektorze prywatnym	6,6	0,3	2,1	0,1	4,5	0,5
na rachunek własny	136,8	5,2	6,5	0,4	130,3	14,2
Niezarobkowe źródło	817,9	31,3	538,6	31,7	279,3	30,5
w tym:						
emerytura	451,6	17,3	285,0	16,8	166,6	18,2
renta z tytułu niezdolności do pracy (renta inwalidzka) ...	152,9	5,8	95,2	5,6	57,7	6,3
zasilek dla bezrobotnych	46,7	1,8	34,4	2,0	12,3	1,3
pozostałe	166,7	6,4	123,9	7,3	42,8	4,7
Dochody z własności	1,4	0,1	0,9	0,1	0,4	0,0
Na utrzymaniu	893,7	34,2	572,1	33,7	321,6	35,1
Nieustalone źródło utrzymania ...	22,6	0,8	21,1	1,2	1,5	0,2

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające na utrzymaniu - 893,7 tys. osób, tj. 34,2% ogółu ludności województwa. Wśród nich co piąta osoba była w wieku produkcyjnym (21,8%), przy czym prawie co trzecia - w wieku mobilnym (29,8%).

Tabl. 31. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Główne źródło utrzymania ludności			
		dochody z pracy	niezarob- kowe źródło	na utrzymaniu	nieustalone źródło
		w %			
OGÓŁEM	2612,9	33,6	31,3	34,2	0,9
w wieku:					
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	547,5	0,3	1,6	97,4	0,7
Produkcyjnym (18-59/64)	1618,9	53,7	23,3	21,8	1,1
mobilnym (18-44)	1004,1	57,7	11,3	29,8	1,1
niemobilnym (45-59/64)	614,8	47,3	43,0	8,8	0,8
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	446,4	1,4	96,7	1,5	0,4

Tabl. 31. Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Główne źródło utrzymania ludności			
		dochody z pracy	niezarob- kowe źródło	na utrzymaniu	nieustalone źródło
		w %			
Mężczyźni	1246,6	37,6	26,0	35,5	0,9
w wieku:					
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	280,5	0,3	1,7	97,3	0,7
Produkcyjnym (18-64)	826,4	56,3	22,2	20,4	1,0
mobilnym (18-44)	506,4	60,7	10,3	27,9	1,1
niemobilnym (45-64)	319,9	49,4	41,1	8,7	0,8
Poprodukcyjnym (65 lat i więcej)	139,7	1,8	97,1	0,6	0,5
Kobiety	1366,3	29,9	36,2	33,0	0,9
w wieku:					
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	267,1	0,2	1,5	97,5	0,8
Produkcyjnym (18-59)	792,6	51,0	24,5	23,4	1,0
mobilnym (18-44)	497,7	54,6	12,4	31,8	1,2
niemobilnym (45-59)	294,9	45,0	45,0	9,0	0,9
Poprodukcyjnym (60 lat i więcej)	306,7	1,2	96,5	1,9	0,4

Kobiet w wieku produkcyjnym pozostających na utrzymaniu było więcej niż mężczyzn. W wieku mobilnym kobiety pozostające na utrzymaniu stanowiły 31,8% ogółu kobiet w tym wieku (mężczyźni – 27,9%).

Wyniki spisu 2002 r. wskazują, że łódzkie posiada najwyższy odsetek ludności utrzymującej się z niezarobkowych źródeł – 31,3% (średnia dla kraju 28,0%) i najniższy osób pozostających na utrzymaniu – 34,2% (średnia dla kraju – 38,1%). Województwo łódzkie zajmuje trzecie miejsce wśród województw o najwyższym odsetku ludności deklarującej jako główne źródło utrzymania dochody z pracy – 33,6% (po mazowieckim – 36,0% i wielkopolskim – 34,4%).

III. GOSPODARSTWA DOMOWE, RODZINY I GOSPODARSTWA ZBIOROWE

1. GOSPODARSTWA DOMOWE I RODZINY

W województwie łódzkim w maju 2002 r. w skład gospodarstw domowych wchodziło 2587,9 tys. osób. Stanowiły one 99,0% ogólnej liczby ludności w województwie łódzkim. Pozostała część ludności została spisana w gospodarstwach zbiorowych.

Gospodarstwo domowe definiowane jest w spisach ludności jako zespół osób mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby samotne oraz mieszkające z innymi osobami, ale utrzymujące się oddzielnie, tworzą odrębne, jednoosobowe gospodarstwa domowe¹⁵.

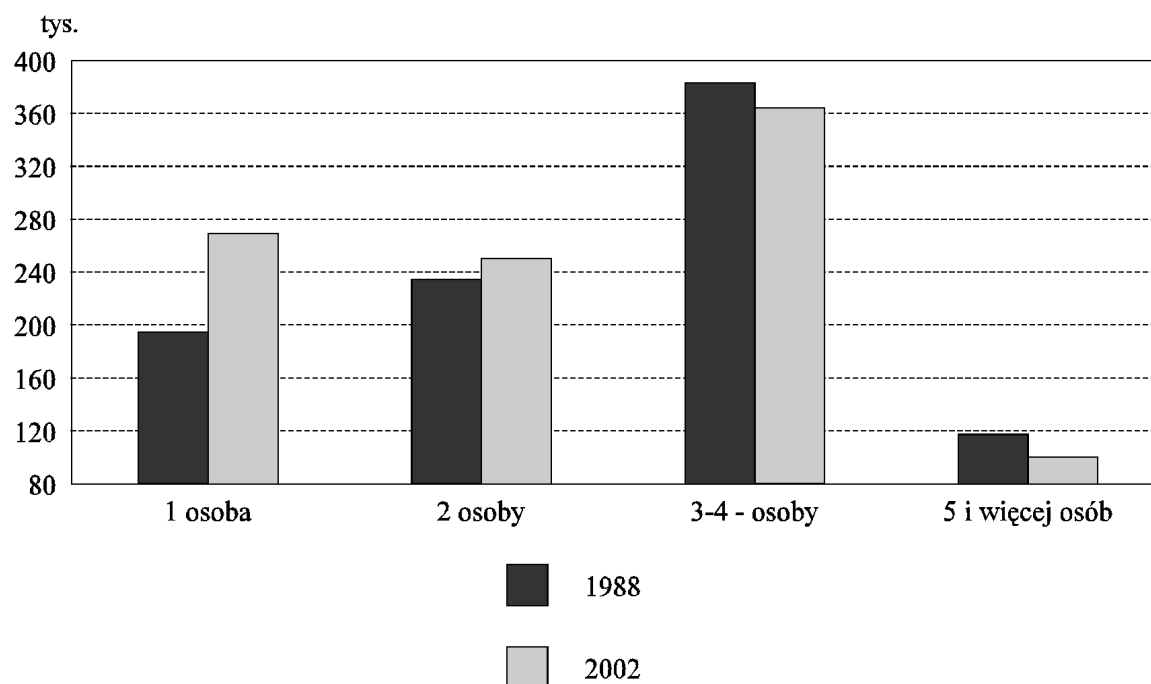
Porównując wyniki spisów z lat 1988 i 2002 w województwie łódzkim obserwujemy niewielki wzrost liczby gospodarstw domowych. Wyniósł on 5,8% (średni wzrost w kraju - 11,4 %) i był najniższy spośród wszystkich województw.

W maju 2002 r. w łódzkim było 983,7 tys. gospodarstw domowych, tj. o 53,9 tys. więcej niż w grudniu 1988 r. Liczba gospodarstw domowych w miastach wynosiła 689,0 tys., co oznacza wzrost o 46,6 tys. (o 7,3%), zaś na wsi 294,7 tys. i zwiększyła się o 7,3 tys. (o 2,6%).

Tabl. 32. Gospodarstwa domowe według liczby osób w latach 1988 i 2002

GOSPODARSTWA DOMOWE	1988	2002	1988=100	Miasto			Wieś		
	w tysiącach			1988	2002	1988=100	1988	2002	1988=100
				w tysiącach			w tysiącach		
OGÓLEM.....	929,8	983,7	105,8	642,4	689,0	107,3	287,4	294,7	102,6
o liczbie osób:									
1	194,5	269,1	138,4	147,8	205,9	139,3	46,7	63,2	135,5
2	234,6	250,4	106,7	171,5	184,3	107,5	63,1	66,0	104,6
3-4	383,2	364,0	95,0	278,8	258,2	92,6	104,5	105,8	101,3
5 i więcej.....	117,5	100,3	85,4	44,3	40,6	91,6	73,1	59,7	81,6

¹⁵ Op. cit., s. 74.

Wykres 18. **Gospodarstwa domowe według liczby osób w latach 1988 i 2002**

Rozpatrując gospodarstwa domowe z punktu widzenia składu liczebnego dostrzec można, że w latach 1989 –2002 liczba gospodarstw domowych 1 osobowych zwiększyła się o 38,4% (w miastach o 39,3%, na wsi o 35,5%), a ich udział wśród ogółu gospodarstw wzrósł z 20,9% do 27,4%. W 2002 r. odsetek gospodarstw tego typu w miastach wyniósł 29,9%, na wsi 21,4%. Liczba gospodarstw 2 osobowych wzrosła o 6,7%, a ich odsetek wynosił w roku 1988 25,3%, a w 2002 r. 25,4%. W 2002 r. udział tych gospodarstw w miastach wyniósł 26,7%, na wsi 22,4%. Tak więc w 2002 r. ponad połowę (52,8%) gospodarstw domowych w województwie łódzkim stanowiły małe gospodarstwa domowe (w miastach 56,6%, na wsi 43,8%).

Liczba gospodarstw 3-4 osobowych zmniejszyła się o 5,0% (miasta – o 7,4%, wieś – wzrost o 1,3%), a ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw zmniejszył się z 41,2% do 37,0%. W 2002 r. gospodarstwa tej wielkości stanowiły w miastach 37,5%, a na wsi 35,9% ogółu gospodarstw domowych. Znacznie zmniejszyła się w latach 1989-2002 liczba gospodarstw 5 i więcej osobowych: ogółem o 14,6%, w miastach o 8,4%, na wsi o 18,4%. W skali województwa odsetek takich gospodarstw zmalał z 12,6% do 10,2%. Nadal udział gospodarstw tej wielkości jest kilkakrotnie większy na wsi. W 2002 r. w miastach stanowiły one 5,9%, a na wsi 20,3% ogółu gospodarstw domowych.

Województwo łódzkie charakteryzuje się najniższymi wskaźnikami obrazującymi przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym w przekroju terytorialnym (miasto-wieś) na tle innych województw. W miastach wskaźnik ten przyjął wartość 2,43, zaś na wsi 3,09 (w Polsce odpowiednio: 2,60 i 3,33). Przepiętna liczba osób w gospodarstwie domowym ogółem wyniosła 2,63 (w grudniu 1988 r. – 2,87).

Zgodnie z przyjętą w spisie ludności 2002 metodologią, rodziny były wyodrębniane w ramach istniejących gospodarstw domowych. Za rodzinę uznawano parę (małżeństwo lub partnerów) bez dzieci lub parę z jednym bądź większą liczbą dzieci, albo też samotnego rodzica z jednym bądź większą liczbą dzieci. W 2002 r. badano także rodziny przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania¹⁶.

Spółród wszystkich gospodarstw domowych 74,8% tworzonych było przez co najmniej jedną rodzinę, blisko 1/4 ogółu to gospodarstwa nierodzinne. W maju 2002 r. liczba rodzin w województwie łódzkim wynosiła 735,7 tys., co stanowiło 7,0% ogółu liczby rodzin w kraju. W miastach zamieszkiwało 66,1% rodzin, zaś na wsiach 33,9%. W Polsce proporcje te wyniosły odpowiednio 63,1% i 36,9%. W grupie gospodarstw rodzinnych 660,3 tys. stanowiły gospodarstwa jednorodzinne (89,7% ogółu gospodarstw rodzinnych). Gospodarstw dwurodzinnych oraz trzy- i więcej rodzinnych było odpowiednio 9,8% i 0,5% ogółu gospodarstw domowych. Gospodarstw dwurodzinnych było o 9,6 pkt procentowego więcej na terenach wiejskich niż w miastach, gospodarstw trzy- i więcej rodzinnych o 0,6 pkt.

W gospodarstwach jednorodzinnych przeciętny skład osobowy wyniósł 3,14, w gospodarstwach dwurodzinnych – 5,53, w trzy- i więcej rodzinnych – 8,14.

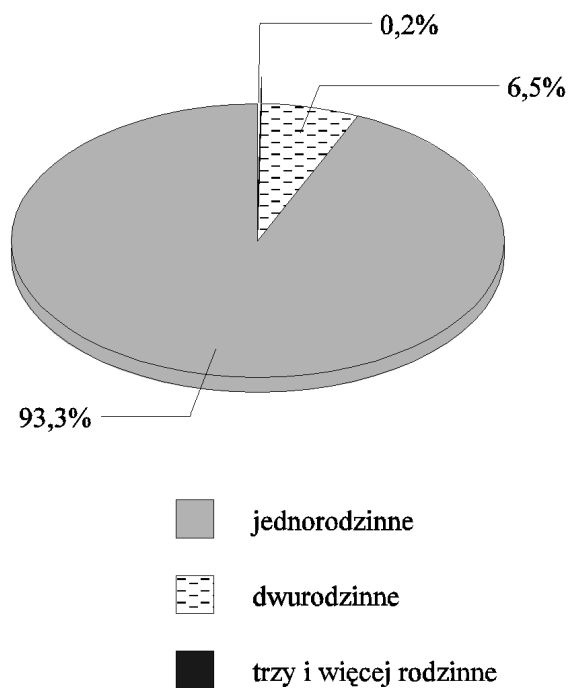
Tabl. 33. Rodziny w gospodarstwach domowych według składu rodzinnego

WYSZCZEGÓL- NIENIE	Ogółem	Rodziny w gospodarstwach domowych		
		jednorodzinnych	dwurodzinnych	trzy i więcej rodzinnych
	w tysiącach			
OGÓLEM	735,7	660,3	72,0	3,4
Miasta	486,4	453,3	31,8	1,2
Wieś	249,3	207,0	40,2	2,2

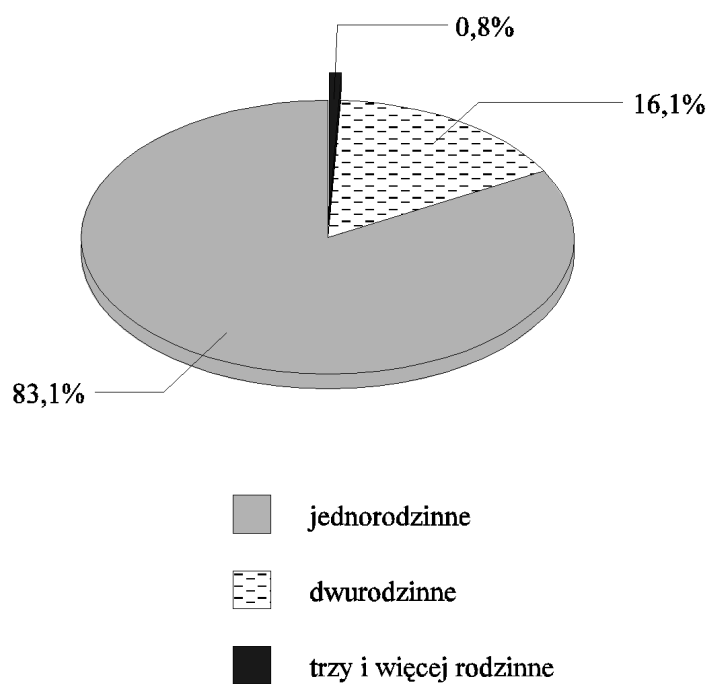
¹⁶ Op. cit., s.78.

Wykres 19. Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Miasto

Wieś

Dominującym typem rodzin były małżeństwa z dziećmi, stanowiąc ponad połowę ogółu rodzin w województwie. Drugim co do liczebności typem rodzin były małżeństwa bez dzieci, stanowiły one blisko 1/4 ogółu, tak w miastach, jak i na wsi.

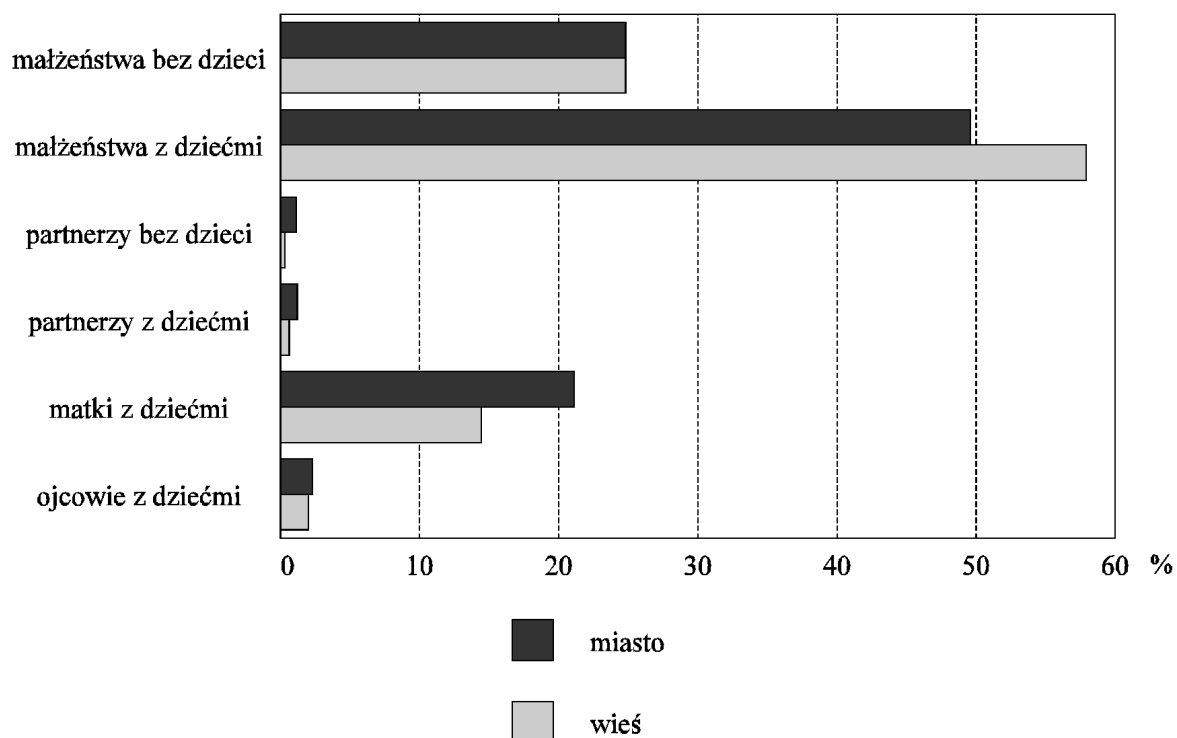
Matki z dziećmi stanowiły 18,8% ogółu rodzin, przy czym w miastach było takich rodzin o 6,8 pkt procentowego więcej niż na wsiach, natomiast ojcowie z dziećmi stanowili 2,2% ogółu rodzin i w tym przypadku nie występowały istotne dysproporcje pomiędzy miastem i wsią.

Partnerzy z dziećmi i bez dzieci to najmniej liczna grupa rodzin. Widoczna jest tu duża dysproporcja pomiędzy miastem i wsią. W miastach udział rodzin partnerskich z dziećmi był dwukrotnie wyższy, a rodzin partnerskich bez dzieci blisko czterokrotnie wyższy niż na wsi.

Tabl. 34. Rodziny według typów w roku 2002

TYPY RODZIN	Ogółem		Miasto		Wieś	
	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %
OGÓLEM	735,7	100,0	486,4	100,0	249,3	100,0
Małżeństwa bez dzieci....	182,4	24,8	120,5	24,8	61,9	24,8
Małżeństwa z dziećmi.....	385,5	52,4	241,1	49,5	144,4	57,9
Partnerzy bez dzieci.....	6,3	0,8	5,4	1,1	0,9	0,3
Partnerzy z dziećmi	7,1	1,0	5,7	1,2	1,4	0,6
Matki z dziećmi.....	138,6	18,8	102,8	21,1	35,8	14,4
Ojcowie z dziećmi.....	15,9	2,2	10,9	2,3	5,0	2,0

Wykres 20. Struktura rodzin według typów w 2002 r.

Spośród wszystkich typów rodzin utrzymujących dzieci do lat 24 najliczniejszą grupę stanowiły małżeństwa - 78,0% (315,5 tys.). Kolejną grupę pod względem liczebności stanowiły matki utrzymujące dzieci - 18,8% (76,2 tys.) ogółu liczby rodzin utrzymujących dzieci do lat 24. Rodzin z jednym dzieckiem było 50,8%, z 2 dzieci – 36,6%, z 3 dzieci i więcej – 12,6%.

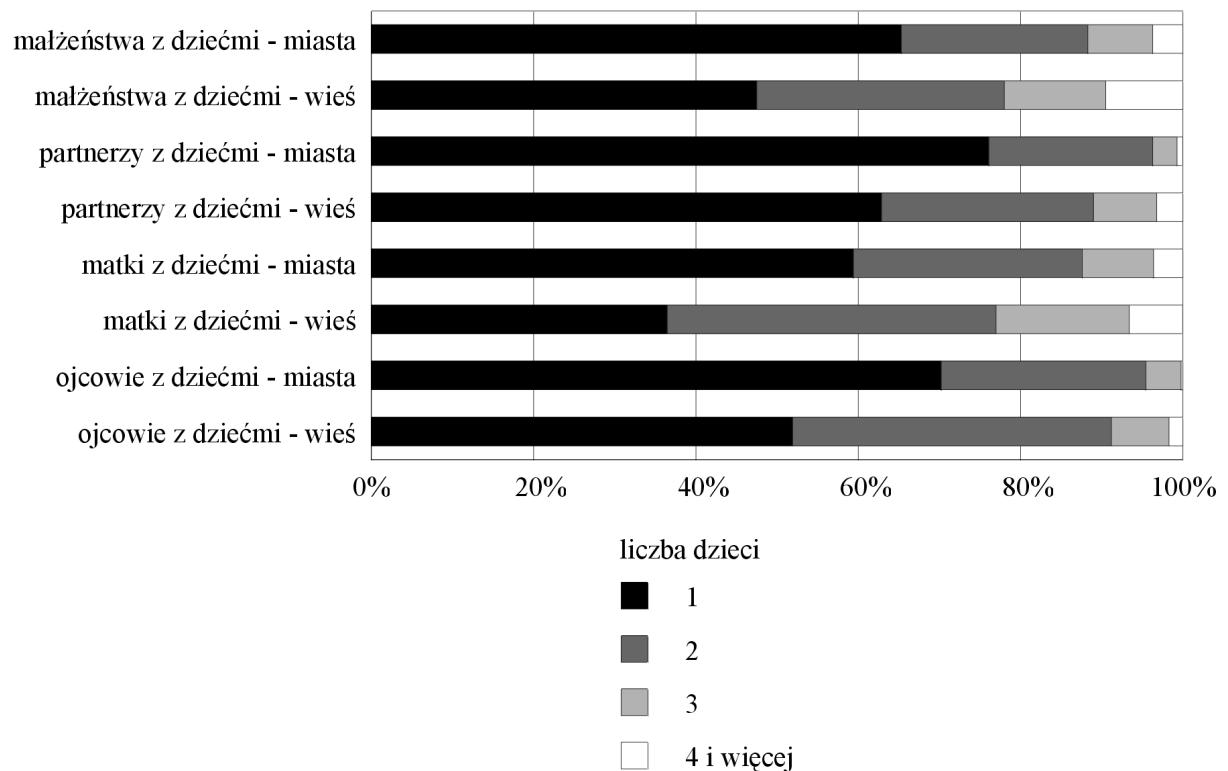
Tabl. 35. Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w gospodarstwach domowych według typu i liczby dzieci w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu			
		1	2	3	4 i więcej
	w tysiącach				
OGÓLEM	404,7	205,7	148,1	38,1	12,8
Małżeństwa z dziećmi	315,5	145,6	125,5	33,3	11,1
Partnerzy z dziećmi	6,2	3,7	1,7	0,5	0,3
Matki z dziećmi	76,2	51,4	19,5	3,9	1,3
Ojcowie z dziećmi	6,7	4,9	1,4	0,3	0,1

Tabl. 35. Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w gospodarstwach domowych według typu i liczby dzieci w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu			
		1	2	3	4 i więcej
	w tysiącach				
Miasta	268,4	151,8	95,2	17,1	4,2
Małżeństwa z dziećmi.....	197,9	102,8	77,8	14,0	3,3
Partnerzy z dziećmi.....	4,9	3,1	1,3	0,3	0,2
Matki z dziećmi.....	60,6	42,1	15,1	2,5	0,7
Ojcowie z dziećmi.....	5,0	3,8	1,0	0,2	0,0
Wieś	136,3	53,9	52,9	21,0	8,6
Małżeństwa z dziećmi.....	117,6	42,8	47,7	19,3	7,8
Partnerzy z dziećmi.....	1,3	0,6	0,4	0,2	0,1
Matki z dziećmi.....	15,6	9,3	4,4	1,4	0,6
Ojcowie z dziećmi.....	1,7	1,1	0,4	0,1	0,1

Wykres 21. Struktura rodzin z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w gospodarstwach domowych według typu, liczby dzieci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

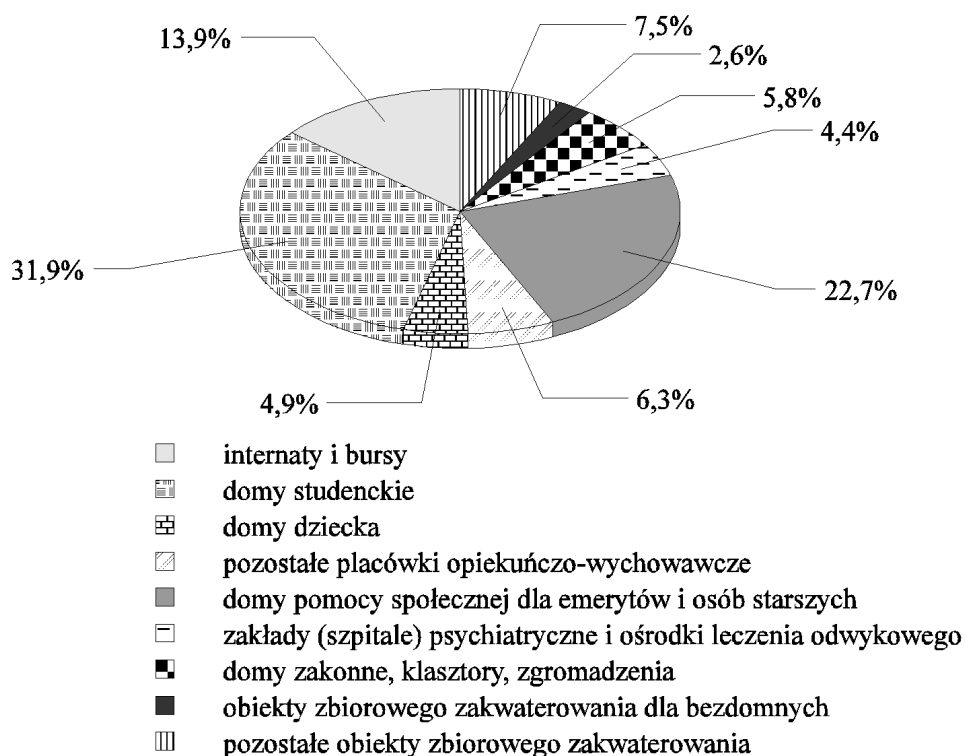
Spis 2002 wskazał na znaczne zróżnicowanie liczby dzieci w rodzinach w przekroju terytorialnym miasto-wieś. W miastach dominuje model rodziny z 1 dzieckiem - 56,6%. Na wsi odsetek takich rodzin jest znacznie niższy i wynosi 39,5%. Z kolei rodziny wielodzietne, to znaczy z 3 dzieci i więcej pozostających na utrzymaniu, występują znacznie częściej na wsi. Odsetek takich rodzin na wsi wyniósł 21,7%, podczas gdy w miastach było ich tylko 8,0%.

2. LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH ZBIOROWYCH

W gospodarstwach zbiorowych w województwie łódzkim spisano 24,9 tys. osób, co stanowiło 1,0% ludności w województwie. Z ogólnej liczby ludności w gospodarstwach zbiorowych 31,9% zamieszkiwało domy studenckie, 22,7% - domy pomocy społecznej dla emerytów i osób starszych. Trzecią co do wielkości grupę stanowiły osoby zamieszkujące internaty i bursy (13,9%).

Ludność w gospodarstwach zbiorowych to w przeważającej mierze ludność miejska (82,5% ogółu ludności w gospodarstwach zbiorowych), co związane jest z koncentracją obiektów zbiorowego zakwaterowania w miastach. Najbardziej jest to widoczne na przykładzie domów studenckich zlokalizowanych wyłącznie w miastach.

Wykres 22. **Struktura ludności faktycznie zamieszkającej w obiektach zbiorowego zakwaterowania w 2002 r.**

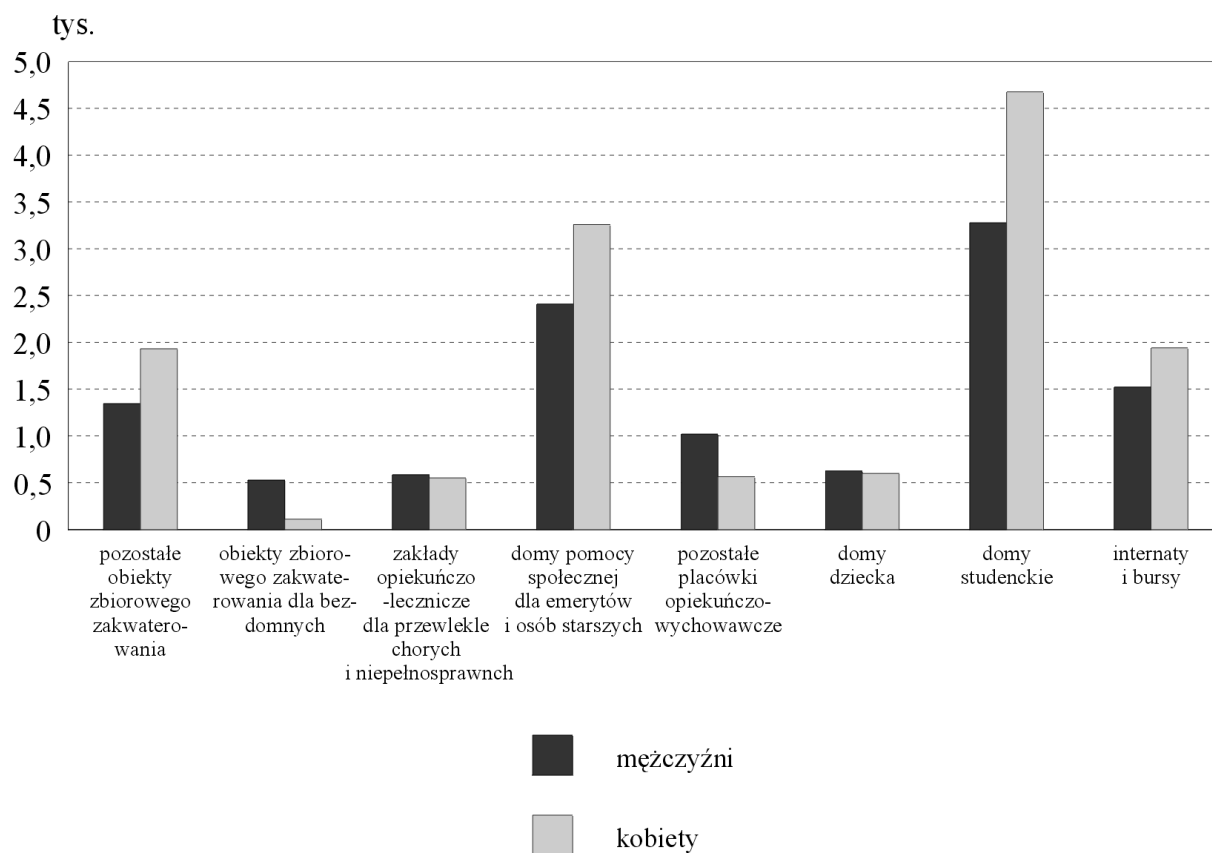

W 2002 r. w obiektach zbiorowego zakwaterowania zamieszkiwało 13,6 tys. kobiet i 11,3 tys. mężczyzn. Wskaźnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) w gospodarstwach zbiorowych wyniósł 120,5 i był wyższy o 10,9 pkt od wskaźnika feminizacji dla ogółu ludności w województwie.

W łódzkiem w zależności od typu obiektu zbiorowego zakwaterowania proporcje pomiędzy liczbą kobiet a liczbą mężczyzn układają się w sposób zróżnicowany. Przewaga liczby mężczyzn występowała przede wszystkim w obiektach dla bezdomnych (o 65,3 pkt procentowego), a ponadto w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z wyjątkiem domów dziecka (o 28,7 pkt procentowego), w zakładach opiekuńczo-leczniczych dla przewlekle chorych i niepełnosprawnych (o 3,0 pkt procentowego) oraz w domach dziecka (o 2,2 pkt procentowego). W pozostałych typach obiektów przeważały kobiety.

Wśród ludności spisanej w gospodarstwach zbiorowych ustalono 0,3 tys. rodzin.

Wykres 23. **Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania według płci w 2002 r.**

IV. ZASOBY MIESZKANIOWE

1. STAN I ROZWÓJ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

Mieszkanie, jako jednostka spisowa, jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu. Przez pomieszczenie pomocnicze należy rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnię, schowek i inne pomieszczenie znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców¹⁷.

Tabl. 36. Podstawowe informacje o mieszkaniach w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania (w tys.)			Izby w mieszkaniach (w tys.)			Powierzchnia użytkowa (w tys. m ²)		
	ogółem	zamieszkałe ^{a/}	niezamieszkałe	ogółem	zamieszkałe ^{a/}	niezamieszkałe	ogółem	zamieszkałe ^{a/}	niezamieszkałe
OGÓŁEM	942,2	879,1	63,1	3237,8	3050,6	187,2	59880,1	56225,8	3654,3
miasta	657,8	626,2	31,6	2150,0	2060,4	89,6	36862,1	35155,9	1706,2
wieś	284,4	252,9	31,5	1087,8	990,2	97,6	23018,0	21069,9	1948,1

a/ Stale i czasowo.

Wśród ogólnej liczby spisanych mieszkań 6,7% (63,1 tys.) to mieszkania niezamieszkałe. Są to m. in. mieszkania przeznaczone do stałego zamieszkania (stanowią one 56,4% mieszkań niezamieszkałych) i mieszkania przeznaczone do czasowego (sezonowego) przebywania – tzw. drugie mieszkania (25,6%). Wśród 35,6 tys. mieszkań przeznaczonych do stałego zamieszkania spisano 8,5 tys. mieszkań jeszcze niezasiedlonych znajdujących się w budynkach nowo zbudowanych lub rozbudowywanych. Spisem objęto również mieszkania opuszczone i przeznaczone do rozbiórki, które stanowią 16,8% (10,6 tys.) mieszkań niezamieszkałych oraz mieszkania przeznaczone wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej – 11,2% (0,7 tys.) mieszkań niezamieszkałych.

W spisie do zasobów mieszkaniowych zaliczono mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe, które w przyszłości mogą stać się mieszkaniem zamieszkanym, tj. mieszkania przeznaczone do stałego zamieszkania (bez mieszkań wykorzystywanych wyłącznie do

¹⁷ Op. cit., s. 87.

prowadzenia działalności gospodarczej oraz mieszkań przeznaczonych do rozbiórki i opuszczonych) oraz mieszkania przeznaczone do czasowego lub sezonowego zamieszkania (tzw. drugie mieszkania).¹⁸

Zasoby mieszkaniowe województwa łódzkiego wyniosły 930,8 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 59350,8 tys. m² i 3209,5 tys. izb.

Mieszkania zamieszkane stanowiły 94,4% ogółu zasobów mieszkaniowych. Około 3/4 mieszkań zamieszkanych znajdowało się w miastach. Udział zamieszkanych mieszkań w miastach wyniósł 71,2% i zwiększył się w porównaniu do 1988 r. o 1,4 pkt.

Mieszkania zamieszkane stale stanowią 98,9% liczby mieszkań zamieszkanych. W łódzkim w 869,2 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 55716,9 tys. m² i o 3022,6 tys. izb mieszkało w maju 2002 r. stale 2587,4 tys. osób.

Tabl. 37. Mieszkania zamieszkane w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania zamieszkane w tys.		Izby w mieszkaniach w tys.		Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²		Ludność w mieszkaniach zamieszkanych stale w tys.
	stale	czasowo	zamieszkanych stale	zamieszkanych czasowo	zamieszkanych stale	zamieszkanych czasowo	
OGÓŁEM ...	869,2	9,8	3022,6	28,0	55716,9	509,0	2587,4
miasta	620,4	5,7	2044,4	16,0	34881,2	274,8	1676,9
wieś	248,8	4,1	978,2	12,0	20835,7	234,2	910,5

W latach 1989-2002 odnotowano wyższą dynamikę wzrostu liczby mieszkań i liczby izb w zasobach mieszkaniowych na terenach miejskich niż wiejskich. Był to efekt nie tylko budowania mieszkań o znacznie większej liczbie izb, ale również rozbudowy starszych zasobów mieszkaniowych.

Tabl. 38. Przyrost mieszkań zamieszkanych w latach 1989-2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost w latach 1989-2002			1988=100		
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
	w tysiącach					
Mieszkania	33,0	36,0	-3,0	103,9	106,1	98,8
Izby	400,5	272,1	128,4	115,1	115,2	114,9
Powierzchnia użytkowa w m ²	10870,0	6450,0	4420,0	124,0	122,5	126,5
Ludność w mieszkaniach	-80,5	-21,4	-59,1	97,0	98,7	93,9

¹⁸ Op. cit., s. 88.

W latach 1989-2002 w województwie łódzkim wystąpił jeden z najniższych w Polsce wskaźników przyrostu mieszkań zamieszkałych – tylko 3,9% (w województwie śląskim 3,8%). Najwyższe przyrosty odnotowano w województwach: pomorskim (15,7%), zachodniopomorskim (14,4%) i lubuskim (13,1%).

Natomiast przyrost powierzchni użytkowej mieszkań zamieszkałych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 24,0%. Najniżej w tej klasyfikacji znalazły się województwa: opolskie (13,0%) i śląskie (15,5%). Średni przyrost powierzchni użytkowej dla Polski wyniósł 27,1%.

2. FORMA WŁASNOŚCI ZASOBÓW

Porównanie wyników spisów 1988 i 2002 wskazuje na powstanie w ciągu minionych 14-tu lat istotnych zmian stosunków własnościowych w istniejącej substancji mieszkaniowej. Wynikało to z przeprowadzonych w tym okresie procesów komunalizacji i prywatyzacji zasobów mieszkaniowych.

Wyniki spisu 2002 wykazały, że 51,4% ogółu mieszkań zamieszkałych to lokale stanowiące własność osób fizycznych (w 1988 r. takich mieszkań było 39,7%). W kraju udział mieszkań będących własnością osób fizycznych był wyższy i wyniósł 55,2%.

Tabl. 39. Mieszkania zamieszkałe według rodzaju własności w 2002 r.

WY- SZCZE- GÓLNIE- NIE	Ogółem w tys.	Mieszkania stanowiące własność w tys.							
		osób fizycz- nych	spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Pań- stwa	zakła- dów pracy	towa- rzystw budow- nictwa społecz- nego	pozos- tałych podmio- tów
			mieszka- nia własno- ciowe	mieszka- nia lokator- skie					
OGÓLEM	879,1	452,2	177,2	98,2	121,3	12,4	9,1	5,6	3,1
miasta	626,2	212,5	176,2	97,8	115,5	9,2	7,0	5,6	2,4
wieś	252,9	239,7	1,0	0,4	5,8	3,2	2,1	-	0,7

Kolejną pod względem liczebności grupę w strukturze własności mieszkań (31,4% ogółu mieszkań zamieszkałych) stanowią mieszkania spółdzielcze, w których udział mieszkań o statusie własnościowym wyniósł 20,2% ogółu mieszkań zamieszkałych.

Własność ta stanowi ponad połowę (64,3%) mieszkań w budynkach należących do spółdzielni mieszkaniowych. Nową formą własności mieszkań w stosunku do 1988 r. jest własność towarzystw budownictwa społecznego – stanowi ona 0,6% mieszkań zamieszkałych.

3. JAKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowią w łódzkim 4/5 zamieszkałych zasobów mieszkaniowych. W porównaniu do 1988 r. ich udział wzrósł o 7,7 pkt. Zasoby powojenne stanowią 78,2% ogółu mieszkań zamieszkałych w miastach i 84,6% na wsi. Mieszkania w budynkach wzniesionych przed 1918 r. to nadal 11,2% ogółu mieszkań w miastach i 3,3% na wsi.

W budynkach wybudowanych po 1988 r. znajduje się 85,3 tys. mieszkań zamieszkałych, w tym 59,8 tys. w miastach i 25,5 tys. na wsi. Największy udział w grupie (60,6%) stanowią mieszkania w budynkach oddanych do użytku w latach 1989-1995.

Tabl. 40. Mieszkania zamieszkałe według okresu wybudowania budynku w 2002 r.

WY-SZCZEGÓLNIE	Ogółem w tys.	Przed 1945	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002			Będące w budowie	Nie ustalono
						razem ^{a/}	1989-1995	1996-2002		
						w % ogółu				
OGÓŁEM.	879,1	20,0	30,3	20,6	18,6	9,7	5,9	3,3	0,6	0,2
miasta ...	626,2	21,8	26,9	21,7	19,3	9,6	6,4	2,8	0,5	0,2
wieś	252,9	15,4	38,8	17,5	16,9	10,1	4,7	4,6	1,0	0,3

a/ Łącznie z nieustalonym rokiem zakończenia budowy.

Wyposażenie mieszkań w instalacje w latach 1989-2002 uległo znacznej poprawie. Skala tych zmian jest znacznie większa na wsiach niż w miastach. Przyrost mieszkań wyposażonych w instalacje jest wyższy od przyrostu liczby mieszkań ogółem, co świadczy o tym, że na poprawę miało wpływ nie tylko oddawanie do użytku nowych mieszkań, ale również, zwłaszcza na wsi, modernizowanie zasobów wybudowanych w okresach wcześniejszych. Jednakże pomimo tych korzystnych zmian w dalszym ciągu mieszkania na terenach wiejskich są wyposażone zdecydowanie gorzej niż mieszkania w miastach.

Tabl. 41. Wyposażenie mieszkań zamieszkałych w instalacje techniczno-sanitarne w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w					
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci
W TYSIĄCACH							
OGÓLEM 1988	846,0	646,9	541,8	530,9	518,6	489,9	345,0
2002	879,1	819,1	725,7	709,3	681,1	648,9	401,1
Miasta 1988	590,1	521,0	455,4	434,7	423,8	405,5	343,6
2002	626,2	604,5	563,9	542,5	526,5	501,5	392,7
Wieś 1988	255,9	125,9	86,4	96,2	94,8	84,4	1,4
2002	252,9	214,6	161,7	166,8	154,6	147,4	8,4
W % OGÓŁU							
OGÓLEM 1988	100,0	76,5	64,0	62,8	61,3	57,9	40,8
2002	100,0	93,2	82,5	80,7	77,5	73,8	45,6
Miasta 1988	100,0	88,3	77,2	73,7	71,8	68,7	58,2
2002	100,0	96,5	90,1	86,6	84,1	80,1	62,7
Wieś 1988	100,0	49,2	33,8	37,6	37,0	33,0	0,6
2002	100,0	84,9	64,0	66,0	61,1	58,3	3,3
1988=100							
OGÓLEM	103,9	126,6	133,9	133,6	131,3	132,5	116,3
Miasta	106,1	116,0	123,8	124,8	124,2	123,7	114,3
Wieś.....	98,8	170,4	187,3	173,4	163,1	174,6	588,6

Od spisu 1988 r. nastąpił wyraźny wzrost stopnia wyposażenia mieszkań w kompletne zespoły instalacji. Komplet podstawowych instalacji, tj. wodociąg, ustęp, łazienka, centralne ogrzewanie i gaz posiadało w maju 2002 r. ponad 40% mieszkań. Nadal jednak 6,8% ogółu mieszkań nie ma wodociągu, a 6,3% żadnej z instalacji wyżej wymienionych.

Tabl. 42. Stopień wyposażenia mieszkań zamieszkanymi w instalacje techniczno-sanitarne w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w tys.	Mieszkania wyposażone w ^{a/}				Mieszkania bez wodociągu	
		wodociąg, ustęp, łazienkę		wodociąg ^{b/}		razem	w tym bez żadnej instalacji
		razem	w tym z c.o. i gazem z sieci	razem	w tym z c.o.		
		w % ogółu					
OGÓLEM	879,1	79,4	41,1	13,5	2,3	6,8	6,3
Miasta	626,2	86,1	56,4	10,2	1,4	3,5	3,1
Wieś	252,9	62,8	3,0	21,8	4,6	15,1	14,3

a/ Bez mieszkań z nieustaloną informacją o instalacjach. b/ Z ustępem ale bez łazienki, z łazienką ale bez ustępu oraz bez obu tych instalacji.

Stopień wyposażenia mieszkań, łącznie z niezamieszkanymi w instalacje w miastach jest znacznie wyższy niż na wsi. W miastach województwa łódzkiego mieszkania wyposażone w komplet instalacji stanowią 55,1% ogółu mieszkań. Najlepiej wyposażone są mieszkania województw: podkarpackiego, mazowieckiego, małopolskiego i zachodniopomorskiego, gdzie od 80,5% do 70,6% ogółu mieszkań wyposażonych jest w komplet instalacji. Najwięcej mieszkań bez wodociągu w miastach występuje w województwach: łódzkim (4,2%), świętokrzyskim (3,8%) i lubelskim (3,1%).

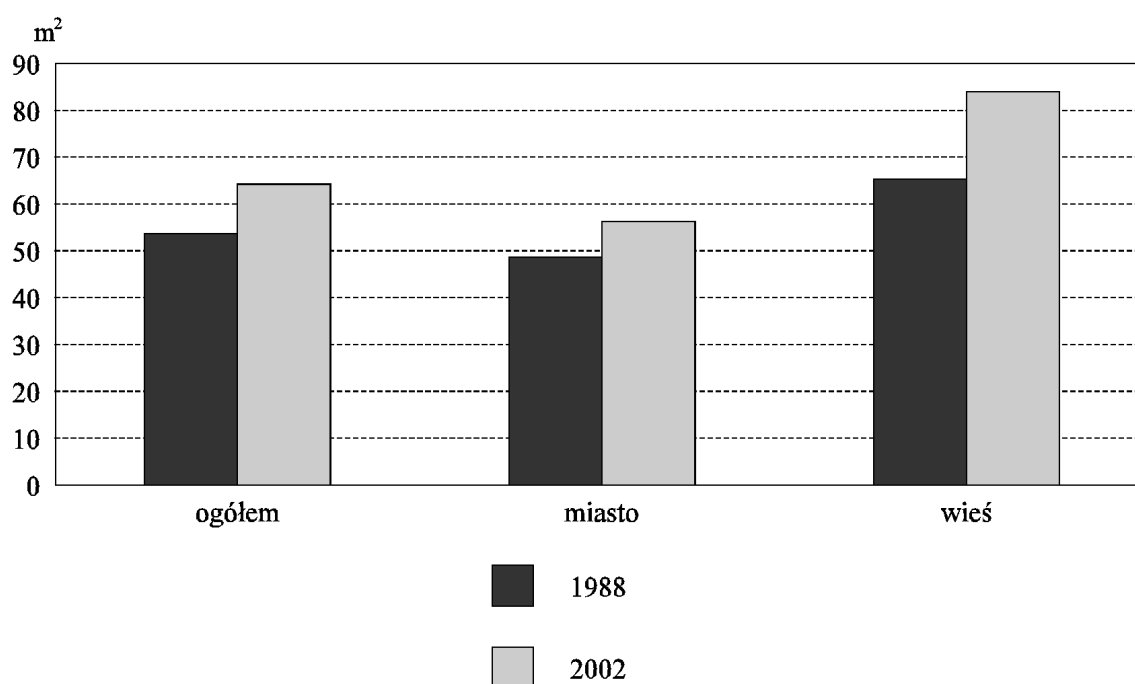
Mieszkania wiejskie najlepiej wyposażone są w województwach: podkarpackim, małopolskim i śląskim. W województwach tych znajduje się od 40,6% do 25,8% mieszkań wyposażonych w komplet pięciu instalacji. Łódzkie (z około 3%-wym udziałem mieszkań wiejskich z kompletnym wyposażeniem) zaliczyć należy do województw o jednym z najniższych wskaźników po województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim, opolskim, kujawsko-pomorskim gdzie wskaźnik ten wynosi od 1,7% do 2,3%.

V. WARUNKI MIESZKANIOWE

1. WIELKOŚĆ I ZALUDNIENIE MIESZKAŃ

Przeciętna powierzchnia mieszkania w województwie łódzkim według danych spisu 2002 r. wyniosła 64,1 m²; z tego w miastach - 56,2 m², a na wsi - 83,8 m². W porównaniu z 1988 r. przeciętna powierzchnia mieszkania wzrosła o 10,5 m², przy czym na wsi o 18,7 m², a w miastach o 7,6 m².

Wykres 24. **Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 1988 i 2002**

Przeciętna powierzchnia mieszkania w województwie łódzkim jest jedną z najniższych w kraju, mniejsza występuje tylko w województwie warmińsko-mazurskim – 63,9 m². Dla porównania największa przeciętna powierzchnia mieszkań - 76,8 m² występuje w województwie opolskim.

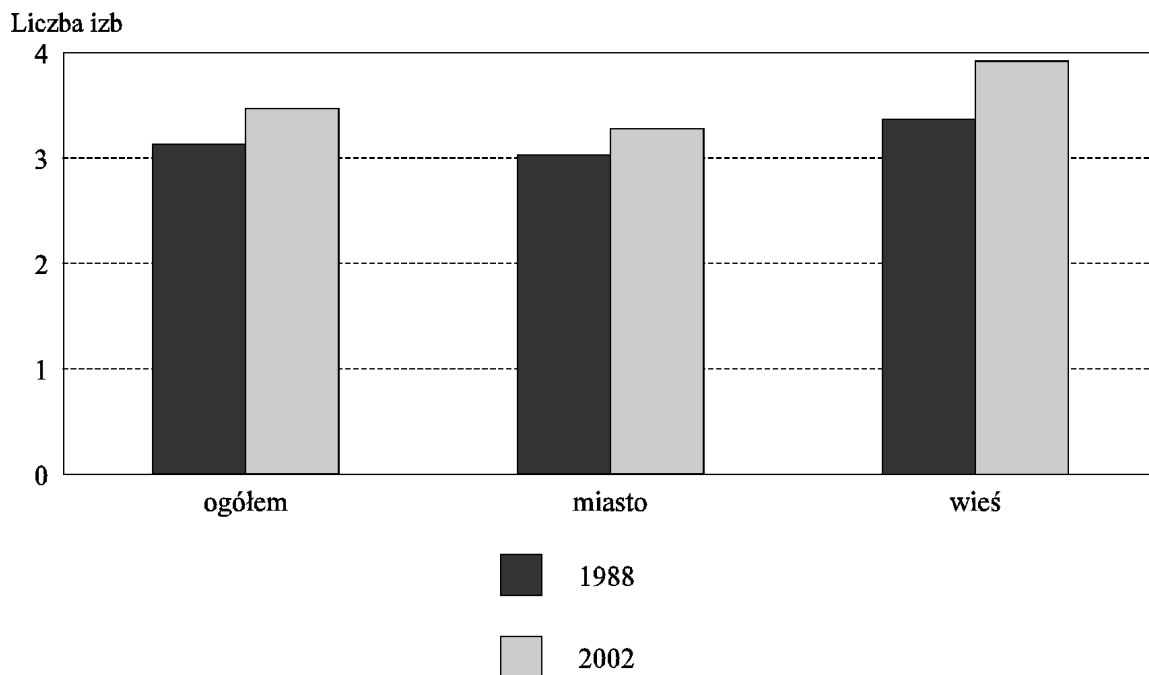
Analiza liczby mieszkań według ich powierzchni użytkowej wskazuje na dość istotne zmiany w stosunku do wyników spisu z 1988 r. Zmniejszyła się liczba mieszkań o powierzchni poniżej 40 m² – o 62,5 tys., tj. o 8,1 pkt. Małych mieszkań jest mniej, tak w miastach jak i na wsi. Znacznie wzrosła natomiast liczba mieszkań największych (o powierzchni powyżej 80 m²). Na terenach wiejskich województwa łódzkiego mieszkania takie stanowiły w 2002 r. już blisko połowę zasobów mieszkaniowych.

Tabl. 43. Mieszkania według powierzchni użytkowej w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mieszkania o powierzchni użytkowej w m ²					
		poniżej 30	30-39	40-49	50-59	60-79	80 i więcej
W TYSIĄCACH							
OGÓŁEM 1988	846,0	102,0	169,9	190,0	130,0	133,9	120,2
2002	869,2	65,4	144,0	178,2	132,1	145,6	203,0
Miasta 1988	590,1	80,9	137,1	151,9	96,8	76,5	47,0
2002	620,4	54,4	126,1	152,9	106,9	98,7	81,1
Wieś 1988	255,9	21,2	32,8	38,1	33,2	57,4	73,2
2002	248,8	10,9	17,9	25,3	25,2	46,9	121,9
W % OGÓŁU							
OGÓŁEM 1988	100,0	12,1	20,1	22,4	15,4	15,8	14,2
2002	100,0	7,5	16,6	20,5	15,2	16,8	23,3
Miasta 1988	100,0	13,7	23,2	25,7	16,4	13,0	8,0
2002	100,0	8,8	20,3	24,6	17,2	15,9	13,1
Wieś 1988	100,0	8,3	12,8	14,9	13,0	22,4	28,6
2002	100,0	4,4	7,2	10,2	10,1	18,8	49,0

W latach 1989-2002 wystąpiło wyższe tempo wzrostu liczby izb i powierzchni użytkowej mieszkań niż tempo wzrostu liczby mieszkań. Może to świadczyć o przyroście wielkości powierzchni mieszkaniowej w mieszkaniach starszych, w wyniku ich rozbudowy (głównie w miastach) oraz oddawania do użytku nowych mieszkań większych niż budowane w latach poprzednich.

W porównaniu z 1988 r. w strukturze wielkości mieszkań zaobserwowano korzystne zmiany, również uwzględniając liczbę izb. Zmniejszył się udział mieszkań 1-2 izbowych (o 8,8 pkt), natomiast zwiększył się mieszkań większych: 4-izbowych (o 2,3 pkt) oraz 5-izbowych i większych (o 6,1 pkt). W miastach udział mieszkań 5-izbowych i większych wynosi 11,2% i jest wyższy od obserwowanego w 1988 r. o 3,7 pkt, na wsi – 27,3% (prawie 2 razy więcej niż w 1988 r.).

Wykres 25. **Przeciętna liczba izb w mieszkaniach w latach 1988 i 2002**Tabl. 44. **Struktura mieszkań według liczby izb w latach 1988 i 2002**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania o liczbie izb w % ogółu					Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
	1	2	3	4	5 i więcej	
OGÓŁEM 1988	7,0	23,2	35,3	24,8	9,7	3,13
2002	4,4	17,0	35,6	27,1	15,8	3,47
Miasta 1988	8,6	22,1	38,4	23,4	7,5	3,03
2002	5,6	17,4	39,5	26,3	11,2	3,28
Wieś 1988	3,5	25,5	28,1	28,2	14,7	3,37
2002	1,6	15,8	26,0	29,1	27,3	3,92

Różnice w wielkości mieszkań między miastem i wsią nie zawsze idą w parze z różnicami w zaludnieniu mieszkań. Mieszkania w miastach są mniejsze, ale również mniej zaludnione niż mieszkania na wsi. W województwie łódzkim występuje najmniejsze zaludnienie mieszkań - 2,98 osoby na 1 mieszkanie (największe w podkarpackim – 3,77). Przeciętnie w Polsce na 1 mieszkanie przypada 3,25 osoby.

Tabl. 45. Wskaźniki zaludnienia mieszkań w latach 1988 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętna liczba osób		Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę
	w 1 mieszkaniu	na 1 izbę	
OGÓLEM 1988	3,15	1,01	17,0
2002	2,98	0,86	21,5
Miasta 1988	2,88	0,95	16,9
2002	2,70	0,82	20,7
Wieś 1988	3,79	1,13	17,2
2002	3,66	0,93	22,9

Porównanie wskaźników zaludnienia mieszkań wskazuje, że w okresie lat 1989-2002 wystąpiła ogólna poprawa warunków mieszkaniowych ludności województwa.

Pomimo tej poprawy obserwowanej dla wartości przeciętnych nadal występuje zjawisko przeludnienia części mieszkań w województwie. W mieszkaniach, w których na 1 izbę przypadały 2 lub więcej osób mieszkało w 2002 r. - 10,2% ogółu ludności, w tym w miastach – 8,8% i na wsi - 12,8%.

Tabl. 46. Struktura zaludnienia mieszkań według osób na 1 pokój i izbę w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność w mieszkaniach o liczbie osób					
	poniżej 1,00	1,00	1,01-1,49	1,50-1,99	2,00-2,99	3,00 i więcej
	w % ogółu					
NA 1 POKÓJ						
OGÓLEM	16,2	22,5	13,1	16,8	20,8	10,6
miasta	16,6	25,9	12,6	17,1	19,3	8,5
wieś	15,1	16,4	14,0	16,3	23,5	14,5
NA 1 IZBĘ						
OGÓLEM	38,1	24,6	15,8	11,2	7,9	2,3
miasta	40,8	27,4	14,3	8,7	6,5	2,3
wieś	33,2	19,3	18,6	15,8	10,4	2,5

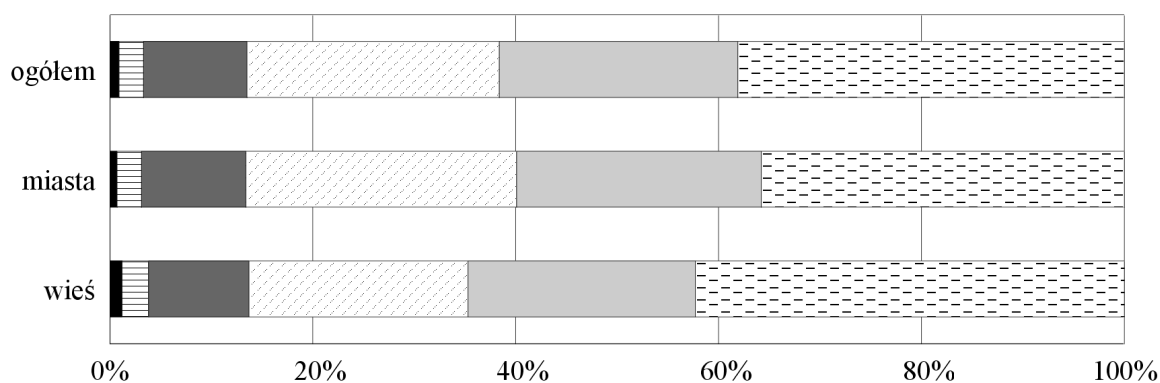
W mieszkaniach, w których na 1 pokój przypada 1 osoba lub mniej, mieszka w naszym województwie tylko 16,2% ogółu ludności. Porównując wyniki spisów 1988 i 2002 widać korzystne zmiany w stopniu zaludnienia pokoi, ale wobec wymogów współczesnych

standardów europejskich, według których każda osoba w mieszkaniu powinna mieć własny pokój, są to zmiany jeszcze niewystarczające.

Prawie 31,4% ludności mieszkało w mieszkaniach o zaludnieniu 2 i więcej osób na 1 pokój, w tym 10,6% - 3 i więcej osób na pokój. W ocenie sytuacji mieszkaniowej zaludnienie 3 i więcej osób na pokój uznaje się za **warunki substandardowe**, niezależnie od stanu technicznego takiego mieszkania. W takich warunkach mieszkało w 2002 r. w województwie łódzkim 274,0 tys. osób, z tego 142,1 tys. w miastach i 131,9 tys. na wsi.

Wielkość powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na 1 osobę wzrosła w porównaniu z 1988 r. o 4,5 m². Jest to wzrost o 3,9 m² w miastach i o 5,7 m² na wsi. W łódzkim 38,1% ludności mieszkało w lokalach, w których na 1 osobę przypada ponad 20 m², natomiast w lokalach, gdzie na 1 osobę przypada mniej niż 10 m², mieszkało 13,5% ogółu ludności.

Wykres 26. **Struktura ludności według zajmowanych mieszkań o powierzchni użytkowej na 1 osobę w 2002 r. (w % ludności ogółem)**

Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² na 1 osobę

- 5,0 i mniej
- ▨ 5,1-7,0
- 7,1-10,0
- ▨ 10,1-15,0
- 15,1-20,0
- ▨ 20,1 i więcej

2. SAMODZIELNOŚĆ ZAMIESZKIWANIA GOSPODARSTW DOMOWYCH I RODZIN

W spisie 2002 roku badano samodzielność zamieszkiwania gospodarstw domowych.

Podstawą podziału gospodarstw na mieszkające samodzielnie i mieszkające wspólnie była liczba gospodarstw domowych spisanych w danym mieszkaniu. Jeżeli w mieszkaniu zostało spisane tylko jedno gospodarstwo domowe uznawano je za mieszkające samodzielnie (niezależnie od składu rodzinnego gospodarstwa), gdy zaś w mieszkaniu spisano 2 lub więcej gospodarstw domowych uznawano takie gospodarstwo za mieszkające wspólnie.¹⁹

W 2002 r. w łódzkim 77,9% gospodarstw domowych zamieszkiwało samodzielnie. Wskaźnik ten jest wyższy od poziomu krajowego (76,1%) i niewiele odbiegający od zanotowanego w województwie podkarpackim (80,6%), gdzie samodzielność zamieszkiwania gospodarstw była najwyższa.

Tabl. 47. Gospodarstwa domowe według samodzielności zamieszkiwania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa domowe zamieszkujące			
		samodzielnie	wspólnie		
			razem	mieszkania zamieszkują	
				z 1 gospodarstwem	z 2 i więcej gospodarstwami
W TYSIĄCACH					
OGÓLEM	983,4	765,8	217,6	186,9	30,7
miasta	688,8	558,5	130,3	112,2	18,1
wieś	294,6	207,3	87,3	74,7	12,6
W % OGÓŁU GOSPODARSTW					
OGÓLEM	100,0	77,9	22,1	19,0	3,1
miasta	100,0	81,1	18,9	16,3	2,6
wieś	100,0	70,4	29,6	25,5	4,1

W województwie łódzkim występuje stosunkowo duża liczba gospodarstw (3,8%) składających się z dwu lub więcej rodzin. W 2002 roku istniało 36 tys. gospodarstw dwurodzinnych i 1,1 tys. trzy i więcej rodzinnych.

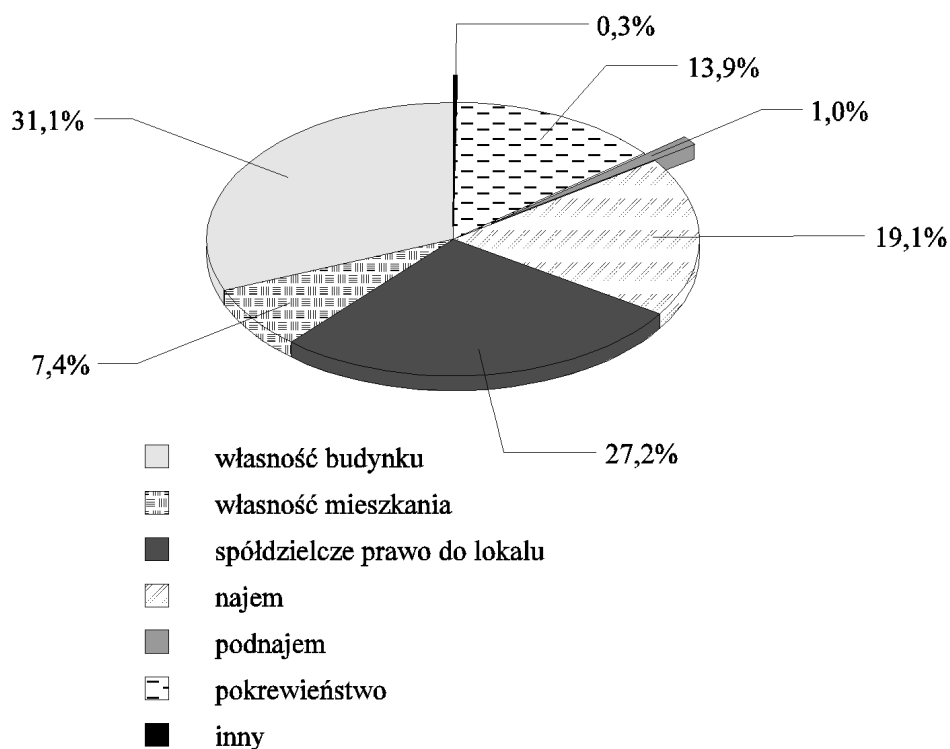
W spisie 2002 roku po raz pierwszy zbierano dane dotyczące struktury gospodarstw domowych zamieszkujących mieszkania z określonego tytułu prawnego. Według uzyskanych danych liczba gospodarstw domowych zamieszkujących mieszkanie z tytułu własności mieszkania jest największą grupą, kolejną są gospodarstwa domowe zamieszkujące z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu.

¹⁹ Op. cit., s.98.

Tabl. 48. Gospodarstwa domowe według tytułu prawnego do mieszkania w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa domowe zamieszkujące z tytułu						
		własności		spółdzielczego prawa do lokalu	najmu	pod- najmu	pokre- wień- stwa	inne- go
		domu	mieszka- nia					
W TYSIĄCACH								
OGÓŁEM	983,4	306,8	71,3	267,6	188,0	9,6	136,7	3,4
miasta	688,8	101,2	63,4	266,2	174,3	8,6	72,9	2,2
wieś	294,6	205,6	7,9	1,4	13,7	1,0	63,8	1,2
W % OGÓŁU GOSPODARSTW								
OGÓŁEM	100,0	31,2	7,3	27,2	19,1	1,0	13,9	0,3
miasta	100,0	14,7	9,2	38,6	25,3	1,3	10,6	0,3
wieś	100,0	69,8	2,7	0,5	4,7	0,3	21,6	0,4

Wykres 27. Struktura gospodarstw domowych według tytułu prawnego do mieszkania w 2002 r.

Tabl. 49. Samodzielność zamieszkiwania rodzin w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rodziny				
	ogółem	w gospodarstwach jednorodzinnych			w gospodarstwach dwurodzinnych i większych
		razem	zamieszkujące samodzielnie	zamieszkujące wspólnie z innym gospodarstwem	
W TYSIĄCACH					
OGÓŁEM	735,6	660,2	535,3	124,9	75,4
miasta	486,3	453,3	389,7	63,6	33,0
wieś	249,3	206,9	145,6	61,3	42,4
W % OGÓŁU RODZIN					
OGÓŁEM	100,0	89,7	72,7	17,0	10,3
miasta	100,0	93,2	80,1	13,1	6,8
wieś	100,0	83,0	58,4	24,6	17,0

Z przedstawionych powyżej danych widać gorszą sytuację rodzin wiejskich niż miejskich. Trzeba jednak zauważyć, że ze względu na przeważającą na wsi budowę jednorodzinną i częste prowadzenie rodzinnego gospodarstwa rolnego, wspólne zajmowanie mieszkań przez rodziny wiejskie w znacznej mierze można tłumaczyć decyzją samych zainteresowanych.

Powszechnie stosowanym miernikiem braku mieszkań jest tzw. statystyczny deficyt mieszkań, pod pojęciem którego rozumie się różnicę pomiędzy ogólną liczbą gospodarstw domowych a liczbą zamieszkanym mieszkań. Według wyników spisu 2002 deficyt mieszkań (statystyczny) w województwie łódzkim wynosił:

Ogółem w województwie – 104,3 tys.

  w miastach – 62,6 tys.

  na wsi – 41,7 tys.

3. WARUNKI SUBSTANDARDOWE

Bogata w treści charakterystyka warunków mieszkaniowych, którą dają wyniki spisu 2002 r. pozwala spojrzeć na warunki mieszkaniowe tak z punktu widzenia zaludnienia i wyposażenia mieszkań, jak również uwzględniając sprawę samodzielności zajmowania mieszkań. Umożliwia to bardziej kompleksową ocenę sytuacji mieszkaniowej niż może to mieć miejsce przy rozpatrywaniu odrębnie różnych aspektów tej sytuacji.

Dokonując takiej analizy przyjęto następujące kryteria oceny, dotyczące warunków mieszkaniowych ludności:

- **bardzo dobre** - zajmowanie mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz oraz zaludnionych przez mniej niż jedną osobę na pokój,
- **dobre** - zajmowanie mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany i łazienkę oraz zaludnionych maksymalnie przez 1 osobę na pokój,
- **dostateczne** - zajmowanie mieszkań wyposażonych w wodociąg i ustęp spłukiwany i zaludnionych nie więcej niż przez 1,01-1,99 osób na pokój,
- **złe** - zajmowanie mieszkań zaludnionych przez 2,00-2,99 osób na pokój i/lub wyposażonych tylko w wodociąg,
- **bardzo złe** - zajmowanie mieszkań przez 3 i więcej osób na pokój i/lub pozbawionych nawet wyposażenia w wodociąg.

Kompleksową ocenę warunków mieszkaniowych ludności w 2002 r. w województwie łódzkim przedstawiają dane w poniższej tabeli:

Tabl. 50. Ludność zamieszkująca w mieszkaniach w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność w mieszkaniach ogółem	Ludność zamieszkująca w warunkach ^{a/}							
		bardzo dobrych	dobrych	dostatecznych	złych	bardzo złych			
						razem	ze względu na:		
							nadmierne zaludnienie i brak wodociągu	tylko nadmierne zaludnienie	tylko brak wodociągu
W TYSIĄCACH									
OGÓLEM	2587,4	171,3	708,2	729,9	602,2	368,0	48,9	224,3	94,8
miasta	1676,9	163,9	494,7	497,7	344,9	171,6	16,2	125,5	29,9
wieś	910,5	7,4	213,5	232,2	257,3	196,4	32,7	98,8	64,9
W % OGÓŁU									
OGÓLEM	100,0	6,6	27,4	28,2	23,3	14,2	1,9	8,7	3,7
miasta	100,0	9,8	29,5	29,7	20,6	10,2	1,0	7,5	1,8
wieś	100,0	0,8	23,4	25,5	28,2	21,6	3,6	10,9	7,1

a/ Bez ludności w mieszkaniach z nieustaloną informacją o warunkach mieszkaniowych.

W warunkach odpowiadających współczesnym standardom mieszkaniowym, tj. określonych w zestawieniu jako „bardzo dobre” i „dobrze” zamieszkiwało w 2002 r. niespełna 879 tys. osób, a więc tylko ok. 34,0 % ludności w mieszkaniach.

W warunkach „bardzo złych” spowodowanych zajmowaniem mieszkań zaludnionych przez 3 i więcej osób na pokój i/lub pozbawionych nawet wodociągu, zamieszkiwało 368 tys. osób, tj. 14,2% ogółu. Spośród nich 49 tys. zajmowało mieszkania jednocześnie skrajnie przeludnione i bez wyposażenia. Warunki takie trzeba określić jako „nędzę” mieszkaniową.

Porównując sytuację ludności miast i wsi należy stwierdzić, że jest ona zdecydowanie gorsza na wsi niż w miastach. W „bardzo złych” warunkach zamieszkuje na wsi 21,6% ludności, a w miastach 10,2%.

Dla dokonania oceny substandardowych warunków mieszkaniowych wprowadzono 3 kategorie:

1. **Kategoria pierwsza** – wyodrębniona ze względu na zły stan techniczny budynku; zaliczono tu:
  - mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1979, z liczbą mieszkań 1 i z 1 izbą,
  - mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1945, bez kanalizacji,
  - mieszkania w budynkach wybudowanych przed rokiem 1971, bez wodociągu;
2. **Kategoria druga** – wyodrębniona ze względu na niedostateczne wyposażenie mieszkania w instalacje; obejmuje ona mieszkania bez ustępu, ale z wodociągiem oraz mieszkania bez ustępu i bez wodociągu, znajdujące się w budynkach niezaliczonych do pierwszej kategorii;
3. **Kategoria trzecia** – wyodrębniona została ze względu na nadmierne zaludnienie, obejmuje mieszkania, w których na 1 pokój przypadało 3 i więcej osób (z mieszkań niezaliczonych do kategorii pierwszej i drugiej).

Tabl. 51. Mieszkania o warunkach substandardowych zamieszkane stale według rodzaju podmiotów będących właścicielami w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania o warunkach substandardowych				
	ogółem w tys.	w % ogółu mieszkań zamieszka- nych i ludności w mieszkaniach	kategoria		
			pierwsza	druga	trzecia
w % ogółem					
MIESZKANIA					
OGÓLEM	180,9	20,8	28,2	54,3	17,5
miasta	83,7	13,5	17,7	55,0	27,3
wieś	97,2	39,1	37,3	53,6	9,1

Tabl. 51. Mieszkania o warunkach substandardowych zamieszkane stale według rodzaju podmiotów będących właścicielami w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania o warunkach substandardowych				
	ogółem w tys.	w % ogółu mieszkań zamieszka- nych i ludności w mieszkaniach	kategoria		
			pierwsza	druga	trzecia
LUDNOŚĆ W MIESZKANIACH					
OGÓLEM	548,6	21,2	23,5	49,7	26,8
miasta	231,4	13,8	14,9	43,9	41,2
wieś	317,2	34,8	29,8	54,0	16,2
Z MIESZKAŃ OGÓLEM PRZYPADA NA:					
Mieszkania stanowiące własność:					
Osób fizycznych	129,7	14,9	34,2	53,7	12,1
Spółdzielni mieszkaniowych	5,3	0,6	1,2	8,2	90,6
Gmin	38,6	4,4			
Skarbu Państwa	3,9	0,5	19,6	60,5	19,9
Zakładów pracy	1,6	0,2	24,4	45,3	30,3
Towarzystw budownic- twa mieszkaniowego	1,1	0,1	11,1	45,4	43,5
Pozostałych podmiotów	0,7	0,1	16,5	60,9	22,6

W województwie łódzkim mieszkania o warunkach substandardowych stanowiły w maju 2002 r. ponad 1/5 ogólnej liczby mieszkań zamieszkałych. Znacznie więcej mieszkań o „złym” standardzie (prawie trzykrotnie) jest na wsi niż w mieście. Biorąc pod uwagę przedstawione wcześniej kategorie, stwierdzić należy, że zarówno na wsi jak i w miastach najczęściej jest (ponad 50% substandardowych mieszkań) tych, które są niedostatecznie wyposażone w instalacje, czyli zaliczanych do drugiej kategorii.

Spis 2002 r. wykazał, że w warunkach substandardowych w województwie łódzkim mieszkało 548,6 tys. osób, tj. 21,2% ogółu mieszkańców. Wskaźnik ten jest o 4,1 pkt wyższy od przeciętnego w kraju, co potwierdza opinię o nie najlepszej sytuacji mieszkaniowej w naszym województwie.

ANEKS TABELARYCZNY

Tabl. 1.	Podstawowe dane o województwach	100
	A. Ludność, gospodarstwa domowe i rodziny	100
	B. Źródła utrzymania i aktywność ekonomiczna ludności	101
	C. Podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych	102
Tabl. 2.	Ludność według płci i grup wieku.....	103
Tabl. 3.	Ludność według płci, grup wieku, podregionów i powiatów	105
Tabl. 4.	Ludność w wieku 13 lat i więcej według wykształcenia, wieku oraz płci.....	107
Tabl. 5.	Osoby niepełnosprawne według wieku, płci i kategorii niepełnosprawności	108
Tabl. 6.	Ludność według okresu zamieszkiwania i grup wieku.....	111
Tabl. 7.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku	112
Tabl. 8.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wykształcenia i płci.....	113
Tabl. 9.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według podregionów i powiatów.....	116
Tabl. 10.	Ludność według głównego źródła utrzymania, wieku i płci.....	118
Tabl. 11.	Gospodarstwa domowe według liczby osób w gospodarstwie, podregionów i powiatów.....	119
Tabl. 12.	Rodziny według typu i liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu	121
Tabl. 13.	Mieszkania zamieszkane według rodzaju własności	122
Tabl. 14.	Gospodarstwa domowe według samodzielności zamieszkania.....	123
Tabl. 15.	Zasoby mieszkaniowe zamieszkane i podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych według podregionów i powiatów.....	124
Tabl. 16.	Mieszkania zamieszkane według wyposażenia w instalacje według regionów i powiatów	126
Tabl. 17.	Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych według wieku i powierzchni użytków rolnych	128

TABL. 1. PODSTAWOWE DANE O WOJEWÓDZTWACH

A. LUDNOŚĆ, GOSPODARSTWA DOMOWE I RODZINY

Województwa	Ludność							Gospodarstwa domowe		Rodziny	
	1988	2002	1988 = 100	miejska w %	współ- czynnik feminizacji	z wyk- ształceniem ^{1/} ponadpod- stawowym w %	niepełno- sprawni na 1000 osób	ogółem w tys.	przeciętna liczba osób	ogółem w tys.	w tym z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w tys.
	w tysiącach										
POLSKA.....	37879,1	38230,1	100,9	61,8	106	64,6	143	13337,0	2,84	10457,6	6079,4
Dolnośląskie.....	2948,2	2907,2	98,6	71,4	108	66,5	150	1066,9	2,69	813,6	464,4
Kujawsko-pomorskie...	2044,0	2069,3	101,2	62,3	107	64,2	147	706,7	2,90	571,4	340,0
Lubelskie.....	2209,2	2199,1	99,5	46,6	106	60,6	185	742,2	2,93	591,7	346,2
Lubuskie.....	982,9	1008,9	102,6	64,5	106	64,8	175	345,7	2,88	279,2	168,4
Łódzkie.....	2703,7	2612,9	96,6	65,0	110	61,9	140	983,7	2,63	735,7	404,7
Małopolskie.....	3087,5	3232,4	104,7	50,3	106	66,4	182	1040,8	3,06	849,8	508,1
Mazowieckie.....	4997,8	5124,0	102,5	64,6	108	66,2	113	1919,0	2,64	1403,3	782,7
Opolskie.....	1080,7	1065,1	98,6	52,6	106	61,8	100	369,8	2,85	289,1	163,0
Podkarpackie.....	2018,9	2103,8	104,2	40,5	104	62,9	150	615,9	3,38	549,3	340,0
Podlaskie.....	1188,4	1208,6	101,7	58,9	104	58,1	129	407,4	2,94	320,5	187,1
Pomorskie.....	2095,1	2179,9	104,0	68,1	105	66,5	138	755,2	2,86	592,4	353,5
Śląskie.....	4907,9	4742,9	96,6	79,1	107	67,4	118	1778,0	2,65	1329,4	754,8
Świętokrzyskie.....	1317,6	1297,5	98,5	45,9	105	61,1	144	434,1	2,96	357,9	203,6
Warmińsko-mazurskie	1398,2	1428,4	102,2	60,2	105	58,9	148	483,8	2,92	385,6	236,2
Wielkopolskie.....	3236,4	3351,9	103,6	57,7	106	66,9	157	1079,7	3,07	914,9	546,0
Zachodniopomorskie...	1662,6	1698,2	102,1	69,5	105	63,6	137	608,1	2,75	473,7	280,8

^{1/} W wieku 13 lat i więcej.

TABL. 1. PODSTAWOWE DANE O WOJEWÓDZTWACH (cd.)

B. ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Województwa	Ludność ogółem	Ludność w wieku 15 lat i więcej	Pracujący w wieku 15 lat i więcej	Bezrobotni w wieku 15 lat i więcej	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	Udział pracujących w rolnictwie w ogólnej liczbie pracujących	Główne źródło utrzymania		
										w tym		
										dochody z pracy	niezarobkowe źródło	na utrzymaniu
w tysiącach					w %							
POLSKA.....	38230,1	31288,4	13218,3	3558,2	55,5	43,7	21,2	45,8	16,6	32,3	28,0	38,1
Dolnośląskie.....	2907,2	2423,1	949,8	326,4	54,2	40,3	25,6	45,8	8,4	31,3	29,8	37,7
Kujawsko-pomorskie....	2069,3	1680,3	699,1	221,3	55,8	42,3	24,0	48,2	17,5	31,8	28,3	38,8
Lubelskie.....	2199,1	1779,9	788,6	179,1	55,5	45,2	18,5	48,7	35,9	31,6	29,7	37,9
Lubuskie.....	1008,9	820,8	319,4	118,8	54,7	39,9	27,1	47,8	8,7	29,8	29,3	39,4
Łódzkie.....	2612,9	2183,2	961,3	243,7	56,2	44,9	20,2	45,9	20,5	33,6	31,3	34,2
Małopolskie.....	3232,4	2607,5	1097,7	259,5	54,1	43,7	19,1	44,3	17,0	31,9	27,5	39,1
Mazowieckie.....	5124,0	4244,8	1970,3	416,0	58,3	48,1	17,4	41,5	16,7	36,0	26,4	35,5
Opolskie.....	1065,1	878,2	337,1	92,6	54,7	42,9	21,6	47,4	16,1	31,5	26,1	37,0
Podkarpackie.....	2103,8	975,0	678,2	184,3	54,3	42,7	21,4	50,6	23,8	29,3	27,8	41,4
Podlaskie.....	1208,6	1668,1	418,5	99,0	56,3	45,5	19,1	48,4	33,3	33,5	26,6	38,4
Pomorskie.....	2179,9	1763,3	743,2	213,5	56,1	43,6	22,3	41,8	8,3	32,6	25,5	40,1
Śląskie.....	4742,9	3955,1	1578,1	413,6	52,9	41,9	20,8	46,8	4,8	31,2	28,2	37,8
Świętokrzyskie.....	1297,5	1061,9	454,9	130,1	56,3	43,8	22,2	47,6	32,3	30,8	30,4	37,9
Warmińsko-mazurskie.	1428,4	1142,4	437,2	171,5	55,1	39,6	28,2	49,6	15,4	29,4	27,9	41,2
Wielkopolskie.....	3351,9	2714,0	1240,8	284,1	56,9	46,3	18,6	41,2	17,4	34,4	26,6	38,3
Zachodniopomorskie....	1698,2	1390,8	544,2	204,5	55,4	40,3	27,3	47,8	8,2	30,6	27,8	40,0

TABL. 1. PODSTAWOWE DANE O WOJEWÓDZTWACH (dok.)

C. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH

Województwa	Mieszkania		Izby w mieszkaniach zamieszkanym	Powierzchnia użytkowa mieszkań zamieszkanym	Przeciętna liczba osób ^{1/}			Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ^{2 1/}	
	ogółem	w tym zamieszkanym			w 1 mieszkanym	na 1 izbę	na 1 pokój	1 mieszkania	na 1 osobę
	w tysiącach								
POLSKA.....	12523,6	11763,5	43409,8	804615,6	3,25	0,88	1,19	68,6	21,0
Dolnośląskie.....	989,6	948,6	3423,2	62085,9	3,07	0,85	1,15	65,6	21,3
Kujawsko-pomorskie.....	657,4	629,9	2293,6	40943,3	3,28	0,90	1,23	65,2	19,8
Lubelskie.....	703,2	647,1	2411,3	47313,7	3,40	0,91	1,26	73,3	21,5
Lubuskie.....	324,7	311,1	1179,3	21124,5	3,25	0,86	1,15	68,2	20,9
Łódzkie.....	942,2	879,1	3050,6	56225,8	2,98	0,86	1,18	64,2	21,5
Małopolskie.....	985,9	908,8	3444,5	66010,0	3,54	0,94	1,26	72,9	20,4
Mazowieckie.....	1815,4	1662,8	5854,0	109969,2	3,08	0,88	1,19	66,3	21,4
Opolskie.....	332,8	314,2	1277,8	24051,3	3,38	0,83	1,10	76,8	22,7
Podkarpackie.....	595,6	557,9	2187,3	42424,0	3,77	0,96	1,29	76,3	20,2
Podlaskie.....	399,3	365,2	1440,8	26316,9	3,33	0,84	1,13	72,4	21,7
Pomorskie.....	689,2	658,9	2448,7	43886,5	3,31	0,89	1,20	66,7	20,0
Śląskie.....	1654,2	1572,8	5664,2	102670,7	3,02	0,84	1,14	65,4	21,6
Świętokrzyskie.....	413,1	383,2	1388,2	26781,0	3,39	0,94	1,30	70,2	20,6
Warmińsko-mazurskie.....	446,8	427,1	1574,7	27275,5	3,34	0,91	1,23	63,9	19,0
Wielkopolskie.....	1013,3	962,4	3796,8	72859,2	3,48	0,88	1,18	75,9	21,7
Zachodniopomorskie.....	560,7	534,4	1974,9	34678,1	3,17	0,86	1,16	65,1	20,4

^{1/} Dla mieszkań zamieszkanym stale.

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Grupy wieku	Ogółem			Miasta			Wieś		
	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety	ogółem	męż- czyźni	kobiety
	W liczbach bezwzględnych								
OGÓŁEM.....	2612890	1246572	1366318	1697745	792191	905554	915145	454381	460764
0-4 lata.....	115807	59409	56398	67167	34502	32665	48640	24907	23733
5-9.....	142617	73172	69445	81925	42051	39874	60692	31121	29571
10-14.....	171260	87496	83764	102686	52498	50188	68574	34998	33576
15-19.....	205404	105225	100179	132363	67671	64692	73041	37554	35487
20-24.....	205069	104015	101054	139113	69300	69813	65956	34715	31241
25-29.....	191445	97307	94138	126951	63630	63321	64494	33677	30817
30-34.....	163243	82726	80517	105011	52361	52650	58232	30365	27867
35-39.....	159104	79777	79327	102233	49237	52996	56871	30540	26331
40-44.....	197736	97788	99948	133774	63034	70740	63962	34754	29208
45-49.....	222079	108729	113350	156908	73462	83446	65171	35267	29904
50-54.....	203773	97003	106770	144799	66705	78094	58974	30298	28676
55-59.....	138672	63939	74733	95780	43490	52290	42892	20449	22443
60-64.....	114471	50266	64205	74282	31796	42486	40189	18470	21719
65-69.....	117253	48692	68561	74101	29876	44225	43152	18816	24336
70-74.....	110495	41961	68534	68364	24966	43398	42131	16995	25136
75-79.....	84258	28238	56020	51736	16439	35297	32522	11799	20723
80-84.....	42027	13390	28637	24082	7218	16864	17945	6172	11773
85-89.....	19577	5398	14179	11267	2840	8427	8310	2558	5752
90-94.....	7400	1790	5610	4424	956	3468	2976	834	2142
95-99.....	1110	229	881	718	146	572	392	83	309
100 lat i więcej.....	83	16	67	55	8	47	28	8	20
Przedprodukcyjny....	547541	280470	267071	326765	167402	159363	220776	113068	107708
Produkcyjny.....	1618934	826382	792552	1093741	542335	551406	525193	284047	241146
mobilny.....	1004144	506445	497699	664458	326882	337576	339686	179563	160123
niemobilny.....	614790	319937	294853	429283	215453	213830	185507	104484	81023
Poprodukcyjny.....	446408	139714	306694	277233	82449	194784	169175	57265	111910
Wiek nieustalony....	7	6	1	6	5	1	1	1	-

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, GRUP WIEKU, PODREGIONÓW I POWIATÓW

Wyszczególnienie	Ogółem			W wieku						
	ogółem	mężczyźni	kobiety	przedprodukcyjnym		produkcyjnym			poprodukcyjnym	nieustalonym
				razem (0-17 lat)	w tym 0-14 lat	razem (18-59/64 lata)	mobilnym (18-44 lata)	niemobilnym (45-59/64 lata)		
OGÓŁEM.....	2612890	1246572	1366318	547541	429684	1618934	1004144	614790	446408	7
MIASTA.....	1697745	792191	905554	326765	251778	1093741	664458	429283	277233	6
WIEŚ.....	915145	454381	460764	220776	177906	525193	339686	185507	169175	1
Podregion 12 - łódzki.....	942805	455709	487096	211526	166943	576050	361871	214179	155228	1
powiat brzeziński.....	30891	15045	15846	6807	5469	19087	12051	7036	4996	1
powiat kutnowski.....	107488	51785	55703	23376	18245	66472	40781	25691	17640	-
powiat łaski.....	51487	25091	26396	11950	9402	31120	19765	11355	8417	-
powiat łęczycki.....	54931	26941	27990	12559	9958	32166	20338	11828	10206	-
powiat łódzki wschodni.....	62548	30132	32416	13856	10924	38908	24634	14274	9784	-
powiat pabianicki.....	120272	56515	63757	23761	18587	75631	46328	29303	20880	-
powiat poddębicki.....	43254	21315	21939	9847	7841	25462	16115	9347	7945	-
powiat sieradzki.....	122708	60057	62651	30651	24358	72730	46838	25892	19327	-
powiat wieluński.....	78997	38592	40405	19124	15146	46634	29971	16663	13239	-
powiat wierszowski.....	42563	21024	21539	10566	8483	25333	16384	8949	6664	-
powiat zduńskowolski.....	68027	32960	35067	16003	12530	41859	26741	15118	10165	-
powiat zgierski.....	159639	76252	83387	33026	26000	100648	61925	38723	25965	-

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI, GRUP WIEKU, PODREGIONÓW I POWIATÓW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem			W wieku						
	ogółem	mężczyźni	kobiety	przedprodukcyjnym		produkcyjnym			poprodukcyjnym	nieustalonym
				razem (0-17 lat)	w tym 0-14 lat	razem (18-59/64 lata)	mobilnym (18-44 lata)	niemobilnym (45-59/64 lata)		
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	880767	430443	450324	208595	164916	532517	340223	192294	139654	1
powiat bełchatowski.....	111964	55199	56765	28539	21782	70603	46889	23714	12822	-
powiat łowicki.....	83811	40712	43099	19419	15300	49914	31557	18357	14478	-
powiat opoczyński.....	79633	39574	40059	20852	16617	45896	30083	15813	12884	1
powiat pajęczański.....	54379	27018	27361	13292	10728	31573	20442	11131	9514	-
powiat piotrkowski.....	90180	44269	45911	22098	17861	52342	34012	18330	15740	-
powiat radomszczański.....	120464	59089	61375	28053	22495	71980	45252	26728	20431	-
powiat rawski.....	50061	24841	25220	12431	9757	29729	18942	10787	7901	-
powiat skierniewicki.....	38550	19110	19440	9370	7495	21578	13964	7614	7602	-
powiat tomaszowski.....	122209	58967	63242	27111	21495	74670	46621	28049	20428	-
powiat m. Piotrków Trybunalski.	80979	38261	42718	16679	13102	52612	32639	19973	11688	-
powiat m. Skierniewice.....	48537	23403	25134	10751	8284	31620	19822	11798	6166	-
Podregion 14 - m. Łódź.....	789318	360420	428898	127420	97825	510367	302050	208317	151526	5

TABL. 4. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA, WIEKU ORAZ PŁCI

Wyszczególnienie	Ogółem	Wykształcenie								
		wyższe	policealne	średnie				podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone
				razem	zawodowe	ogólno-kształcące	zasadnicze zawodowe			
W liczbach bezwzględnych										
OGÓLEM.....	2253420	208100	69830	1117145	428422	215373	473350	731176	99958	31442
13-14 lat.....	70214	-	-	-	-	-	-	50249	19960	5
15-19.....	205404	-	-	43474	9062	17936	16476	152050	7085	2795
20-24.....	205069	12743	8077	156724	57546	56510	42668	23696	912	2917
25-29.....	191445	38830	9117	118317	44774	19008	54535	20961	849	3371
30-34.....	163243	24553	6486	110598	40526	13630	56442	17902	715	2989
35-39.....	159104	20785	6511	110864	42123	11979	56762	17563	629	2752
40-44.....	197736	22348	10271	133001	52389	14689	65923	28064	947	3105
45-49.....	222079	23088	9623	136943	54220	17802	64921	47778	1200	3447
50-54.....	203773	20871	7677	117011	45382	19301	52328	53923	1358	2933
55-59.....	138672	14462	4979	63407	25351	11924	26132	52465	1534	1825
60-64.....	114471	10646	2898	39925	17652	8601	13672	56907	2892	1203
65-69.....	117253	8608	1892	37739	18564	7927	11248	59000	8880	1134
70-74.....	110495	6080	1131	25362	11544	7014	6804	58345	18596	981
75-79.....	84258	3439	677	14218	5743	5396	3079	49792	15225	907
80 lat i więcej.....	70197	1647	491	9561	3546	3655	2360	38249	19175	1074
Nieustalony.....	7	-	-	1	-	1	-	1	1	4
W odsetkach										
Ogółem	100,0	9,2	3,1	49,6	19,0	9,6	21,0	32,3	4,4	1,4
mężczyźni.....	100,0	8,4	1,6	53,5	20,2	6,1	27,3	31,5	3,5	1,5
kobiety.....	100,0	10,0	4,4	46,0	18,0	12,7	15,4	33,1	5,9	1,3
Miasta.....	100,0	12,1	3,8	52,4	21,4	12,2	18,8	26,9	2,8	2,0
mężczyźni.....	100,0	11,4	2,1	56,2	23,6	8,1	24,5	25,9	2,3	2,2
kobiety.....	100,0	12,6	5,2	49,1	19,6	15,7	13,8	27,8	3,3	1,8
Wieś.....	100,0	3,7	1,8	44,1	14,3	4,3	25,4	42,6	7,5	0,3
mężczyźni.....	100,0	2,9	0,8	48,6	14,1	2,3	32,3	41,6	5,7	0,3
kobiety.....	100,0	4,5	2,7	39,6	14,6	6,3	18,7	43,6	9,3	0,3

TABL. 5. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG WIEKU, PŁCI I KATEGORII NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym w wieku							
		0-15 lat	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej
OGÓŁEM.....	365149	11740	11711	13937	29194	82905	75595	75336	64731
osoby odczuwające ograniczenie sprawności:									
całkowite.....	55669	2105	2184	2408	3712	8882	9084	12664	14630
poważne.....	220459	6913	6581	7461	16270	46318	43337	49621	43958
osoby nieodczuwające ograniczenia sprawności.....	89021	2722	2946	4068	9212	27705	23174	13051	6143
Niepełnosprawne prawnie.....	275661	7478	9496	12203	25383	73733	64642	50962	31764
o znacznym stopniu niepełnosprawności.....	65743	-	2570	2821	4000	8622	10043	19753	17934
o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.....	84827	-	3584	3975	7589	21396	22262	17323	8698
o lekkim stopniu niepełnosprawności.....	100182	-	2419	4711	12068	37691	27412	11959	3922
o nieustalonym stopniu niepełnosprawności.....	17431	-	923	696	1726	6024	4925	1927	1210
w wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego.....	7478	7478	-	-	-	-	-	-	-
Niepełnosprawne tylko biologicznie.....	89488	4262	2215	1734	3811	9172	10953	24374	32967
z całkowitym ograniczeniem sprawności.....	10687	761	336	171	263	570	759	2080	5747
z poważnym ograniczeniem sprawności.....	78801	3501	1879	1563	3548	8602	10194	22294	27220

TABL. 5. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG WIEKU, PŁCI I KATEGORII NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym w wieku							
		0-15 lat	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej
MĘŻCZYŹNI.....	171101	6768	6791	8086	15986	41827	40237	31219	20187
odczuwający ograniczenie sprawności:									
całkowite.....	25724	1195	1215	1369	2064	4730	5000	5687	4464
poważne.....	100004	4049	3979	4432	9030	23511	22248	19333	13422
nieodczuwający ograniczenia sprawności.....	45373	1524	1597	2285	4892	13586	12989	6199	2301
Niepełnosprawni prawnie.....	138988	4300	5442	7064	13897	37490	36322	23219	11254
o znacznym stopniu niepełnosprawności.....	30091	-	1468	1594	2281	4721	5240	8564	6223
o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.....	43236	-	2028	2273	4049	10649	12342	8623	3272
o lekkim stopniu niepełnosprawności.....	52661	-	1452	2787	6634	19224	15908	5212	1444
o nieustalonym stopniu niepełnosprawności.....	8700	-	494	410	933	2896	2832	820	315
w wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego.....	4300	4300	-	-	-	-	-	-	-
Niepełnosprawni tylko biologicznie.....	32113	2468	1349	1022	2089	4337	3915	8000	8933
z całkowitym ograniczeniem sprawności.....	3604	425	172	91	148	270	305	762	1431
z poważnym ograniczeniem sprawności.....	28509	2043	1177	931	1941	4067	3610	7238	7502

TABL. 5. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG WIEKU, PŁCI I KATEGORII NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym w wieku							
		0-15 lat	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75 lat i więcej
KOBIETY.....	194048	4972	4920	5851	13208	41078	35358	44117	44544
odczuwające ograniczenie sprawności:									
całkowite.....	29945	910	969	1039	1648	4152	4084	6977	10166
poważne.....	120455	2864	2602	3029	7240	22807	21089	30288	30536
nieodczuwające ograniczenia sprawności.....	43648	1198	1349	1783	4320	14119	10185	6852	3842
Niepełnosprawne prawnie.....	136673	3178	4054	5139	11486	36243	28320	27743	20510
o znacznym stopniu niepełnosprawności.....	35652	-	1102	1227	1719	3901	4803	11189	11711
o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.....	41591	-	1556	1702	3540	10747	9920	8700	5426
o lekkim stopniu niepełnosprawności.....	47521	-	967	1924	5434	18467	11504	6747	2478
o nieustalonym stopniu niepełnosprawności.....	8731	-	429	286	793	3128	2093	1107	895
w wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego.....	3178	3178	-	-	-	-	-	-	-
Niepełnosprawne tylko biologicznie.....	57375	1794	866	712	1722	4835	7038	16374	24034
z całkowitym ograniczeniem sprawności.....	7083	336	164	80	115	300	454	1318	4316
z poważnym ograniczeniem sprawności.....	50292	1458	702	632	1607	4535	6584	15056	19718

TABL. 6. LUDNOŚĆ WEDŁUG OKRESU ZAMIESZKIWANIA I GRUP WIEKU

Grupy wieku	Ludność ogółem	Zamieszkała od urodzenia	Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania					Nie ustalono od kiedy mieszka
			razem	w 1988 r. i wcześniej	w latach 1989-2002			
					razem	z kraju	z zagranicy	
OGÓLEM.....	2612890	1686333	893625	668689	224936	221270	3666	32932
0-14 lat.....	429684	391263	33063	1750	31313	30761	552	5358
15-24.....	410473	327424	78550	34658	43892	43462	430	4499
25-44.....	711528	439899	260907	150545	110362	108798	1564	10722
45-59.....	564524	298043	259062	235159	23903	23124	779	7419
60-74.....	342219	158859	180230	170160	10070	9844	226	3130
75 lat i więcej.....	154455	70843	81811	76416	5395	5280	115	1801
nieustalony wiek.....	7	2	2	1	1	1	-	3

TABL. 7. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
OGÓŁEM.....	2183206	1204962	961290	243672	937511	40733	56,2	44,9	20,2
w wieku:									
15 - 17 lat.....	117857	6157	5388	769	111396	304	5,2	4,6	12,5
18 - 19.....	87547	22770	10741	12029	63530	1247	26,4	12,4	52,8
20 - 24.....	205069	134557	81415	53142	65943	4569	67,1	40,6	39,5
25 - 29.....	191445	164154	127421	36733	21730	5561	88,3	68,5	22,4
30 - 34.....	163243	144134	118608	25526	14476	4633	90,9	74,8	17,7
35 - 39.....	159104	141143	117610	23533	13666	4295	91,2	76,0	16,7
40 - 44.....	197736	171937	142378	29559	20930	4869	89,1	73,8	17,2
45 - 49.....	222079	180182	149108	31074	36743	5154	83,1	68,7	17,2
50 - 54.....	203773	132094	110851	21243	67413	4266	66,2	55,6	16,1
55 - 59.....	138672	56547	49100	7447	79520	2605	41,6	36,1	13,2
60 - 64.....	114471	24679	22755	1924	88211	1581	21,9	20,2	7,8
65 - 69.....	117253	14411	13924	487	101405	1437	12,4	12,0	3,4
70 - 74.....	110495	7831	7626	205	102557	107	7,1	6,9	2,6
75 lat i więcej.....	154455	4365	4365	-	149990	100	2,8	2,8	-
nieustalonym.....	7	1	-	1	1	5	50,0	-	100,0
przedprodukcyjnym.....	117857	6157	5388	769	111396	304	5,2	4,6	12,5
produkcyjnym.....	1618934	1162543	920899	241644	418415	37976	73,5	58,2	20,8
mobilnym.....	1004144	778695	598173	180522	200275	25174	79,5	61,1	23,2
niemobilnym.....	614790	383848	322726	61122	218140	12802	63,8	53,6	15,9
poprodukcyjnym.....	446408	36261	35003	1258	407699	2448	8,2	7,9	3,5

TABL. 8. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I PŁCI

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
OGÓŁEM.....	2183206	1204962	961290	243672	937511	40733	56,2	44,9	20,2
wyższe.....	208100	167912	155642	12270	38124	2064	81,5	75,5	7,3
policealne	69830	51945	43941	8004	17149	736	75,2	63,6	15,4
średnie zawodowe.....	428422	303674	249476	54198	121280	3468	71,5	58,7	17,8
średnie ogólnokształcące.....	215373	109599	82622	26977	103186	2588	51,5	38,8	24,6
zasadnicze zawodowe.....	473350	352252	268093	84159	116977	4121	75,1	57,1	23,9
podstawowe ukończone	676696	211936	155087	56849	462095	2665	31,4	23,0	26,8
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.....	79998	6806	5769	1037	73023	169	8,5	7,2	15,2
nieustalony poziom wykształcenia...	31437	838	660	178	5677	24922	12,9	10,1	21,2

TABL. 8. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
MEŹCZYŹNI.....	1026495	638609	509730	128879	366760	21126	63,5	50,7	20,2
wyższe.....	88946	72403	67462	4941	15719	824	82,2	76,6	6,8
policealne	17491	13905	11660	2245	3363	223	80,5	67,5	16,1
średnie zawodowe.....	214417	160498	133860	26638	52065	1854	75,5	63,0	16,6
średnie ogólnokształcące.....	64428	34623	26350	8273	28919	886	54,5	41,5	23,9
zasadnicze zawodowe.....	289891	229328	178051	51277	58028	2535	79,8	62,0	22,4
podstawowe ukończone	309057	124005	89329	34676	183584	1468	40,3	29,0	28,0
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.....	26383	3406	2670	736	22886	91	13	10,2	21,6
nieustalony poziom wykształcenia...	15882	441	348	93	2196	13245	16,7	13,2	21,1

TABL. 8. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA I PŁCI (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
KOBIETY.....	1156711	566353	451560	114793	570751	19607	49,8	39,7	20,3
wyższe.....	119154	95509	88180	7329	22405	1240	81,0	74,8	7,7
policealne	52339	38040	32281	5759	13786	513	73,4	62,3	15,1
średnie zawodowe.....	214005	143176	115616	27560	69215	1614	67,4	54,4	19,2
średnie ogólnokształcące.....	150945	74976	56272	18704	74267	1702	50,2	37,7	24,9
zasadnicze zawodowe.....	183459	122924	90042	32882	58949	1586	67,6	49,5	26,7
podstawowe ukończone	367639	87931	65758	22173	278511	1197	24,0	17,9	25,2
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.....	53615	3400	3099	301	50137	78	6,4	5,8	8,9
nieustalony poziom wykształcenia...	15555	397	312	85	3481	11677	10,2	8,0	21,4

TABL. 9. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
OGÓŁEM.....	2183206	1204962	961290	243672	937511	40733	56,2	44,9	20,2
MIASTA.....	1445967	773638	594074	179564	635870	36459	54,9	42,1	23,2
WIEŚ.....	737239	431324	367216	64108	301641	4274	58,8	50,1	14,9
Podregion 12 - łódzki.....	775862	434593	349253	85340	333579	7690	56,6	45,5	19,6
powiat brzeziński.....	25422	14431	11462	2969	10888	103	57,0	45,3	20,6
powiat kutnowski.....	89243	49473	37842	11631	38979	791	55,9	42,8	23,5
powiat łaski.....	42085	24066	19774	4292	17721	298	57,6	47,3	17,8
powiat łęczycki.....	44973	25468	20992	4476	19275	230	56,9	46,9	17,6
powiat łódzki wschodni.....	51624	29059	23350	5709	22197	368	56,7	45,6	19,6
powiat pabianicki.....	101685	54860	43111	11749	44981	1844	54,9	43,2	21,4
powiat poddębicki.....	35413	20694	17640	3054	14549	170	58,7	50,1	14,8
powiat sieradzki.....	98350	56512	47102	9410	40954	884	58,0	48,3	16,7
powiat wieluński.....	63851	37381	31621	5760	25934	536	59,0	49,9	15,4
powiat wierszowski.....	34080	20338	17295	3043	13488	254	60,1	51,1	15,0
powiat zduńskowolski.....	55497	30253	23841	6412	24746	498	55,0	43,3	21,2
powiat zgierski.....	133639	72058	55223	16835	59867	1714	54,6	41,9	23,4

TABL. 9. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
	w liczbach bezwzględnych						w %		
Podregion 13									
- piotrkowsko-skierniewicki.....	715851	412985	333865	79120	295811	7055	58,3	47,1	19,2
powiat bełchatowski.....	90182	55127	43129	11998	33877	1178	61,9	48,5	21,8
powiat łowicki.....	68511	40559	35035	5524	27569	383	59,5	51,4	13,6
powiat opoczyński.....	63016	39382	31852	7530	23134	500	63,0	51,0	19,1
powiat pączański.....	43651	25205	20838	4367	18086	360	58,2	48,1	17,3
powiat piotrkowski.....	72319	41432	34772	6660	30327	560	57,7	48,5	16,1
powiat radomszczański.....	97969	55285	43074	12211	41777	907	57,0	44,4	22,1
powiat rawski.....	40304	23376	19737	3639	16526	402	58,6	49,5	15,6
powiat skierniewicki.....	31055	18323	16442	1881	12617	115	59,2	53,1	10,3
powiat tomaszowski.....	100714	54657	42374	12283	44995	1062	54,8	42,5	22,5
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	67877	36572	27654	8918	30241	1064	54,7	41,4	24,4
powiat m. Skierniewice.....	40253	23067	18958	4109	16662	524	58,1	47,7	17,8
Podregion 14 - m. Łódź	691493	357384	278172	79212	308121	25988	53,7	41,8	22,2

TABL. 10. LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA, WIEKU I PŁCI

Wyszczególnienie	Ogółem	Główne źródło utrzymania ludności									
		dochody z pracy			niezarobkowe źródło				dochody z własności	na utrzymaniu	nieustalone źródło
		najmniej	na rachunek własny ^{1/}		emerytura	renta	zasilek dla bezrobotnych	pozostałe niezarobkowe źródła			
			razem	w tym w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej)							
OGÓŁEM.....	2612890	649493	227804	135201	451591	152907	46701	166711	1351	893734	22598
w wieku:											
19 lat i mniej.....	635088	5707	2557	2315	-	253	166	15685	8	605356	5356
20-29.....	396514	164803	32217	19991	-	3267	15317	26248	169	149565	4928
30-39.....	322347	176076	58333	34249	139	8585	10753	14156	258	50799	3248
40-49.....	419815	202952	83200	47395	3812	33262	13400	24122	539	54452	4076
50-59.....	342445	93528	45065	27019	58553	62318	6817	47553	332	25553	2726
60-64.....	114471	5142	3835	2290	77246	17342	248	7590	27	2445	596
65 lat i więcej.....	382203	1285	2596	1942	311841	27880	-	31357	18	5557	1668
nieustalonym.....	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
w tym:											
MEŹCZYŹNI.....	1246572	332464	136295	75555	160725	80394	26099	56518	887	442258	10932
w wieku:											
19 lat i mniej.....	325302	3362	1720	1578	-	152	92	7932	6	309385	2653
20-29.....	201322	89222	19403	11366	-	1956	9363	8835	100	70019	2424
30-39.....	162503	90642	33409	17664	115	4878	5545	4342	168	21745	1659
40-49.....	206517	94911	48760	25984	2032	17471	6728	8418	348	25952	1897
50-59.....	160942	49505	28579	16195	9562	33171	4123	21370	228	13057	1347
60-64.....	50266	3858	2912	1713	27007	11260	248	3451	23	1218	289
65 lat i więcej.....	139714	964	1512	1055	122009	11506	-	2170	14	876	663
nieustalonym.....	6	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-

^{1/} Łącznie z dochodami z najmu.

TABL. 11. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG LICZBY OSÓB W GOSPODARSTWIE, PODREGIONÓW I POWIATÓW

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe razem	Gospodarstwa domowe według liczby osób					Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym
		1	2	3	4	5 i więcej	
OGÓLEM.....	983747	269108	250368	200798	163197	100276	2,63
MIASTA.....	689003	205900	184346	148954	109204	40599	2,43
WIEŚ.....	294744	63208	66022	51844	53993	59677	3,09
Podregion 12 - łódzki.....	329529	76178	79417	67845	62093	43996	2,8
powiat brzeziński.....	10897	2586	2544	2176	2228	1363	2,8
powiat kutnowski.....	38056	8631	9545	8325	7024	4531	2,8
powiat łaski.....	17930	4136	4294	3579	3435	2486	2,9
powiat łęczycki.....	18348	4057	4376	3454	3230	3231	3,0
powiat łódzki wschodni.....	22558	5387	5378	4684	4683	2426	2,8
powiat pabianicki.....	47469	13035	12742	10222	8305	3165	2,5
powiat poddębicki.....	14687	3453	3351	2794	2637	2452	2,9
powiat sieradzki.....	38351	7493	8175	7355	7469	7859	3,2
powiat wieluński.....	24387	4746	5086	4504	4670	5381	3,2
powiat wieruszowski.....	13048	2531	2629	2487	2415	2986	3,3
powiat zduńskowolski.....	23787	5383	5581	4937	4813	3073	2,8
powiat zgierski.....	60011	14740	15716	13328	11184	5043	2,6

TABL. 11. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG LICZBY OSÓB W GOSPODARSTWIE, PODREGIONÓW I POWIATÓW (dok.)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe razem	Gospodarstwa domowe według liczby osób					Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym
		1	2	3	4	5 i więcej	
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	302266	68329	70552	59992	58721	44672	2,9
powiat bełchatowski.....	37295	7336	7876	7920	8852	5311	3,0
powiat łowicki.....	27581	5944	6180	5219	5375	4863	3,0
powiat opoczyński.....	25533	5255	5605	4632	4909	5132	3,1
powiat pajęczański.....	16983	3169	3684	3144	3352	3634	3,2
powiat piotrkowski.....	29496	6286	6677	5378	5590	5565	3,0
powiat radomszczański.....	41318	9086	9978	8274	7890	6090	2,9
powiat rawski.....	16818	3697	3921	3200	3216	2784	3,0
powiat skierniewicki.....	12011	2389	2723	1952	2151	2796	3,2
powiat tomaszowski.....	45127	11211	11613	9239	8358	4706	2,7
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	31619	9098	7851	6983	5345	2342	2,5
powiat m. Skierniewice.....	18485	4858	4444	4051	3683	1449	2,6
Podregion 14 - m. Łódź.....	351952	124601	100399	72961	42383	11608	2,2

TABL. 12. RODZINY WEDŁUG TYPU I LICZBY DZIECI DO LAT 24 POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU

Wyszczególnienie	Rodziny ogółem	Rodziny bez dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu	Rodziny według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu				
			razem	1	2	3	4 i więcej
OGÓLEM.....	735733	142339	404702	205656	148108	38131	12807
małżeństwa.....	567856	69916	315547	145593	125486	33347	11121
partnerzy.....	13363	856	6208	3706	1678	544	280
samotne matki.....	138595	62377	76218	51425	19537	3949	1307
samotni ojcowie.....	15919	9190	6729	4932	1407	291	99
MIASTA.....	486382	92033	268375	151794	95215	17115	4251
małżeństwa.....	361576	43168	197879	102768	77793	13999	3319
partnerzy.....	11080	702	4933	3100	1289	385	159
samotne matki.....	102768	42180	60588	42140	15129	2580	739
samotni ojcowie.....	10958	5983	4975	3786	1004	151	34
WIEŚ.....	249351	50306	136327	53862	52893	21016	8556
małżeństwa.....	206280	26748	117668	42825	47693	19348	7802
partnerzy.....	2283	154	1275	606	389	159	121
samotne matki.....	35827	20197	15630	9285	4408	1369	568
samotni ojcowie.....	4961	3207	1754	1146	403	140	65

TABL. 13. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG RODZAJU WŁASNOŚCI

Wyszczególnienie	Ogółem	Mieszkania stanowiące własność							
		osób fizycznych	spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	innych podmiotów
			mieszkania własnościowe	mieszkania lokatorskie					
W liczbach bezwzględnych									
OGÓLEM.....	879067	452075	177201	98218	121256	12416	9119	5631	3151
miasta razem.....	626184	212428	176213	97762	115486	9246	6985	5631	2433
w tym miasta na prawach powiatu:									
m. Łódź.....	316206	89686	92094	49640	74581	5704	2323	744	1434
m. Piotrków Trybunalski.....	27549	8982	8969	3471	4298	345	552	823	109
m. Skierniewice.....	16477	6692	4556	2754	1637	343	479	-	16
wieś razem.....	252883	239647	988	456	5770	3170	2134	-	718
W odsetkach									
OGÓLEM.....	100,0	51,4	20,2	11,2	13,8	1,4	1,0	0,6	0,4
miasta razem.....	100,0	33,9	28,1	15,6	18,4	1,5	1,1	0,9	0,4
w tym miasta na prawach powiatu:									
m. Łódź.....	100,0	28,4	29,1	15,7	23,6	1,8	0,7	0,2	0,5
m. Piotrków Trybunalski.....	100,0	32,6	32,6	12,6	15,6	1,3	2,0	3,0	0,4
m. Skierniewice.....	100,0	40,6	27,7	16,7	9,9	2,1	2,9	-	0,1
wieś razem.....	100,0	94,8	0,4	0,2	2,3	1,3	0,8	-	0,3

TABL. 14. GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG SAMODZIELNOŚCI ZAMIESZKANIA

Wyszczególnienie	Ogółem	Zamieszkujące samodzielnie				Zamieszkujące wspólnie					Przeciętna liczba gospodarstw domowych na 100 mieszkań
		razem	jedno-rodzinne	dwu i więcej rodzinne	nie-rodzinne	razem	w mieszkaniu zamieszkują			3 i więcej gospodarstw domowych	
							2 gospodarstwa domowe				
							oba rodzinne	oba nierodzinne	rodzinne i nierodzinne		
OGÓLEM.....	983405	765789	535322	34890	195577	186850	66950	30152	89748	30766	113,1
miasta razem.....	688824	558517	389728	15469	153320	112200	27826	26182	58192	18107	111
w tym miasta na prawach powiatu:											
m. Łódź.....	351856	280777	184011	5848	90918	61284	9110	19404	32770	9795	111,9
m. Piotrków Trybunalski.....	31609	23629	17030	800	5799	6620	1632	1310	3678	1360	115,5
m. Skierniewice.....	18484	14460	10856	371	3233	3428	950	532	1946	596	112,9
wieś razem.....	294581	207272	145594	19421	42257	74650	39124	3970	31556	12659	118,4

TABL. 15. ZASOBY MIESZKANIOWE ZAMIESZKANE I PODSTAWOWE WSKAŹNIKI WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW

Wyszczególnienie	Mieszkania zamieszkane		Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Ludność w mieszkaniach	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa	
	razem	w tym zamieszkane stale ^{1/}				izb w 1 mieszkaniu	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę ^{2/}	1 mieszkania w m ²	na 1 osobę (w m ²) ^{3/}
OGÓLEM.....	879067	869243	3022587	55716898	2587391	3,5	3,0	0,9	64,1	21,5
MIASTA.....	626184	620477	2044425	34881173	1676905	3,3	2,7	0,8	56,2	20,7
WIEŚ.....	252883	248766	978162	20835725	910486	3,9	3,7	0,9	83,8	22,9
Podregion 12 - łódzki.....	297515	292979	1078097	20621694	936141	3,7	3,2	0,9	70,4	21,9
powiat brzeziński.....	9645	9480	34277	685416	30650	3,6	3,2	0,9	72,3	22,3
powiat kutnowski.....	34616	34151	119792	2128186	106211	3,5	3,1	0,9	62,3	20,0
powiat łaski.....	16025	15725	58649	1134113	51210	3,7	3,3	0,9	72,1	22,0
powiat łęczycki.....	15920	15694	58672	1199859	54613	3,7	3,5	0,9	76,5	21,9
powiat łódzki wschodni.....	19821	19456	75382	1557222	62243	3,9	3,2	0,8	80,0	25,0
powiat pabianicki.....	44126	43306	146057	2646485	119548	3,4	2,8	0,8	61,1	22,0
powiat poddębicki.....	12829	12597	47819	981999	43093	3,8	3,4	0,9	78,0	22,7
powiat sieradzki.....	34804	34319	133937	2660150	121624	3,9	3,5	0,9	77,5	21,8
powiat wieluński.....	22065	21727	89622	1780444	78519	4,1	3,6	0,9	81,9	22,6
powiat wierszowski.....	11503	11329	49702	1020523	42318	4,4	3,7	0,9	90,1	24,0
powiat zduńskowolski.....	21632	21375	76802	1416081	67603	3,6	3,2	0,9	66,2	20,9
powiat zgierski.....	54529	53820	187386	3411216	158509	3,5	3,0	0,9	63,4	21,4

^{1/} Stanowiące w czasie spisu miejsce faktycznego zamieszkania co najmniej jednej osoby.

^{2/} Bez izb wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej.

^{3/} Bez powierzchni wykorzystywanej wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej i bez mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej.

TABL. 15. ZASOBY MIESZKANIOWE ZAMIESZKANE I PODSTAWOWE WSKAŹNIKI WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW (dok.)

Wyszczególnienie	Mieszkania zamieszkane		Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Ludność w mieszkaniach	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa	
	razem	w tym zamieszkane stale ^{1/}				izb w 1 mieszkaniu	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę ^{2/}	1 mieszkania w m ²	na 1 osobę (w m ²) ^{3/}
w mieszkaniach zamieszkałych stale										
Podregion 13										
- piotrkowsko-skierniewicki	265346	261695	980849	18720774	875721	3,7	3,4	0,9	71,5	21,3
powiat bełchatowski.....	33914	33395	127991	2362374	111385	3,8	3,3	0,9	70,7	21,1
powiat łowicki.....	24287	23915	96578	1948162	83221	4,0	3,5	0,9	81,5	23,6
powiat opoczyński.....	22225	21966	80946	1607188	79303	3,7	3,6	1,0	73,2	20,2
powiat pączęzański.....	14859	14659	60621	1195422	54313	4,1	3,7	0,9	81,5	21,9
powiat piotrkowski.....	24820	24444	97010	1996992	89777	4,0	3,7	0,9	81,7	22,2
powiat radomszczański.....	37181	36566	134350	2608860	119829	3,7	3,3	0,9	71,3	21,7
powiat rawski.....	14334	14128	51745	1017835	49721	3,7	3,5	1,0	72,0	20,5
powiat skierniewicki.....	10131	9972	39725	842433	38492	4,0	3,9	1,0	84,5	21,9
powiat tomaszowski.....	39569	38905	138469	2550457	121422	3,6	3,1	0,9	65,6	21,0
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	27549	27377	93527	1576871	79857	3,4	2,9	0,9	57,6	19,7
powiat m. Skierniewice.....	16477	16368	59887	1014180	48401	3,7	3,0	0,8	62,0	20,9
Podregion 14 - m. Łódź.....	316206	314569	963641	16374430	775529	3,1	2,5	0,8	52,1	21,1

^{1/} Stanowiące w czasie spisu miejsce faktycznego zamieszkania co najmniej jednej osoby.

^{2/} Bez izb wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej.

^{3/} Bez powierzchni wykorzystywanej wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej i bez mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej.

TABL. 16. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W INSTALACJE WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w:									
		wodociąg		ustęp splukiwany		łazienkę	ciepłą wodę	gaz		centralne ogrzewanie	
		razem	w tym z sieci	razem	w tym z odprowadzeniem do sieci			z sieci	z butli	zbiorowe ^{1/}	indywidualne
OGÓLEM.....	879067	819072	778722	725685	532352	709291	681112	401088	393519	396677	252293
MIASTA.....	626184	604486	592950	563944	513310	542474	526513	392665	185365	388710	112824
WIEŚ.....	252883	214586	185772	161741	19042	166817	154599	8423	208154	7967	139469
Podregion 12 - łódzki.....	297515	272114	253694	235359	140743	233360	219235	54199	211753	97149	114389
powiat brzeziński.....	9645	8661	8059	7063	3121	7033	6317	-	8169	2025	4508
powiat kutnowski.....	34616	31799	30436	27692	19058	26943	23901	566	31686	15048	10932
powiat łaski.....	16025	14018	12048	11668	5644	11748	11349	-	13983	3755	6938
powiat łęczycki.....	15920	14114	12701	11231	6034	11299	10072	67	14620	3709	5748
powiat łódzki wschodni.....	19821	18016	16409	14948	3974	14891	14207	6398	10971	2233	11289
powiat pabianicki.....	44126	40744	37664	36646	27390	35987	35154	26495	12052	19501	13633
powiat poddębicki.....	12829	10968	9545	8582	3682	8739	8097	402	10872	2192	4882
powiat sieradzki.....	34804	31538	28659	27038	14517	27347	25702	-	30223	11720	12672
powiat wieluński.....	22065	20540	19648	17724	8375	17969	17022	-	20409	5833	10636
powiat wierszowski.....	11503	10611	10035	9014	3227	9249	8674	22	10561	1568	6576
powiat zduńskowolski.....	21632	20380	19864	18397	13970	17939	17074	-	20136	9086	7541
powiat zgierski.....	54529	50725	48626	45356	31751	44216	41666	20249	28071	20479	19034

^{1/} Z sieci i ze źródła ciepła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy.

TABL. 16. MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W INSTALACJE WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w:									
		wodociąg		ustęp splukiwany		łazienkę	ciepłą wodę	gaz		centralne ogrzewanie	
		razem	w tym z sieci	razem	w tym z odprowadzeniem do sieci			z sieci	z butli	zbiorowe ^{1/}	indywidualne
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	265346	240110	221513	206779	123485	206103	192699	82570	156487	82298	106682
powiat bełchatowski.....	33914	31394	28640	28046	20160	28262	27562	16769	14529	16478	10379
powiat łowicki.....	24287	22099	20864	19345	8666	19336	17270	-	20942	5732	11749
powiat opoczyński.....	22225	18995	17033	15322	7603	15594	14152	3595	15910	5125	9648
powiat pajęczański.....	14859	13599	12688	11145	3766	11342	10419	-	13098	1752	8460
powiat piotrkowski.....	24820	21672	19775	15847	4360	16574	15469	1087	20912	1222	13761
powiat radomszczański.....	37181	33471	30678	28092	15152	28109	26039	9585	22269	8277	16012
powiat rawski.....	14334	11916	9846	10386	5882	10373	9548	3994	9133	3509	5796
powiat skierniewicki.....	10131	8416	7094	6699	320	6828	6338	-	8786	75	6404
powiat tomaszowski.....	39569	35772	33077	31155	19560	30517	29390	15794	20770	14334	14014
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	27549	26982	26742	25354	24207	24050	22272	21089	4955	15595	5894
powiat m. Skierniewice.....	16477	15794	15076	15388	13809	15118	14240	10657	5183	10199	4565
Podregion 14 - m. Łódź.....	316206	306848	303515	283547	268124	269828	269178	264319	25279	217230	31222

^{1/} Z sieci i ze źródła ciepła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy.

TABL. 17. UŻYTKOWNICY INDYWIDUALNYCH GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG WIEKU I POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku						
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 - 64	65 lat i więcej
		Ogółem						
Ogółem.....	203340	662	16601	40248	62394	44626	11565	27244
Użytkownicy gospodarstw indywidualnych do 1 ha użytków rolnych włącznie ^{a/}	42806	86	2150	5878	10255	9383	3610	11444
Użytkownicy gospodarstw indywidualnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha razem.....	160534	576	14451	34370	52139	35243	7955	15800
1-2 ha.....	30444	78	2288	5874	8748	6661	2029	4766
2 - 3.....	19046	58	1503	3634	5602	4201	1188	2860
3 - 5.....	30206	119	2618	5901	9259	6717	1785	3807
5 - 7.....	24551	108	2345	5344	7910	5413	1207	2224
7 - 10.....	25024	110	2615	5778	8782	5451	906	1382
10 -15.....	19106	72	1875	4647	7006	4324	592	590
15 - 20.....	6787	22	681	1771	2667	1395	141	110
20 - 50.....	5025	9	498	1348	2018	1000	98	54
50 - 100.....	240	-	24	54	99	51	7	5
100 ha i więcej.....	105	-	4	19	48	30	2	2
		W tym wieś						
Ogółem.....	162509	539	14254	33756	49472	34882	8901	20705
Użytkownicy gospodarstw indywidualnych do 1 ha użytków rolnych włącznie ^{a/}	26301	46	1361	3769	5717	5351	2293	7764
Użytkownicy gospodarstw indywidualnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha razem.....	136208	493	12893	29987	43755	29531	6608	12941
1-2 ha.....	19599	43	1640	4064	5282	4084	1331	3155
2 - 3.....	14367	45	1209	2781	3998	3118	917	2299
3 - 5.....	25659	100	2306	5038	7617	5670	1563	3365
5 - 7.....	22619	99	2215	4952	7188	4960	1123	2082
7 - 10.....	23800	105	2520	5530	8284	5180	862	1319
10 -15.....	18431	70	1828	4510	6731	4161	572	559
15 - 20.....	6591	22	668	1731	2584	1345	136	105
20 - 50.....	4842	9	483	1319	1939	945	96	51
50 - 100.....	215	-	21	47	92	45	6	4
100 ha i więcej.....	85	-	3	15	40	23	2	2

^{a/} Łącznie z właścicielami zwierząt gospodarskich.

POWSZECHNY SPIS ROLNY 2002

UWAGI OGÓLNE

Powszechny Spis Rolny został przeprowadzony na terenie całego kraju w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 r. (według stanu w dniu 20 maja 2002 r. o godz. 24⁰⁰).

Celem Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r. było między innymi:

- zapewnienie podstawowej bazy informacyjnej o gospodarstwach rolnych i związanych z nimi gospodarstwach domowych, koniecznej dla realizacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rolnej i społecznej na wsi,
- dostarczenie informacji niezbędnych dla finalizowania procesów stowarzyszeniowych z Unią Europejską (UE) i zapewnienia podstaw informacyjnych w pierwszych latach członkostwa zgodnie z wymogami UE oraz wykonanie zobowiązań Polski w zakresie dostarczenia informacji dla potrzeb organizacji międzynarodowych (FAO, OECD, EUROSTAT i inne),
- budowy i aktualizacji statystycznych operatów losowania prób do rolniczych badań reprezentacyjnych.

Zakres tematyczny Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r. był bardzo obszerny. W województwie łódzkim spisano 209,7 tys. gospodarstw rolnych.

Obok raportu, wyniki spisu zostaną przedstawione w kolejno opracowywanych **publikacjach krajowych**:

- „Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich”,
- „Zwierzęta gospodarskie”,
- „Użytkowanie gruntów i ich jakość”,
- „Uprawy rolne”,
- „Uprawy ogrodnicze”,
- „Budynki i infrastruktura techniczna w gospodarstwach rolnych”,
- „Ciągniki, maszyny i inne środki transportu w gospodarstwach rolnych”,
- „Pozarolnicza działalność gospodarstw rolnych”,
- „Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych”,
- „Wybrane elementy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych”,
- „Przemiany agrarne”,
- „Metodologia Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r.”,
- „Rolnictwo na terenach górskich i terenach o słabych warunkach glebowych”,
- „Cele produkcji w gospodarstwach rolnych”,
- „Charakterystyka gospodarstw prowadzących rachunkowość rolną”,
- „Nakłady pracy w gospodarstwach rolnych”

oraz w publikacjach szczebla wojewódzkiego:

- „Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich”,
- „Budynki i wyposażenie techniczne gospodarstw rolnych”,
- „Wybrane elementy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych”,
- „Systematyka i charakterystyka gospodarstw rolnych”,
- „Cele produkcji w gospodarstwach rolnych”.

Planuje się również opracowanie publikacji dla szczebla gminnego w formie zestawu tablic zawierających informacje o gospodarstwach rolnych na terenie gminy, możliwościach produkcyjnych gospodarstw rolnych, skali upraw rolnych i ogrodniczych, pogłowi zwierząt gospodarskich, źródłach utrzymania gospodarstw domowych, działalności pozarolniczej itp. oraz o lokacie gminy w województwie dla podstawowych wielkości charakteryzujących produkcję rolniczą.

Ponadto w Bazie Danych Regionalnych, prowadzonej przez Urząd Statystyczny w Jeleniej Górze, będą zamieszczone informacje ze spisu dla poszczególnych szczebli podziału terytorialnego kraju, tj. województwa, podregionu, powiatu, gminy, a także dla miejscowości.

Zakres i tematyka Powszechnego Spisu Rolnego

Powszechnym Spisem Rolnym objęto:

- gospodarstwa indywidualne o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha,
- gospodarstwa indywidualne o powierzchni użytków rolnych od 0,1 do 1 ha włącznie,
- osoby fizyczne będące właścicielami zwierząt gospodarskich, nie posiadające użytków rolnych lub posiadające użytki rolne o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha,
- pozostałe gospodarstwa rolne będące w użytkowaniu osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej.

Wykaz gospodarstw indywidualnych powstał w oparciu o statystyczny rejestr podatkowy, który aktualizowany był przez rachmistrzów w czasie obchodu przedspisowego oraz uzupełniany o wykaz właścicieli zwierząt gospodarskich nie posiadających użytków rolnych lub posiadających użytki rolne o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha. Informacje o gospodarstwach rolnych będących w użytkowaniu osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej uzyskano z innych badań statystycznych.

Dla gospodarstw rolnych, których użytkownicy odmówili udziału w Powszechnym Spisie Rolnym 2002 r. lub z użytkownikami, z którymi kontakt był niemożliwy dokonano imputacji danych o gospodarstwie.

Tematyka Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r. została ujęta na formularzach spisowych w następujących działach:

- Powierzchnia gospodarstwa,
- Struktura własnościowa użytków rolnych gospodarstwa,
- Struktura dochodów,
- Działalność gospodarza,
- Pracujący w indywidualnym gospodarstwie rolnym,
- Powierzchnia zasiewów,
- Powierzchnia inna,
- Pogłowie zwierząt gospodarskich,
- Rozdysponowanie produkcji rolniczej,
- Infrastruktura gospodarstwa,
- Budynki i budowle,
- Magazynowanie w gospodarstwie,
- Nawozy i pestycydy w gospodarstwie,
- Maszyny i urządzenia rolnicze,
- Wybrane wydatki w gospodarstwie.

W ramach spisu w gospodarstwach indywidualnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha zebrano następujące informacje o:

- 1) osobach będących użytkownikami gospodarstw rolnych, w tym:
  - a) poziom wykształcenia rolniczego użytkownika,
  - b) wkład pracy w gospodarstwo rolne w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie – liczba godzin przepracowanych w gospodarstwie,
- 2) liczbie pracowników najemnych stałych i pracowników dorywczych zatrudnionych w gospodarstwie rolnym,
- 3) użytkowaniu gruntów, a w szczególności:
  - a) o powierzchni gruntów ogółem, w tym użytków rolnych (gruntów ornych, sadów, łąk i pastwisk trwałych), lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów i nieużytków,
  - b) o powierzchni zasiewów głównych upraw,
- 4) pogłowie zwierząt gospodarskich według gatunków i grup produkcyjno-użytkowych oraz liczbie pni pszczelich,
- 5) rozdysponowaniu produkcji rolniczej,
- 6) budynkach, infrastrukturze i wyposażeniu technicznym gospodarstw, w tym:
  - a) rodzaje budynków, budowli i ich powierzchnia,
  - b) liczba ciągników rolniczych i innych środków transportowych oraz maszyn rolniczych,
  - c) źródła zaopatrzenia w wodę, sposoby odprowadzania ścieków i usuwania śmieci,

- d) wyposażenie w sieć elektryczną i telefon,
- e) rodzaje urządzeń melioracyjnych,
- 7) stosowaniu nawozów i pestycydów w gospodarstwie w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie,
- 8) zadłużeniu gospodarstw rolnych,
- 9) działalności gospodarczej (rolniczej i pozarolniczej) prowadzonej przez użytkownika gospodarstwa rolnego lub osobę dorosłą pozostającą z użytkownikiem we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 10) ważniejszych wydatkach poniesionych w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, w tym na:
  - a) zakup gruntów,
  - b) budowę lub modernizację budynków,
  - c) powiększenie stada podstawowego,
  - d) zakup ciągników rolniczych i innych środków transportowych oraz maszyn rolniczych.

Informacje o wieku, płci, poziomie wykształcenia ogólnego, głównych i dodatkowych źródłach utrzymania użytkownika i członków jego gospodarstwa domowego, a także osób pracujących wyłącznie lub głównie w gospodarstwach rolnych pozyskano z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań.

Dla osób fizycznych użytkujących gospodarstwa indywidualne o powierzchni użytków rolnych od 0,1 ha do 1 ha włącznie oraz dla właścicieli zwierząt gospodarskich zebrano informacje z wyłączeniem tych, o których mowa w pkt. 8 i 10, a w ramach punktów 3b, 6b, i 7 zebrano dane w ograniczonym zakresie tematycznym.

W ramach spisu u osób prawnych i w jednostkach organizacyjnych nie mających osobowości prawnej zebrano informacje, o których mowa w punktach 2-10.

Ważniejsze definicje, pojęcia spisowe i zasady spisywania

Za **gospodarstwo rolne** uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Za **gospodarstwo indywidualne** uważa się gospodarstwo rolne o powierzchni użytków rolnych od 0,1 ha, będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób.

Za **właściciela zwierząt gospodarskich** uważa się osobę nie posiadającą użytków rolnych lub posiadającą użytki o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha, która ma co najmniej: 1 sztukę bydła lub (i) 5 sztuk trzody chlewnej albo 1 lochę lub (i) 3 sztuki owiec bądź kóz lub (i) 1 konia lub (i) 30 sztuk drobiu lub (i) 5 sztuk samic zwierząt futerkowych (w tym królików) lub (i) 1 pień pszczeleli.

Za **użytkownika gospodarstwa indywidualnego** uważa się osobę fizyczną lub grupę osób, które faktycznie użytkują grunty, niezależnie od tego, czy są właścicielami, dzierżawcami, czy użytkują je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty te są zlokalizowane w jednej, czy w kilku gminach.

Za **gospodarstwo domowe** użytkownika gospodarstwa rolnego (właściciela zwierząt gospodarskich) uważa się zespół osób mieszkających i utrzymujących się wspólnie, jeżeli wśród nich jest osoba prowadząca gospodarstwo indywidualne (właściciel zwierząt gospodarskich).

Do zbiorowości **pracujących na własny rachunek w rolnictwie** zaliczono osoby pracujące wyłącznie lub głównie:

- w gospodarstwach indywidualnych powyżej 1 ha, z wyłączeniem gospodarstw produkujących wyłącznie na potrzeby własne,
- w gospodarstwach indywidualnych do 1 ha użytków rolnych włącznie, z wyłączeniem gospodarstw produkujących wyłącznie lub głównie na potrzeby własne,
- jako właściciele zwierząt gospodarskich, z wyłączeniem produkujących wyłącznie lub głównie na potrzeby własne.

Do **ogólnej powierzchni gruntów** gospodarstwa zaliczono wszystkie bez wyjątku grunty wchodzące w skład gospodarstwa, a więc wszystkie grunty użytkowane rolniczo (grunty orne, sady, łąki i pastwiska), wszystkie związane z nimi grunty użytkowane nierolniczo, jak lasy, podwórza, grunty pod zabudowaniami lub przeznaczone pod budowę, ogrody ozdobne, grunty pod wodami, drogi, torfowiska, kamieniołomy, żwirownie itp. oraz nieużytki, niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowane z innego tytułu).

Gospodarstwa indywidualne spisywano w miejscu przebywania użytkownika i tam ujmowano całkowitą, ogólną powierzchnię, niezależnie od miejsca położenia gruntów.

Ważniejsze grupowania i zakres publikowanych danych

Dane dotyczące pogłowia zwierząt gospodarskich zostały ujęte w dwóch podstawowych formach własności, tj. w sektorze publicznym i prywatnym.

W **sektorze prywatnym** podstawowymi formami własności są: własność prywatna krajowa (gospodarstwa indywidualne, gospodarstwa spółdzielcze i spółki prywatne), własność zagraniczna i własność mieszana.

Do **sektora publicznego** zaliczono gospodarstwa własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), gospodarstwa będące własnością samorządową (gmin) oraz gospodarstwa stanowiące własność mieszaną (spółki z przewagą mienia państwowego).

Wszystkie informacje o liczebności pogłównia, odnoszące się do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej w ramach sektora prywatnego i publicznego, ujmują wyłącznie zwierzęta stanowiące własność tych podmiotów (tzn. bez zwierząt utrzymywanych na działkach pracowników gospodarstw państwowych i członków spółdzielni).

W ramach sektora prywatnego dane opracowano dla gospodarstw:

- własności prywatnej krajowej, w tym dla:
  - gospodarstw indywidualnych,
  - spółdzielni produkcji rolniczej, które obejmują rolnicze spółdzielnie produkcyjne, spółdzielnie kółek rolniczych i inne gospodarstwa spółdzielcze o przeważającej działalności rolniczej,
- własności zagranicznej,
- własności mieszanej.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha, prowadzone przez rolników na gruntach własnych i niewłasnych,
- gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych od 0,1 ha do 1 ha włącznie użytkowane rolniczo przez osoby prywatne,
- osoby fizyczne będące właścicielami zwierząt gospodarskich, nie posiadające użytków rolnych lub posiadające użytki rolne o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha.

W ramach sektora publicznego w publikacji prezentuje się dane dla gospodarstw:

- własności państwowej, w tym gospodarstw skarbowych,
- własności samorządowej,
- własności mieszanej.

Informacje liczbowe w ujęciu odsetkowym prezentowane są z jednym znakiem po przecinku i z uwagi na elektroniczną technikę zaokrągleń mogą nie sumować się do 100%. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.

W tablicach zawierających sumaryczne dane dotyczące użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń automatycznych (zaokrąglenia od arów do pełnych hektarów oraz od hektarów do tys. ha).

Segregacji gospodarstw rolnych na: posiadające zwierzęta gospodarskie ogółem i według liczby gatunków oraz nie posiadające zwierząt dokonano na podstawie informacji

o utrzymywaniu pogłowa **przynajmniej jednego z czterech podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich, tj. bydła, trzody chlewnej, owiec i koni.**

W celu przeliczenia pogłowa zwierząt w sztukach fizycznych na sztuki przeliczeniowe duże (dotyczy 4 podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich - bydła, trzody chlewnej, owiec i koni) - wykorzystano następujące współczynniki:

- bydło - 0,8,
- trzoda chlewna - 0,15,
- owce - 0,08,
- konie - 1,0.

Niezależnie od powyższych zbiorczych grupowań – rozliczeń makroekonomicznych według grup użytkowników – dane Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r., w zależności od tematyki, opracowano według niżej wymienionych klasyfikacji:

- grup obszarowych powierzchni ogólnej, wyodrębniając następujące grupy: do 1 ha (0,00-0,10, 0,10-0,20, 0,20-0,50, 0,50-1,00), 1-2, 2-3, 3-4, 4-5, 5-7, 7-10, 10-15, 15-20, 20-30, 30-50, 50-100, 100-200, 200-300, 300-500, 500-1000, 1000 ha i więcej;
- grup obszarowych powierzchni użytków rolnych, wyodrębniając następujące grupy: do 1 ha (0,00, 0,01-0,10, 0,10-0,20, 0,20-0,50, 0,50-1,00), 1-2, 2-3, 3-5, 5-7, 7-10, 10-15, 15-20, 20-30, 30-50, 50-100, 100-200, 200-300, 300-500, 500-1000, 1000 ha i więcej;
- grup obszarowych powierzchni użytków rolnych, według poszczególnych rodzajów użytków, wyodrębniając następujące grupy: do 1 ha, 1-2, 2-3, 3-5, 5-7, 7-10, 10-15, 15-20, 20-30, 30-50, 50 ha i więcej;
- grup obszarowych gruntów pod zabudowaniami: do 0,1 ha, 0,1-0,2, 0,2-0,5, 0,5-1, 1-2, 2 ha i więcej;
- grup obszarowych gruntów pod zasiewami według upraw, wyodrębniając następujące grupy: poniżej 1 ha, 1-2, 2-3, 3-5, 5-7, 7-10, 10-15, 15-20, 20-30, 30-50, 50 ha i więcej;
- wskaźnika jakości gruntów: do 0,4, 0,4-0,7, 0,7-1, 1 i powyżej;
- powierzchni upraw warzyw pod osłonami w ha: do 0,05, 0,05-0,1, 0,1-0,2, 0,2-0,3, 0,3-0,5, 0,5-0,7, 0,7-1,0, 1,0 i więcej;
- powierzchni upraw grzybów jadalnych w m²: do 100, 100-200, 200-300, 300-500, powyżej 500;
- wyposażenia w siłę pociągową: bez żywej i mechanicznej siły pociągowej, z żywą siłą pociągową, z żywą i mechaniczną siłą pociągową, wyłącznie z ciągnikami;
- mocy silnika w ciągniku w KW: do 15, 15-25, 25-40, 40-60, 60-100, 100 i więcej;
- celu produkcji i wartości produkcji sprzedanej: gospodarstwa nie prowadzące produkcji, produkujące na własne potrzeby, produkujące głównie na własne potrzeby, produkujące głównie na rynek, w których wartość produkcji sprzedanej wynosiła: poniżej 3 tys. zł, 3-5, 5-15, 15-25, 25-50, 50-100, 100 tys. zł i więcej;

- skali natężenia chowu poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich;
- liczby osób zamieszkałych w gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według źródeł utrzymania;
- cech charakteryzujących użytkowników gospodarstw rolnych i członków ich rodzin pracujących w gospodarstwie według wieku i płci, mężczyźni - poniżej 25 lat, 25-34, 35-44, 45-64, 65 i więcej lat oraz kobiety - poniżej 25 lat, 25-34, 35-44, 45-64, 65 i więcej lat;
- czasu pracy w gospodarstwie rolnym w stosunku do normy pełnego etatu (rocznej jednostki pracy): 0, 0 – ¼, ¼ - ½, ½ - ¾, 1 etat (pełny wymiar czasu pracy);
- poziomu wykształcenia rolniczego użytkownika;
- inne grupowania gospodarstw według cech ujętych w spisie, nie wymienione wyżej.

W kolejnych publikacjach będą prezentowane i analizowane gospodarstwa według wyżej wymienionych klasyfikacji i powiązań między grupami cech charakteryzujących gospodarstwa rolne.

Uwaga. Ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w poszczególnych tablicach przyjęto różne rozpiętości grup obszarowych użytków rolnych.

WPROWADZENIE

Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r., w województwie łódzkim w porównaniu z danymi uzyskanymi w spisie rolnym 1996 wskazują na:

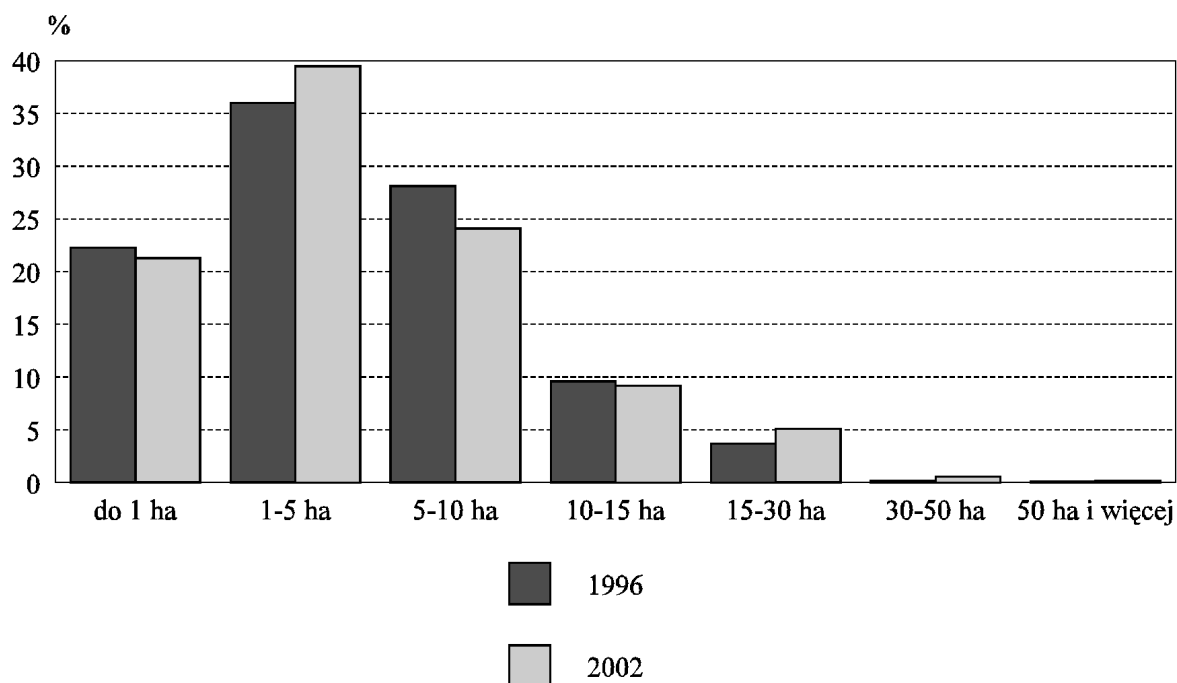
- zmniejszenie ogólnej powierzchni gruntów będących w użytkowaniu gospodarstw rolnych z 1399,6 tys. ha do 1295,3 tys. ha, tj. o 104,3 tys. ha (o 7,5%), w tym użytków rolnych z 1223,2 tys. ha do 1146,7 tys. ha, tj. o 76,5 tys. ha (o 6,3%);
- spadek liczby gospodarstw rolnych z 221,9 tys. do 209,7 tys., tj. o 12,2 tys. gospodarstw (o 5,5%), w tym gospodarstw o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha ze 172,3 tys. do 165,0 tys., a więc o 7,3 tys. (o 4,2%);
- zmiany w strukturze gospodarstw rolnych, a mianowicie wzrost udziału gospodarstw o powierzchni użytków rolnych do 5 ha z 58,3% do 60,8% i powyżej 20 ha z 1,4% do 2,6%, natomiast spadek udziału gospodarstw w przedziale 5-20 ha z 40,3% do 36,6%;
- zmniejszenie ogólnej powierzchni zasiewów z 922,5 tys. ha do 795,6 tys. ha, tj. o 126,9 tys. ha (o 13,8%). Znacząco zmniejszyła się powierzchnia uprawy zbóż z 634,1 tys. ha do 610,3 tys. ha, tj. o 23,8 tys. ha (o 3,8%), ziemniaków z 160,2 tys. ha do 94,9 tys. ha, tj. o 65,3 tys. ha (o 40,8%), buraków cukrowych z 18,8 tys. ha do 10,8 tys. ha, tj. o 8,0 tys. ha (o 42,5%). Zmniejszenie ogólnej powierzchni pod zasiewami wynika przede wszystkim z mniejszej liczby gospodarstw zajmujących się produkcją roślinną;
- wzrost pogłowia trzody chlewnej (o 19,5%) oraz dynamicznie rozwijający się chów drobiu, skutkujący znaczącym wzrostem stada (o 50,1%). Odnotowano natomiast istotny spadek pogłowia bydła (o 20,5%), owiec (o 22,4%) i koni (o 46,7%). Rolnicy ograniczali chów tych gatunków głównie z uwagi na słabnący popyt na ten rodzaj żywca oraz trudności w ich zbyciu.

1. STRUKTURA ORGANIZACYJNA ROLNICTWA

W maju 2002 r. na terenie województwa łódzkiego znajdowało się 209,7 tys. gospodarstw rolnych, co w porównaniu z wynikami spisu z 1996 r. oznacza zmniejszenie liczby gospodarstw o 12,2 tys. (tj. o 5,5%). Liczba gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych również uległa zmniejszeniu w stosunku do 1996 r. o 4,2% (o 7,3 tys. gospodarstw) i wyniosła 165,0 tys.

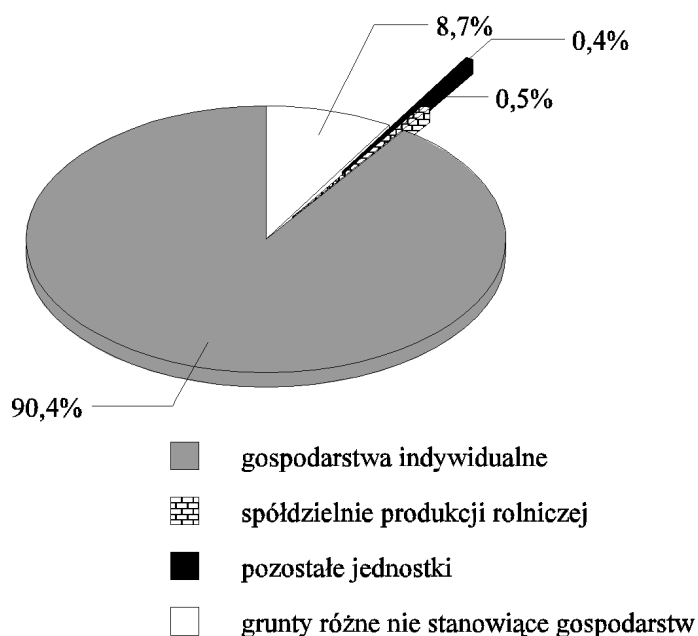
Wykres 1. **Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w latach 1996 i 2002**

W ogólnej liczbie gospodarstw największą grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni do 5 ha (w 1996 r. – 58,3%, a w 2002 r. – 60,8%).

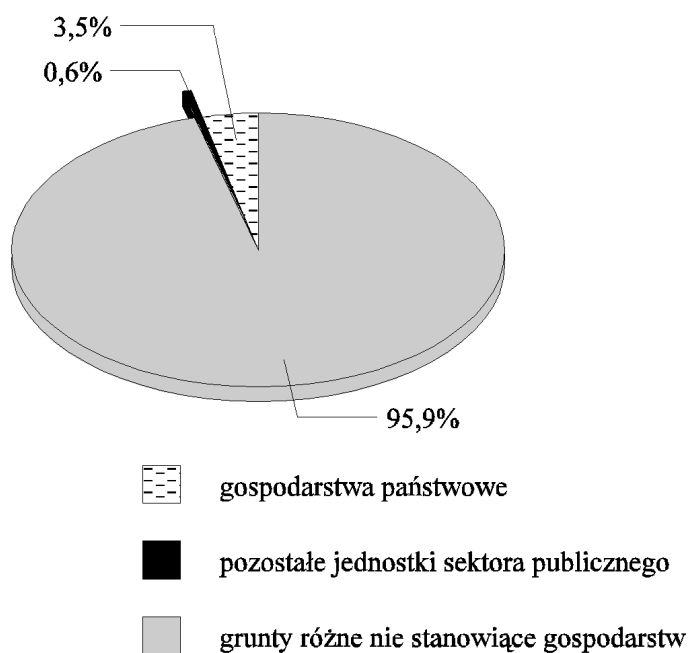
Nastąpił istotny spadek powierzchni gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów należących do jednostek nie stanowiących gospodarstw rolnych zarówno sektora prywatnego, jak i publicznego. Oznacza to zmniejszenie udziału powierzchni gruntów będącej w dyspozycji rolnictwa, na rzecz terenów budowlanych, rekreacyjnych oraz przeznaczonych na działalność pozarolniczą.

Wykres 2. **Struktura użytkowania gruntów ogółem w 2002 r.**
Sektor prywatny

W 2002 r. ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych, w porównaniu z 1996 r., uległa zmniejszeniu. W strukturze użytkowania udział sektora prywatnego zmniejszył się o 5,6 pkt, a publicznego – o 0,1 pkt, większa była natomiast powierzchnia gruntów różnych nie stanowiących gospodarstw rolnych, których udział wzrósł o 5,8 pkt. Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w tym okresie zmniejszyła się o 76,5 tys. ha.

Wykres 3. **Struktura użytkowania gruntów ogółem w 2002 r.**
Sektor publiczny

Udział powierzchni użytków rolnych pozostających w użytkowaniu sektora prywatnego, w tym gospodarstw indywidualnych, w porównaniu do ogólnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2002 r. wyniósł odpowiednio 99,1% i 98,3%, natomiast w gospodarstwach rolnych sektora publicznego zaledwie 0,9%.

Tabl. 1. Ogólna powierzchnia gruntów według użytkowników w latach 1996 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996		2002	
	w tys. ha	ogółem=100	w tys. ha	ogółem=100
OGÓŁEM	1821,1	100,0	1822,5	100,0
Gospodarstwa rolne	1399,6	76,8	1295,3	71,1
sektora prywatnego	1379,1	75,7	1277,9	70,1
w tym gospodarstwa indywidualne	1357,3	74,5	1266,3	69,5
sektora publicznego	20,5	1,1	17,4	1,0
Grunty pozostałe nie stanowiące gospodarstw rolnych sektora prywatnego i publicznego łącznie	421,5	23,1	527,2	28,9

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w 2002 r. wyniosła w województwie łódzkim 6,18 ha i była niższa o 2,1% niż w 1996 r., w tym przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa wyniosła 5,47 ha, tj. mniej o 0,7% niż w spisie 1996 r.

2. GOSPODARSTWA ROLNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ ROLNICZĄ I POZAROLNICZĄ

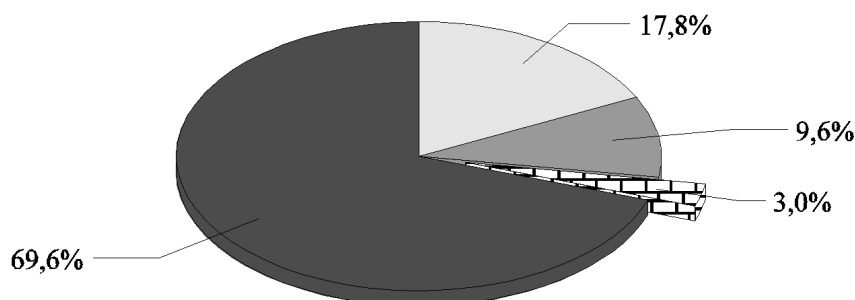
Powszechny Spis Rolny 2002 r. dostarczył informacji o ogólnej liczbie gospodarstw rolnych oraz o liczbie gospodarstw, które prowadziły działalność gospodarczą rolniczą i pozarolniczą.

Tabl. 2. Liczba gospodarstw rolnych według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej i użytkowników w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gospodarstwa prowadzące			Gospodarstwa nie prowadzące działalności gospodarczej
		wyłącznie działalność rolniczą	wyłącznie działalność pozarolniczą	działalność rolniczą i pozarolniczą	
w liczbach bezwzględnych					
OGÓŁEM	209679	145944	6238	20182	37315
Sektor prywatny	209613	145916	6227	20156	37314
w tym gospodarstwa indywidualne.....	209466	145868	6219	20079	37300
Sektor publiczny	66	28	11	26	x

Działalność gospodarczą na rachunek własny (rolniczą i pozarolniczą) prowadziło w 2002 r. 172,4 tys. gospodarstw rolnych, tj. 82,2% ogółu. Odsetek ten był wyraźnie wyższy niż przeciętnie w Polsce (o 4,4 pkt).

Wykres 4. **Struktura gospodarstw według prowadzonej działalności gospodarczej w 2002 r.**

- gospodarstwa prowadzące wyłącznie działalność rolniczą
- ▤ gospodarstwa prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą
- gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą
- gospodarstwa nie prowadzące żadnej działalności

Spśród wszystkich gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą 172,3 tys. należało do sektora prywatnego, z czego 99,9% to gospodarstwa indywidualne.

Gospodarstw rolnych nie prowadzących żadnej działalności gospodarczej było w województwie 37,3 tys., tj. 17,8% ogółu gospodarstw. Użytkownicy tych gospodarstw odłogowali całą posiadaną powierzchnię użytków rolnych, nie utrzymywali zwierząt gospodarskich oraz nie prowadzili działalności pozarolniczej.

Prowadzenie działalności wyłącznie rolniczej zadeklarowało – 145,9 tys. gospodarstw (69,6% ogółu spisanych gospodarstw), 6,2 tys. (3,0% ogółu gospodarstw) realizowało działalność pozarolniczą, a 20,2 tys. (9,6% ogółu) prowadziło zarówno działalność rolniczą, jak i pozarolniczą.

Ze 166,1 tys. gospodarstw rolnych, których użytkownicy deklarowali prowadzenie działalności rolniczej (realizowanej wyłącznie lub jednocześnie z działalnością pozarolniczą) – 15,1% (25,1 tys.) posiadało powierzchnię użytków rolnych do 1,0 ha. Najwięcej gospodarstw (41,5%) to gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych od 0,2 do 0,5 ha.

W spisie 2002 r. odnotowano 6,2 tys. gospodarstw (tj. 3,0% ogółu spisanych), których użytkownicy deklarowali prowadzenie wyłącznie działalności pozarolniczej. Dominowały wśród nich gospodarstwa w grupie obszarowej od 1 do 2 ha (28,8%).

3. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

Wyniki spisu 2002 r. wskazują w porównaniu z rokiem 1996 na znaczne zmiany w użytkowaniu gruntów, zarówno według kierunków użytkowania, jak i według użytkowników.

Zmniejszyła się powierzchnia gruntów należących do gospodarstw rolnych, natomiast wzrosła powierzchnia gruntów należących do jednostek nie stanowiących gospodarstw rolnych, określana jako grunty różne. Użytki rolne znajdujące się we władaniu tych jednostek, jako nieużytkowane rolniczo, w rozliczeniu gruntów ujęte zostały w pozycji „pozostałe grunty”.

Tabl. 3. Powierzchnia gruntów oraz struktura ich użytkowania według użytkowników w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
W HEKTARACH								
OGÓLEM	1822450	1146699	919492	29840	149220	48147	375853	299898^{a/}
Gospodarstwa rolne	1295283	1146699	919492	29840	149220	48147	87855	60728
sektora prywatnego	1277940	1136653	911018	29732	148188	47715	82759	58529
w tym gospodarstwa indywidualne	1266294	1126969	902584	29437	147544	47405	82130	57195
sektora publicznego ..	17343	10047	8474	108	1032	432	5096	2199
Grunty różne nie stanowiące gospodarstw rolnych sektora prywatnego i publicznego	527167	-	-	-	-	-	287998	239169 ^{a/}
W ODSETKACH								
OGÓLEM	100,0	62,9	50,5	1,6	8,2	2,6	20,6	16,5^{a/}
Gospodarstwa rolne	100,0	88,5	71,0	2,3	11,5	3,7	6,8	4,7
sektora prywatnego	100,0	88,9	71,3	2,3	11,6	3,7	6,5	4,6
w tym gospodarstwa indywidualne	100,0	89,0	71,3	2,3	11,7	3,7	6,5	4,5
sektora publicznego ..	100,0	57,9	48,9	0,6	5,9	2,5	29,4	12,7
Grunty różne nie stanowiące gospodarstw rolnych sektora prywatnego i publicznego	100,0	-	-	-	-	-	54,6	45,4 ^{a/}

a/ W pozycji „pozostałe grunty” zawarto również 97741 ha użytków rolnych nie użytkowanych rolniczo (tereny budowlane, rekreacyjne itp.).

Tabl. 3. Powierzchnia gruntów oraz struktura ich użytkowania według użytkowników w 2002 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
W PROCENTACH OGÓŁEM								
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0^{a/}
Gospodarstwa rolne	71,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	23,4	20,2
sektora prywatnego	70,1	99,1	99,1	99,6	99,3	99,1	22,0	19,5
w tym gospodarstwa indywidualne	69,5	98,3	98,2	98,6	98,9	98,5	21,9	19,1
sektora publicznego ..	1,0	0,9	0,9	0,4	0,7	0,9	1,4	0,7
Grunty różne nie stanowiące gospodarstw rolnych sektora prywatnego i publicznego	28,9	-	-	-	-	-	76,6	79,8 ^{a/}

a/ W pozycji „pozostałe grunty” zawarto również 97741 ha użytków rolnych nie użytkowanych rolniczo (tereny budowlane, rekreacyjne itp.).

Powierzchnia gospodarstw rolnych w 2002 r., która wyniosła 1295,3 tys. ha była mniejsza w porównaniu z 1996 r. o 104,3 tys. ha, tj. o 7,5%. Użytki rolne zmniejszyły się o 76,5 tys. ha, tj. o 6,3%, a powierzchnia gruntów ornych o 70,1 tys. ha, tj. o 7,1%. Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach rolnych wyniosła 795,6 tys. ha i była mniejsza o 126,9 tys. ha (o 13,8%).

Wzrosła natomiast powierzchnia sadów (29,8 tys. ha), co w porównaniu do 1996 r. oznacza przyrost o 7,1 tys. ha, tj. o 31,3%.

Areał trwałych użytków zielonych w gospodarstwach rolnych wyniósł 197,4 tys. ha (łąki stanowiły 75,6%, a pastwiska 24,4%) i w porównaniu do spisu 1996 r. był mniejszy o 13,5 tys. ha, tj. o 6,4%.

Powierzchnia gruntów różnych nie stanowiących gospodarstw rolnych wyniosła 527,2 tys. ha, co stanowiło 28,9% ogólnej powierzchni województwa i w porównaniu do 1996 r. wzrosła o 25,1%.

Struktura użytkowania ziemi w 2002 r. różniła się dość znacznie od zanotowanej w 1996 r. z uwagi na zmniejszenie się powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogólnej (o 4,3 pkt), wzrost powierzchni lasów (o 0,5 pkt) oraz wzrost powierzchni gruntów pozostałych (o 3,8 pkt).

W strukturze użytkowania gruntów należących do gospodarstw rolnych wzrosła powierzchnia odłogów i ugorów z 67,1 tys. ha w 1996 r. do 123,9 tys. ha w 2002 r. (o ponad 54%). Powierzchnia odłogów i ugorów w gospodarstwach rolnych sektora prywatnego w 2002 r. wynosiła 122,7 tys. ha, a sektora publicznego 1,2 tys. ha. Największy udział odłogów i ugorów wystąpił w gospodarstwach małych do 7 ha oraz w gospodarstwach od 100 do 200 ha.

4. STRUKTURA ZASIEWÓW

Ogólna powierzchnia zasiewów w maju 2002 r. wyniosła 795,6 tys. ha i w porównaniu do czerwca 1996 r. była niższa o 126,9 tys. ha, tj. o 13,8%. Zmniejszenie powierzchni zasiewów nastąpiło w wyniku spadku powierzchni gruntów ornych (o 7,1%) oraz zwiększenia powierzchni odłogów i ugorów (o 84,7%).

Tabl. 4. Powierzchnia i struktura zasiewów według użytkowników w latach 1996 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996	2002			
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny	
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne		
W HEKTARACH					
Powierzchnia zasiewów ogółem ...	922490	795605	788347	780965	7258
zboża ogółem ^{a/}	634136	610338	606047	600154	4291
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi .	630956	598518	594765	589371	3753
strączkowe jadalne na ziarno	1629	1215	1167	1167	48
ziemniaki	160188	94902	94680	94424	221
przemysłowe	21203	16922	16114	15684	807
pastewne ^{b/}	68223	39960	38670	38118	1290
pozostałe	37111	32268	31668	31419	601

a/ Zboża ogółem łącznie z kukurydzą na ziarno. b/ łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi.

Tabl. 4. Powierzchnia i struktura zasiewów według użytkowników w latach 1996 i 2002 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996	2002			
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny	
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne		
W PROCENTACH OGÓŁEM					
Powierzchnia zasiewów ogółem ...	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
zboża ogółem ^{a/}	68,7	76,7	76,9	76,8	59,1
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi .	68,4	75,2	75,4	75,5	51,7
strączkowe jadalne na ziarno	0,2	0,2	0,1	0,1	0,7
ziemniaki	17,4	11,9	12,0	12,1	3,0
przemysłowe	2,3	2,1	2,0	2,0	11,1
pastewne ^{b/}	7,4	5,0	4,9	4,9	17,8
pozostałe	4,0	4,1	4,0	4,0	8,3

a/ Zboża ogółem łącznie z kukurydzą na ziarno. b/ łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi.

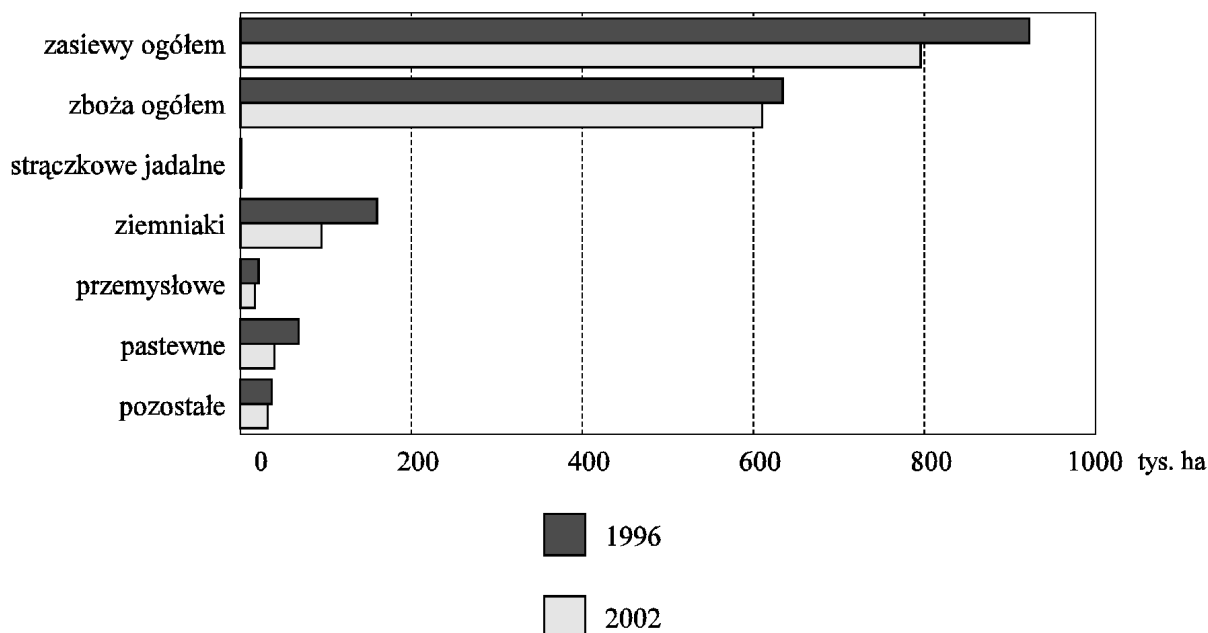
Analizując strukturę zasiewów widać, że ponad $\frac{3}{4}$ ogólnej powierzchni stanowią zboża ogółem, a kolejne zajmują ziemniaki (11,9%) oraz pastewne łącznie z kukurydzą na zielonkę (5,0%).

W porównaniu do spisu z 1996 r. znacząco zmniejszyła się powierzchnia:

- zbóż (z kukurydzą na ziarno) o 23,8 tys. ha, tj. o 3,8%, mimo to ich udział w ogólnej powierzchni zasiewów wzrósł o 8,0 pkt,
- ziemniaków o 65,3 tys. ha, tj. o 40,8%, przy spadku ich udziału w ogólnej powierzchni zasiewów o 5,5 pkt,
- roślin pastewnych (z kukurydzą na zielonkę) o 28,3 tys. ha, tj. o 41,4%, przy jednoczesnym zmniejszeniu o 2,4 pkt ich udziału w ogólnej powierzchni zasiewów,
- upraw pozostałych – o prawie 4,9 tys. ha, tj. o 13,1%, z nieznacznym wzrostem ich udziału w ogólnej powierzchni zasiewów (o 0,1 pkt).

Wykres 5. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów w latach 1996 i 2002

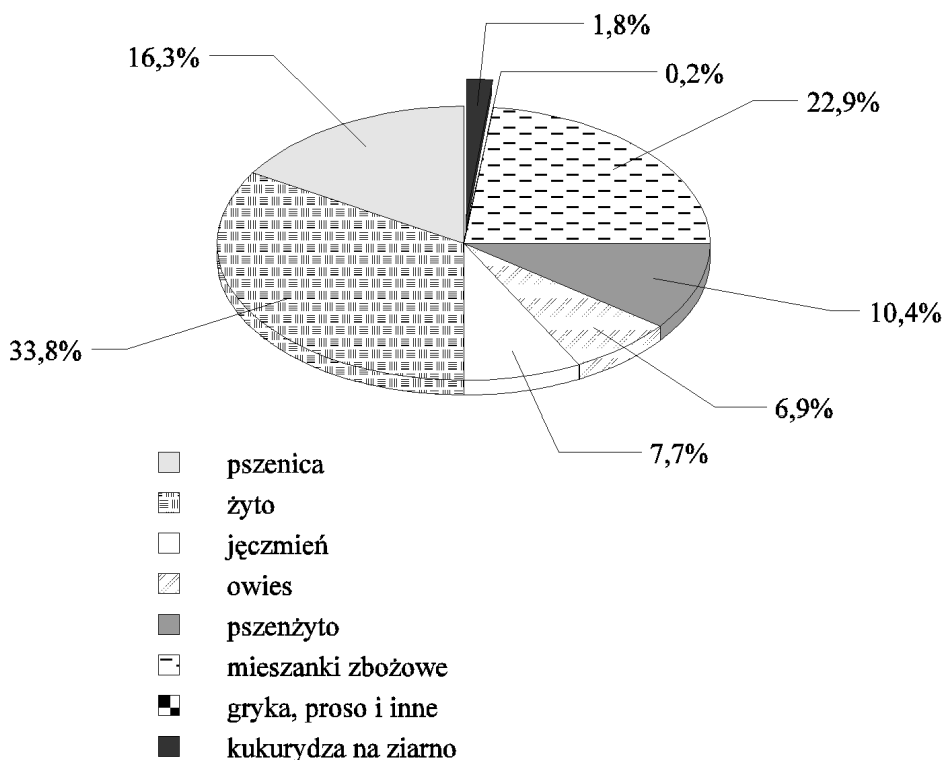
W porównaniu z 1996 r. nastąpiły istotne zmiany w strukturze zasiewów poszczególnych grup upraw, jak również zmiany udziału poszczególnych roślin w ramach grup upraw.

Wzrosła powierzchnia uprawy zbóż przeznaczonych do sporządzania mieszanek paszowych dla zwierząt gospodarskich, przede wszystkim kukurydzy na ziarno (ponad 5-ciokrotnie), pszenżyta (o 25,6%) oraz mieszanek zbożowych (o 40,9%).

W porównaniu z rokiem 1996 w ogólnej powierzchni zasiewów zwiększył się udział między innymi następujących upraw: pszenicy do 12,5% (o 0,4 pkt procentowego), jęczmienia do 5,9% (o 1,9 pkt), owsa do 5,3% (o 1,2 pkt), rzepaku i rzepiku do 0,8% (o 0,5 pkt), natomiast zmniejszył się udział żyta do 25,9% (spadek o 6,1 pkt procentowego), ziemniaków do 11,9% (o 5,5 pkt) oraz buraków cukrowych do 1,4% (o 0,6 pkt).

Powierzchnia uprawy warzyw gruntowych w 2002 r. wyniosła 22,4 tys. ha, natomiast powierzchnia plantacji truskawek 2,7 tys. ha i w porównaniu z 1996 r. była niższa odpowiednio o: 0,3 tys. ha (o 1,2%) oraz 1,7 tys. ha (o 38,4%).

Wykres 6. **Struktura powierzchni zbóż w 2002 r.**

Zmniejszenie ogólnej powierzchni pod zasiewami wynika przede wszystkim ze znacznie mniejszej liczby gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją roślinną.

Uprawę ziemiopłodów rolnych prowadziło w maju 2002 r. 155,8 tys. gospodarstw, tj. 74,3% ogółu gospodarstw rolnych. Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się uprawą poszczególnych ziemiopłodów była zróżnicowana i wynosiła:

- pszenicy ozimej – 37,0 tys. gospodarstw, tj. 17,6% ogólnej liczby gospodarstw rolnych,
- pszenicy jarej – 33,9 tys. gospodarstw, tj. 16,2%,
- żyta 102,3 tys. gospodarstw, tj. 48,8%,
- jęczmienia ozimego – 7,0 tys. gospodarstw, tj. 3,4%,
- jęczmienia jarego – 27,0 tys. gospodarstw, tj. 12,9%,
- owsa – 40,1 tys. gospodarstw, tj. 19,1%,
- pszenżyta ozimego – 36,3 tys. gospodarstw, tj. 17,3%,
- pszenżyta jarego – 11,7 tys. gospodarstw, tj. 5,6%,
- mieszanek zbożowych ozimych – 4,8 tys. gospodarstw, tj. 2,3%,
- mieszanek zbożowych jarych – 75,3 tys. gospodarstw, tj. 35,9%,

- kukurydzy na ziarno – 3,1 tys. gospodarstw, tj. 1,5%,
- ziemniaków – 119,3 tys. gospodarstw, tj. 56,9%,
- buraków cukrowych – 5,9 tys. gospodarstw, tj. 2,8%,
- rzepaku i rzepiku ozimego – 1,0 tys. gospodarstw, tj. 0,5%.

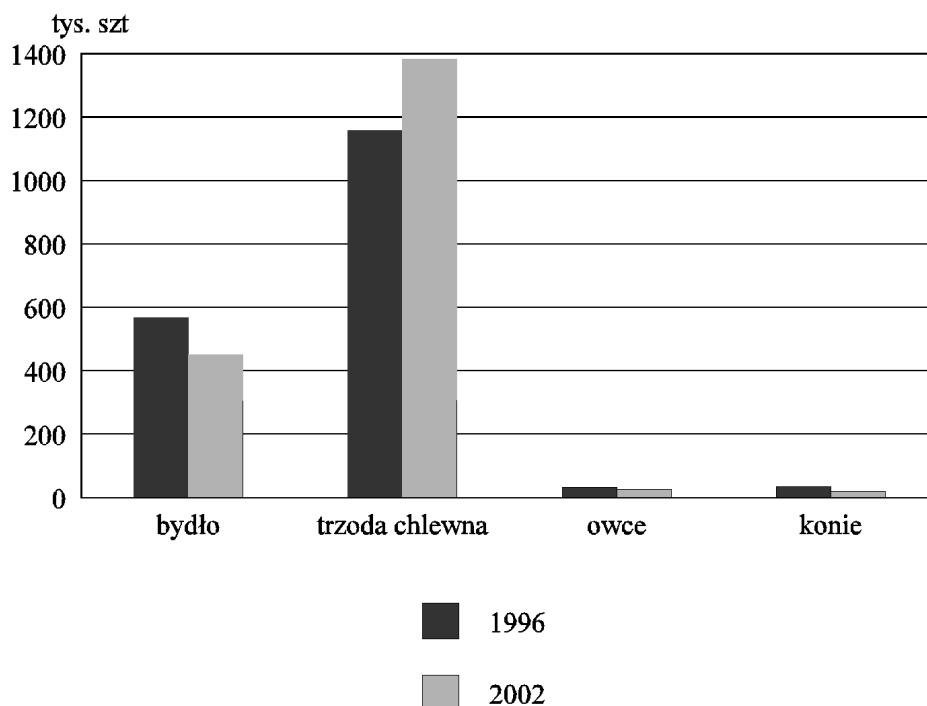
Uprawą warzyw gruntowych zajmowało się w 2002 r. – 41,1 tys. gospodarstw (19,6%), a truskawek – 13,0 tys. (6,2% ogólnej liczby gospodarstw).

5. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

W maju 2002 r. pogłowie poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich w województwie łódzkim przedstawiało się następująco:

- bydło – 450,2 tys. szt, w tym krów 251,9 tys. szt,
- trzoda chlewna – 1382,4 tys. szt, w tym loch 140,0 tys. szt,
- owce – 24,8 tys. szt,
- konie – 18,2 tys. szt,
- kozy – 14,0 tys. szt,
- króliki (samice reprodukcyjne) – 57,7 tys. szt,
- pozostałe futerkowe (samice reprodukcyjne) – 8,9 tys. szt,
- drób ogółem – 17809,8 tys. szt,
- pnie pszczele – 23,3 tys. szt.

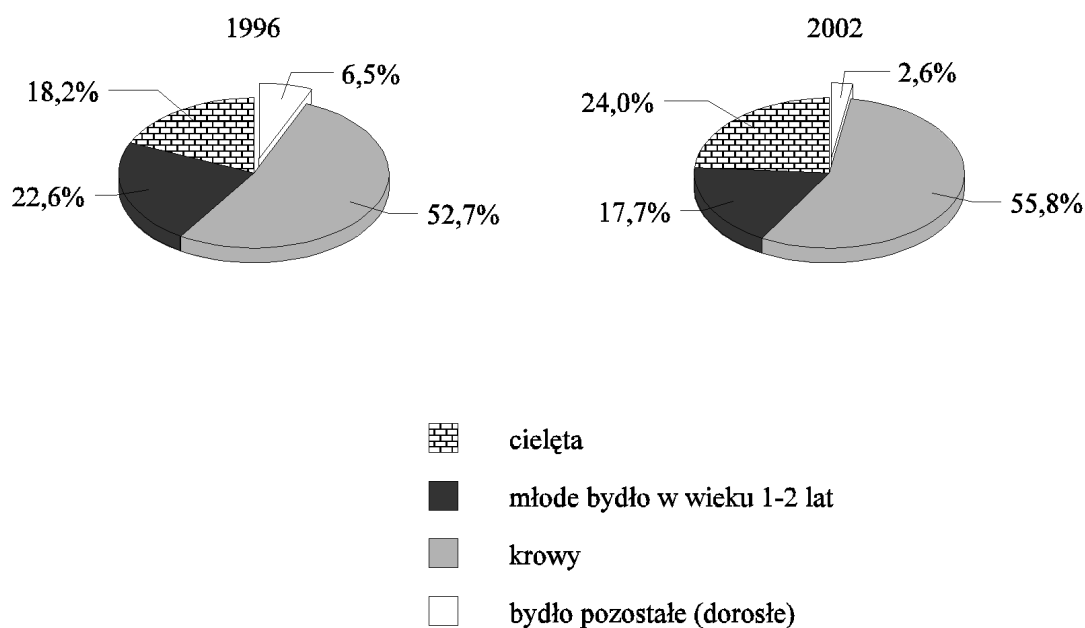
Wykres 7. **Zwierzęta gospodarskie w latach 1996 i 2002**

W porównaniu do czerwca 1996 r. nastąpił:

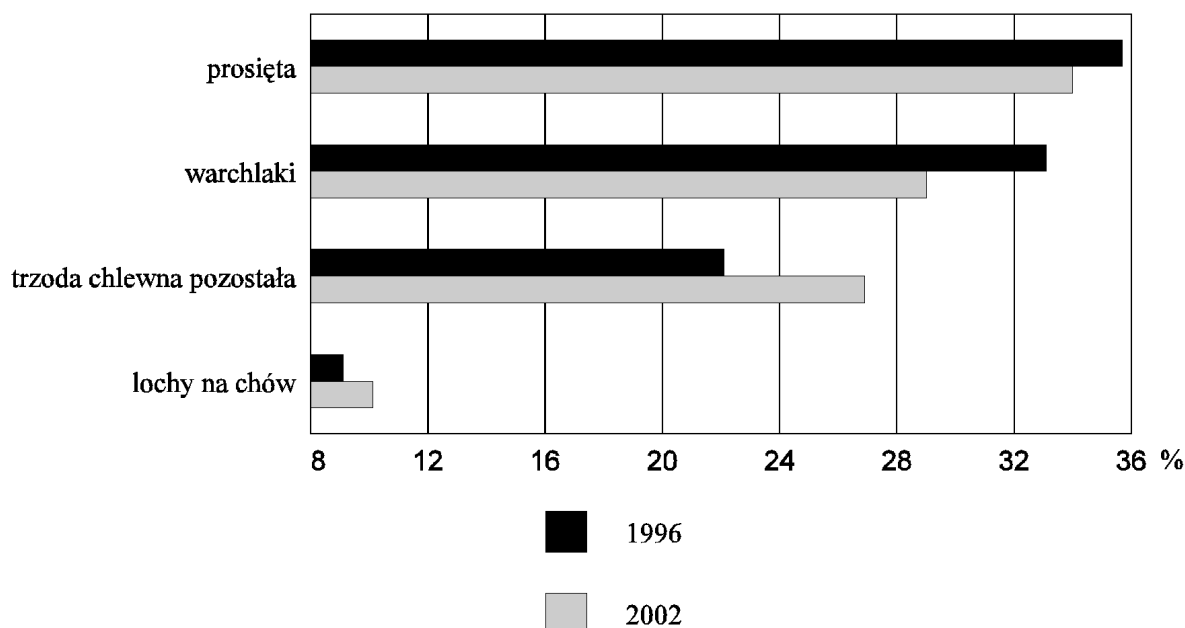
- spadek pogłowia następujących gatunków zwierząt gospodarskich:
    - bydła o 20,5%, w tym krów o 15,5%, owiec o 22,4 % i koni o 46,7%
  - wzrost pogłowia:
    - trzody chlewnej o 19,5%, w tym loch o 33,4%, kóz o 44,8% i drobiu o 50,1%.
- Udział sektora prywatnego w całym rolnictwie, w odniesieniu do pogłowia zwierząt gospodarskich, wyniósł:
- dla bydła – 99,4% (w tym gospodarstwa indywidualne 99,2%),
  - dla trzody chlewnej – 99,7% (w tym gospodarstwa indywidualne 98,8%),
  - dla owiec – 98,3% (w tym gospodarstwa indywidualne 97,7%).

Wykres 8. **Struktura stada bydła w latach 1996 i 2002**

Struktura stada bydła w 2002 r. w porównaniu do danych ze spisu 1996 r. jest zbliżona do średniej krajowej i wskazuje na dość istotne zmiany przejawiające się wzrostem stada podstawowego krów (o 3,2 pkt) oraz cieląt (o 5,7 pkt), co świadczy o postępującej odbudowie stanu pogłowia bydła, a tym samym zwiększeniu przez rolników rozmiarów produkcji mleka.

Wykres 9. Struktura stada trzody chlewnej w latach 1996 i 2002

W porównaniu z wynikami spisu 1996 r. w strukturze stada trzody chlewnej w 2002 r. notuje się spadek ilości prosiąt (o 1,7 pkt) i warchlaków (o 4,1 pkt), natomiast wzrósł udział loch na chów (o 1,0 pkt) i pozostałej trzody chlewnej (o 4,8 pkt). Zmiany jakie wystąpiły w łódzkim były podobne do obserwowanych w Polsce, gdzie spadek ilości prosiąt wynosił 1,4 pkt, warchlaków 3,2 pkt, a wzrost ilości loch na chów o 1,0 pkt i pozostałej trzody chlewnej o 3,6 pkt.

Tabl. 5. Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych/gruntów ornych w latach 1996 i 2002

LATA	Bydło	Owce	Konie	Kozy	Trzoda chlewna w sztukach na 100 ha gruntów ornych
	w sztukach na 100 ha użytków rolnych				
1996	46,2	2,6	2,8	0,8	116,9
2002	39,3	2,2	1,6	1,2	150,3

Jak widać obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (bez gruntów nie stanowiących gospodarstw rolnych) była w 2002 r. niższa niż w 1996 w bydle, owcach i koniach, a wyższa w trzodzie chlewnej oraz kozach. Obsada bydła była o 6,9 szt. mniejsza, owiec o 0,4 szt. i koni o 1,4 szt, a większa kóz o 0,4 szt na 100 ha użytków rolnych. Obsada trzody chlewnej na 100 ha gruntów ornych wzrosła o 33,4 szt.

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w województwie łódzkim była wyższa od obserwowanej w Polsce: bydła o 6,6 szt, owiec o 0,2 szt, natomiast niższa o 0,3 szt koni i o 0,1 szt kóz.

Wyniki spisu 2002 r. wykazały, że większość podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich było utrzymywanych w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 1-15 ha gdzie znajdowało się: 68,3% ogólnego pogłowia bydła, 62,7% trzody chlewnej, 58,9% owiec, 81,3% koni oraz 68,6% ogólnego stada drobiu.

Kolejną grupą gospodarstw, w których notuje się znaczące ilości zwierząt gospodarskich są gospodarstwa o powierzchni 15-50 ha, w których znajdowało się: 28,5% pogłowia bydła, trzody chlewnej 31,9%, owiec 32,7%, koni 10,5% oraz 16,7% ogólnego stada drobiu.

W 2002 roku w łódzkim średnio na jedno gospodarstwo rolne przypadało: bydła - 2,1 szt (w 1996 r. - 2,6 szt), trzody chlewnej – 6,6 szt (w 1996 r. – 5,2 szt), owiec i koni – 0,1 szt (w 1996 r. – 0,1 szt i 0,2 szt), drobiu ogółem – 84,9 szt (w 1996 r. – 53,5 szt).

6. BUDYNKI I BUDOWLE

W roku 2002 budynki i budowle gospodarcze i inwentarskie (tj. obory, chlewnie, kurniki, wiaty, garaże, budynki wielofunkcyjne i pozostałe budynki) posiadało 168,9 tys. gospodarstw rolnych (80,6% ogółu). W gospodarstwach tych spisano łącznie 464,3 tys. budynków, w tym 155,7 tys. budynków inwentarskich i 308,6 tys. budynków gospodarczych.

Tabl. 6. Budynki i budowle według użytkowników i rodzajów w latach 1996 i 2002

RODZAJE BUDYNKÓW	1996	2002			
	ogółem	sektor prywatny			sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne		
	w sztukach				
Obory	95247	93368	93234	93176	134
Chlewnie	12902	20972	20887	20799	85
Kurniki	24453	41378	41361	41311	17
Stodoły	103768	102537	102432	102364	105
Wiaty	16783	26073	25974	25855	99
Garaże	47940	76522	76351	76117	171
Budynki wielofunkcyjne	73959	75908	75778	75625	130
Inne pomieszczenia ^{a/}	10182	27548	27238	27021	310

a/ Np.: owczarnie, stajnie, pieczarkarnie, szklarnie itp.

W stosunku do 1996 roku liczba budynków i budowli wzrosła o 20,5%. W dwóch najliczniejszych grupach (stodoły i obory) istotne różnice nie wystąpiły, największy przyrost wystąpił w przypadku innych pomieszczeń (o 170,6%), kurników (o 69,2%) i chlewni (o 62,6%).

Udział gospodarstw dysponujących budynkami inwentarskimi i gospodarczymi w ogólnej liczbie gospodarstw był znacznie zróżnicowany w zależności od wielkości gospodarstwa i rodzaju budynku.

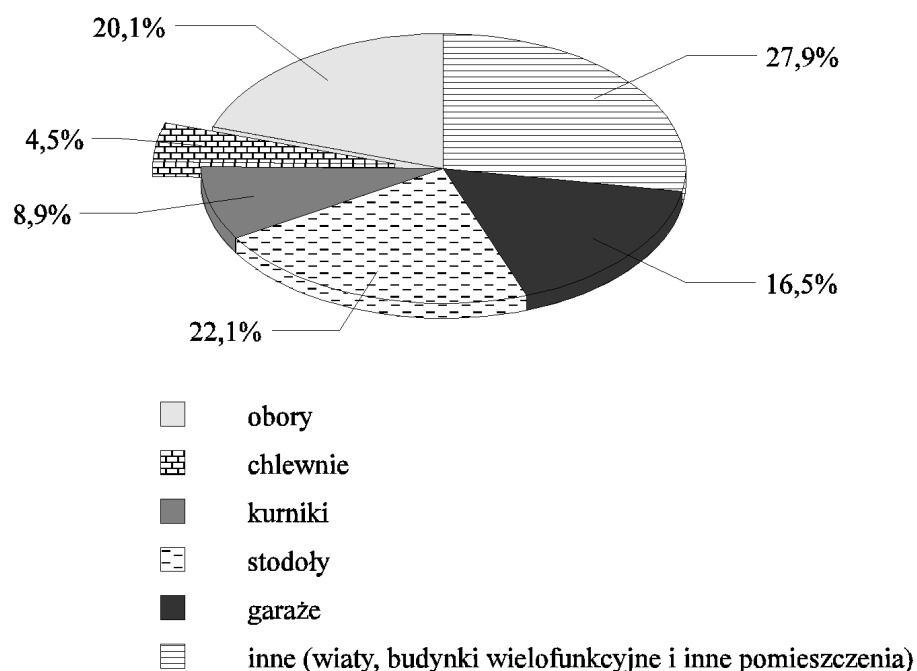
Obory znajdowały się w 42,6% ogółu gospodarstw (w 1996 r. – 42,9%), w tym w 62% gospodarstw o powierzchni 5-10 ha. Kurniki były w 19,3% ogółu gospodarstw (w 1996 r. – 10,9%), najwięcej ich było w gospodarstwach o powierzchni 7-10 ha (30,1%).

Chlewnie występowały w prawie co 10-tym gospodarstwie (w 1996 r. w co 20-tym). Ich liczba systematycznie wzrasta wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych gospodarstwa. W najliczniejszej grupie gospodarstw o powierzchni 10-15 ha użytków rolnych chlewnie znajdowały się w prawie ¼ gospodarstw.

Udział gospodarstw posiadających stodoły średnio w województwie wyniósł 47,6% (w 1996 r. – 46,5%). Największy był w gospodarstwach o powierzchni 7-10 ha – 69,9% i 5-7 ha – 68,4%.

Budynki wielofunkcyjne znajdowały się w 32,5% gospodarstw rolnych biorących udział w spisie (w 1996 r. w 32,1%). Największy ich udział zanotowano w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 200-300 ha (64,3%).

Wykres 10. **Struktura budynków i budowli w 2002 r.**

7. CIĄGNIKI I SAMOCHODY

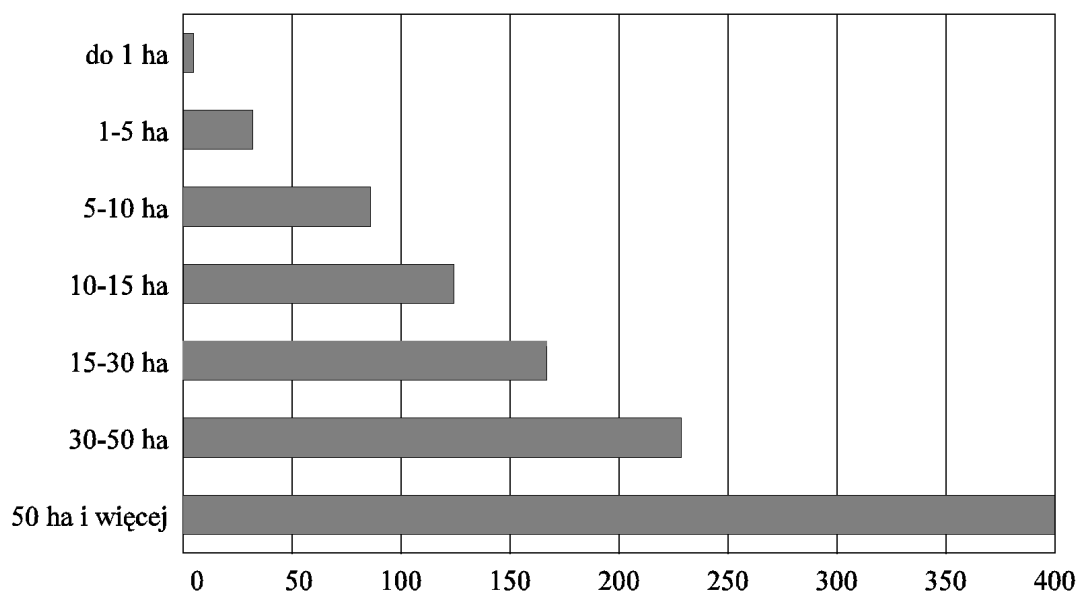
W maju 2002 r. w gospodarstwach rolnych znajdowało się 118,5 tys. ciągników rolniczych, tj. o 9,4 tys. więcej niż w 1996 r. W gospodarstwach indywidualnych było 117,7 tys. ciągników, tj. 99,4% ogólnej ich liczby. Ciągniki znajdowały się na wyposażeniu 46,6% gospodarstw rolnych.

Liczba ciągników wzrastała proporcjonalnie do wzrostu powierzchni użytków rolnych gospodarstwa. W grupie gospodarstw o powierzchni do 5 ha osiągnęła liczbę 22 sztuk na 100 gospodarstw, w przedziale 5-7 ha – 75 szt, w przedziale 10-15 ha – 124 szt, w grupie 50-100 ha – 272 szt, a w przedziale 300-500 ha – 870 ciągników na 100 gospodarstw.

Na 1 ciągnik rolniczy w 2002 r. przypadało około 9,7 ha użytków rolnych (w 1996 r. 11,2). Dane ze spisu 2002 r. wskazują, że największą grupę stanowiły ciągniki średniej mocy: 15-25 KW – 30,1% oraz 25-40 KW – 36,7%.

Na 100 gospodarstw rolnych przypadało 56,5 sztuk ciągników (w 1996 r. – 49,2).

Wykres 11. **Liczba ciągników przypadająca na 100 gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2002 r.**

W województwie łódzkim użytkownicy 15,3 tys. gospodarstw rolnych posiadali łącznie 18,3 tys. samochodów ciężarowych, w tym w 9,6 tys. gospodarstw znajdowało się

10,4 tys. samochodów ciężarowych o ładowności do 2 ton. Również liczba samochodów na 100 gospodarstw ogółem rosła wraz ze wzrostem powierzchni użytków rolnych. W gospodarstwach o powierzchni od 7-10 ha wynosiła 13,9 szt na 100 gospodarstw, w grupie od 30-50 ha – 45,6 szt, a w przedziale od 50-100 ha – 90 szt samochodów.

Liczba przyczep w rolnictwie województwa łódzkiego wyniosła 53,0 tys. szt, w tym 52,1 tys. szt w indywidualnych gospodarstwach rolnych. W porównaniu do stanu z 1996 r. liczba przyczep zwiększyła się o 66,1% (średnio w województwie na 100 gospodarstw przypadło 25,3 szt przyczep).

Liczba przyczep ciągnikowych wyniosła 48,5 tys. szt, w tym w gospodarstwach indywidualnych 47,8 tys. szt. Średnio na 100 gospodarstw przypadały 23 przyczepy ciągnikowe. Blisko połowa z nich znajdowała się w gospodarstwach o powierzchni 7-15 ha użytków rolnych.

8. MASZYNY ROLNICZE

Liczba maszyn rolniczych w roku 2002 była wyższa o około 24% od stwierdzonej w 1996 r.

Najwięcej, bo o 68,8% wzrosła ilość silosokombajnów pozostałych i o 67,8% dożarek rurociągowych. Zanotowano również duży wzrost liczby silosokombajnów samobieżnych (o 61,2%), pras zbierających (o 58,9%) oraz kombajnów zbożowych (o 43,2%) i buraczanych (o 43,9%).

Tabl. 7. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze według użytkowników w latach 1996 i 2002

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996	2002			
	ogółem	sektor prywatny			sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne		
w sztukach					
Kombajny zbożowe	5670	8121	8082	7917	39
Kombajny ziemniaczane ...	11265	13372	13350	13328	22
Kombajny buraczane	912	1312	1307	1307	5

Tabl. 7. Wybrane maszyny i urządzenia rolnicze według użytkowników w latach 1996 i 2002 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	1996	2002			
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny	
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne		
	w sztukach				
Rozsiewacze nawozów	40392	55470	55378	55234	92
Rozrzutniki obornika	51051	55618	55511	55404	107
Kosiarki ciągnikowe	38385	47049	46962	46881	87
Kopaczki do ziemniaków ..	32064	37509	37485	37466	24
Sadzarki do ziemniaków ...	39882	47003	46969	46938	34
Przyczepy zbierające	7734	8338	8294	8264	44
Prasy zbierające	7015	11147	11110	11032	37
Polowe opryskiwacze ciągnikowe	37859	48624	48546	48452	78
Sadownicze opryskiwacze ciągnikowe	3596	5005	4991	4982	14
Dojarki rurociągowe	369	619	607	605	12
Konwiowe schładzarki do mleka	17594	24985	24983	24980	2
Silosokombajny samo- bieżne	165	266	253	238	13
Silosokombajny pozostałe	384	648	647	646	1

ANEKS TABELARYCZNY

Spis tablic

Tabl. 1.	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych i użytkowników w latach 1996 i 2002	159
Tabl. 2.	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych i prowadzenia działalności rolniczej w 2002 r.	161
Tabl. 3.	Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych, podregionów i powiatów w 2002 r.	162
Tabl. 4.	Liczba gospodarstw rolnych według prowadzenia działalności rolniczej, podregionów i powiatów w 2002 r.	164
Tabl. 5.	Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych i użytkowników w latach 1996 i 2002	165
Tabl. 6.	Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych w latach 1996 i 2002	167
Tabl. 7.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według podregionów i powiatów w 2002 r.	168
Tabl. 8.	Powierzchnia zasiewów według podregionów i powiatów w 2002 r.	170
Tabl. 9.	Zwierzęta gospodarskie według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych w latach 1996 i 2002	172
Tabl. 10.	Zwierzęta gospodarskie według wieku i płci oraz użytkowników w 2002 r.	173
Tabl. 11.	Zwierzęta gospodarskie według podregionów i powiatów w 2002 r.	174
Tabl. 12.	Liczba gospodarstw rolnych użytkujących budynki i budowle według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych w latach 1996 i 2002	176
Tabl. 13.	Liczba gospodarstw rolnych posiadających ciągniki, samochody ciężarowe i przyczepy według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych w latach 1996 i 2002	177
Tabl. 14.	Ciągniki, samochody ciężarowe i przyczepy według użytkowników w 2002 r.	178
Tabl. 15.	Ciągniki, samochody ciężarowe, przyczepy i wybrane maszyny według podregionów i powiatów w 2002 r.	179
Tabl. 16.	Liczba gospodarstw rolnych posiadających wybrane maszyny według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych w latach 1996 i 2002	181

TABL. 1. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH I UŻYTKOWNIKÓW W LATACH 1996 I 2002

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	1996	2002		
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w liczbach bezwzględnych				

OGÓŁEM

OGÓŁEM.....	221872	209679	209613	209466	66
--------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-----------

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem	49554	44667	44667	44660	-
0 – 0,1.....	517	909	909	908	-
0,1 – 0,2.....	14655	8741	8741	8739	-
0,2 – 0,5	21055	19244	19244	19241	-
0,5 – 1	13327	15773	15773	15772	-

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem	172318	165012	164946	164806	66
1 - 5.....	79759	82761	82752	82711	9
5 – 7	30758	25150	25147	25138	3
7 – 10	31574	25422	25419	25412	3
10 - 30.....	29495	29988	29981	29961	7
30 – 50	416	1236	1230	1216	6
50 – 100.....	135	280	265	249	15
100 – 200	89	97	87	66	10
200 i więcej	92	78	65	53	13

TABL. 1. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH I UŻYTKOWNIKÓW W LATACH 1996 I 2002 (dok.)

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	1996	2002		
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w procentach ogółem				

OGÓŁEM

OGÓŁEM.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
--------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem	22,3	21,3	21,3	21,3	-
0 – 0,1.....	0,2	0,4	0,4	0,4	-
0,1 – 0,2.....	6,6	4,2	4,2	4,2	-
0,2 – 0,5	9,5	9,2	9,2	9,2	-
0,5 – 1	6,0	7,5	7,5	7,5	-

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem	77,7	78,7	78,7	78,7	100,0
1 - 5.....	35,9	39,5	39,5	39,5	13,6
5 – 7	13,9	12,0	12,0	12,0	4,5
7 – 10	14,2	12,1	12,1	12,1	4,5
10 - 30.....	13,3	14,3	14,3	14,3	10,6
30 – 50	0,2	0,6	0,6	0,6	9,1
50 – 100.....	0,1	0,1	0,1	0,1	22,7
100 – 200	0,0	0,0	0,0	0,0	15,2
200 i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	19,7

TABL. 2. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH I PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ W 2002 R.

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Ogółem	Gospodarstwa		Ogółem	Gospodarstwa	
		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej
	w liczbach bezwzględnych			w procentach ogółem		
OGÓŁEM						
OGÓŁEM	209679	166126	43553	100	79,2	20,8
Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)						
Razem	44667	25122	19545	100	56,2	43,8
0 – 0,1.....	909	905	4	100	99,6	0,4
0,1 – 0,2	8741	4817	3924	100	55,1	44,9
0,2 – 0,5.....	19244	10417	8827	100	54,1	45,9
0,5 – 1.....	15773	8983	6790	100	57,0	43,0
Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR						
Razem.....	165012	141004	24008	100	85,5	14,5
1 – 2.....	31769	20707	11062	100	65,2	34,8
2 – 3	19799	14964	4835	100	75,6	24,4
3 – 5	31193	26552	4641	100	85,1	14,9
5 – 7.....	25150	23225	1925	100	92,3	7,7
7 – 10	25422	24405	1017	100	96,0	4,0
10 – 15.....	19290	18916	374	100	98,1	1,9
15 – 20.....	6845	6775	70	100	99,0	1,0
20 – 30.....	3853	3814	39	100	99,0	1,0
30 – 50.....	1236	1218	18	100	98,5	1,5
50 – 100.....	280	262	18	100	93,6	6,4
100 i więcej.....	175	166	9	100	94,9	5,1

TABL. 3. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZ

Lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	Grupy			
			0 - 1	1 - 2	2 - 3	3 - 5
1	Ogółem.....	209679	44667	31769	19799	31193
2	Podregion 12 - łódzki.....	93441	19401	12313	7862	12945
3	powiat brzeziński.....	3759	561	564	366	557
4	powiat kutnowski.....	8834	2438	838	496	823
5	powiat łaski.....	6545	1373	893	620	1057
6	powiat łęczycycki.....	7536	1077	576	388	841
7	powiat łódzki wschodni.....	5776	1470	1022	566	859
8	powiat pabianicki.....	6688	2418	1114	613	787
9	powiat poddębicki.....	6998	756	614	453	854
10	powiat sieradzki.....	14807	2167	1770	1169	2147
11	powiat wieluński.....	10859	1666	1573	1208	1990
12	powiat wierzuszowski.....	6286	965	845	618	1155
13	powiat zduńskowolski.....	5382	1861	908	479	635
14	powiat zgierski.....	9971	2649	1596	886	1240
15	Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki	107036	21912	16903	10770	17084
16	powiat bełchatowski.....	12218	2856	2677	1390	1983
17	powiat łowicki.....	10920	1944	1183	798	1247
18	powiat opoczyński.....	12218	1464	2057	1603	2759
19	powiat pajęczański.....	9534	1566	1505	1116	1851
20	powiat piotrkowski.....	14806	2846	1918	1226	2287
21	powiat radomszczański.....	15671	3930	2526	1608	2399
22	powiat rawski.....	7550	1009	979	701	1195
23	powiat skierniewicki.....	7439	1286	856	632	1109
24	powiat tomaszowski.....	11890	2874	1954	1226	1786
25	powiat m. Piotrków Trybunalski	2362	1047	676	219	206
26	powiat m. Skierniewice.....	2428	1090	572	251	262
27	Podregion 14 - m. Łódź.....	9202	3354	2553	1167	1164

CHNI UŻYTKÓW ROLNYCH, PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R.

obszarowe użytków rolnych							Lp.
5 - 7	7 - 10	10 - 15	15 - 20	20 - 30	30 - 50	50 ha i więcej	
25150	25422	19290	6845	3853	1236	455	1
11166	12236	10114	3954	2425	775	250	2
540	494	420	145	77	25	10	3
842	1045	1091	559	453	179	70	4
766	754	641	214	160	52	15	5
929	1385	1361	538	332	98	11	6
601	587	436	120	76	21	18	7
583	522	370	138	94	30	19	8
848	1183	1266	563	353	98	10	9
2091	2394	1862	718	366	96	27	10
1569	1437	922	273	157	49	15	11
941	832	566	203	113	37	11	12
464	452	332	128	78	34	11	13
992	1151	847	355	166	56	33	14
13515	12916	9041	2855	1401	450	189	15
1274	1084	608	199	103	36	8	16
1254	1749	1652	624	360	86	23	17
1906	1423	756	157	70	14	9	18
1377	1170	677	165	62	31	14	19
2105	2087	1493	481	246	85	32	20
1834	1611	1057	366	191	91	58	21
1087	1229	936	284	105	22	3	22
1101	1124	877	275	125	33	21	23
1366	1314	911	281	126	40	12	24
101	54	32	9	5	7	6	25
110	71	42	14	8	5	3	26
469	270	135	36	27	11	16	27

TABL. 4. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ, PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa		Ogółem	Gospodarstwa	
		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej		prowadzące działalność rolniczą	nie prowadzące działalności rolniczej
	w liczbach bezwzględnych			w procentach ogółem		
Ogółem.....	209679	166126	43553	100,0	79,2	20,8
Podregion 12 - łódzki.....	93441	78536	14905	100,0	84,0	16,0
powiat brzeziński.....	3759	3394	365	100,0	90,3	9,7
powiat kutnowski.....	8834	8003	831	100,0	90,6	9,4
powiat łaski.....	6545	5063	1482	100,0	77,4	22,6
powiat łęczycki.....	7536	7195	341	100,0	95,5	4,5
powiat łódzki wschodni.....	5776	4197	1579	100,0	72,7	27,3
powiat pabianicki.....	6688	4040	2648	100,0	60,4	39,6
powiat poddębicki.....	6998	6497	501	100,0	92,8	7,2
powiat sieradzki.....	14807	13771	1036	100,0	93,0	7,0
powiat wieluński.....	10859	10062	797	100,0	92,7	7,3
powiat wierszowski.....	6286	5231	1055	100,0	83,2	16,8
powiat zduńskowolski.....	5382	3849	1533	100,0	71,5	28,5
powiat zgierski.....	9971	7234	2737	100,0	72,6	27,4
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	107036	83837	23199	100,0	78,3	21,7
powiat bełchatowski.....	12218	7766	4452	100,0	63,6	36,4
powiat łowicki.....	10920	9509	1411	100,0	87,1	12,9
powiat opoczyński.....	12218	10109	2109	100,0	82,7	17,3
powiat pajęczański.....	9534	7451	2083	100,0	78,2	21,8
powiat piotrkowski.....	14806	13045	1761	100,0	88,1	11,9
powiat radomszczański.....	15671	10774	4897	100,0	68,8	31,2
powiat rawski.....	7550	6807	743	100,0	90,2	9,8
powiat skierniewicki.....	7439	6676	763	100,0	89,7	10,3
powiat tomaszowski.....	11890	9052	2838	100,0	76,1	23,9
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	2362	1303	1059	100,0	55,2	44,8
powiat m. Skierniewice.....	2428	1345	1083	100,0	55,4	44,6
Podregion 14 - m. Łódź.....	9202	3753	5449	100,0	40,8	59,2

TABL. 5. POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH I UŻYTKOWNIKÓW W LATACH 1996 I 2002

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	1996	2002		
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
	w hektarach			

OGÓLEM

OGÓLEM.....	1399621^{a/}	1295283	1277940	1266294	17343
--------------------	-----------------------------	----------------	----------------	----------------	--------------

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem.....	23546	25425	25425	25420	-
0 – 0,1	244	185	185	185	-
0,1 – 0,2.....	3167	2115	2115	2114	-
0,2 – 0,5.....	9094	8859	8859	8857	-
0,5 – 1.....	11041	14266	14266	14264	-

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem.....	1290739	1269858	1252515	1240874	17343
1 – 2	45026	55098	55092	55066	6
2 – 3	54923	57804	57771	57719	34
3 – 5	158422	143516	143498	143404	18
5 – 7	206741	169850	169802	169730	48
7 – 10.....	293809	236954	236912	236849	42
10 – 15.....	280826	258976	255401	254884	3575
15 – 20	108951	128536	126904	126767	1632
20 – 30	61617	97917	97842	97690	75
30 – 50	17483	48889	48231	47138	659
50 – 100.....	10934	19921	18654	17262	1267
100 – 200	14284	14832	13345	9999	1487
200 – 300.....	13225	7789	6270	5205	1520
300 – 500.....	12857	12666	11317	8429	1350
500 – 1000.....	7691	11912	8869	8123	3043
1000 i więcej.....	3950	5197	2609	2609	2588

a/ Łącznie z szacunkiem powierzchni w gospodarstwach rolnych w obwodach wyłączonych z PSR 1996 i łącznie z działkami użytkowników zamieszkałych poza terenem obwodów spisowych (szacunek wyniósł 85336 ha).

**TABL. 5. POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH
POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH I UŻYTKOWNIKÓW
W LATACH 1996 I 2002 (dok.)**

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	1996	2002		
	ogółem	sektor prywatny		sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w procentach ogółem				

OGÓŁEM

OGÓŁEM.....	100,0 ^{a/}	100,0	100,0	100,0	100,0
-------------	---------------------	-------	-------	-------	-------

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem.....	1,7	2,0	2,0	2,0	-
0 – 0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-
0,1 – 0,2.....	0,2	0,2	0,2	0,2	-
0,2 – 0,5.....	0,6	0,7	0,7	0,7	-
0,5 – 1.....	0,8	1,1	1,1	1,1	-

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem.....	92,2	98,0	98,0	98,0	100,0
1 – 2	3,2	4,3	4,3	4,3	-
2 – 3	3,9	4,5	4,5	4,6	-
3 – 5	11,3	11,1	11,2	11,3	0,1
5 – 7	14,8	13,1	13,3	13,4	0,3
7 – 10.....	21,0	18,3	18,5	18,7	0,2
10 – 15.....	20,1	20,0	20,0	20,1	20,6
15 – 20	7,8	9,9	9,9	10,0	9,4
20 – 30	4,4	7,6	7,7	7,7	0,4
30 – 50	1,2	3,8	3,8	3,7	3,8
50 – 100.....	0,8	1,5	1,5	1,4	7,3
100 – 200	1,0	1,1	1,0	0,8	8,6
200 – 300.....	0,9	0,6	0,5	0,4	8,8
300 – 500.....	0,9	1,0	0,9	0,7	7,8
500 – 1000.....	0,5	0,9	0,7	0,6	17,5
1000 i więcej.....	0,3	0,4	0,2	0,2	14,9

a/ Łącznie z szacunkiem powierzchni w gospodarstwach rolnych w obwodach wyłączonych z PSR 1996 i łącznie z działkami użytkowników zamieszkałych poza terenem obwodów spisowych (szacunek wyniósł 85336 ha).

TABL. 6. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W LATACH 1996 I 2002

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Powierzchnia gruntów ogółem	Użytki rolne							Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne			sady	łąki	pastwiska		
			razem	pod zasiewami	odłogi i ugory					
w procentach										

OGÓLEM

1996.....	100,0	87,4	70,7	65,9	4,8	1,6	10,9	4,2	7,5	5,1
2002.....	100,0	88,5	71,0	61,4	9,6	2,3	11,5	3,7	6,8	4,7

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem.....	100,0	73,1	58,6	27,0	31,6	3,7	9,6	1,1	8,4	18,6
0 – 0,1.....	100,0	5,0	3,7	1,9	1,7	0,5	0,6	0,2	25,4	69,5
0,1 – 0,2.....	100,0	56,3	45,4	20,8	24,5	4,1	6,4	0,4	12,1	31,6
0,2 – 0,5.....	100,0	69,5	55,7	24,9	30,8	3,9	9,0	1,0	8,1	22,4
0,5 – 1.....	100,0	78,6	63,1	29,5	33,6	3,6	10,6	1,3	7,8	13,6

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem.....	100,0	88,8	71,2	62,1	9,1	2,3	11,6	3,8	6,8	4,4
1 – 2.....	100,0	81,4	65,9	36,1	29,8	2,7	11,2	1,6	9,0	9,6
2 – 5.....	100,0	85,1	67,6	48,5	19,1	2,2	12,4	2,8	8,8	6,1
5 – 7.....	100,0	87,6	68,9	57,9	11,1	2,2	12,6	3,9	7,9	4,5
7 – 10.....	100,0	89,3	70,4	63,3	7,1	2,4	12,2	4,3	7,0	3,7
10 – 15.....	100,0	89,5	71,0	66,4	4,5	2,5	11,7	4,4	7,2	3,3
15 – 20.....	100,0	90,9	72,8	69,6	3,2	2,4	11,2	4,4	6,1	3,0
20 – 30.....	100,0	93,1	76,7	73,9	2,8	1,9	10,5	4,1	4,0	2,9
30 – 50.....	100,0	92,5	77,2	73,5	3,7	2,5	9,3	3,4	3,0	4,5
50 – 100.....	100,0	93,9	82,5	74,1	8,5	2,4	6,6	2,3	2,4	3,7
100 – 200.....	100,0	93,5	79,3	66,7	12,6	2,6	9,6	2,0	1,5	5,0
200 – 300.....	100,0	87,8	77,2	67,5	9,7	0,9	6,3	3,4	3,1	9,2
300 – 500.....	100,0	90,9	82,1	77,6	4,5	0,6	5,9	2,3	1,8	7,3
500 – 1000.....	100,0	95,2	85,8	85,4	0,5	0,1	7,6	1,7	0,3	4,5
1000 i więcej.....	100,0	83,0	64,4	64,3	0,1	-	13,3	5,4	0,6	16,4

**TABL. 7. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG
PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R.**

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
W hektarach								
Ogółem.....	1295283	1146699	919492	29840	149220	48147	87855	60728
Podregion 12 - łódzki.....	641529	575475	470144	8116	72856	24360	36518	29536
powiat brzeziński.....	29260	23531	20619	1182	1038	691	4188	1541
powiat kutnowski.....	74928	71396	64292	1296	4453	1354	446	3087
powiat łaski.....	42633	36930	27727	317	6644	2242	3743	1961
powiat łączycycki.....	65396	61359	49237	832	8616	2674	751	3287
powiat łódzki wschodni.....	32399	29246	25027	379	2947	893	1206	1947
powiat pabianicki.....	31676	28100	21295	204	5185	1417	1881	1695
powiat poddębicki.....	64111	58551	43291	479	9758	5023	3172	2388
powiat sieradzki.....	110323	98500	81319	716	12430	4035	7335	4488
powiat wieluński.....	67107	57619	48428	276	7167	1749	6640	2848
powiat wieruszowski.....	39693	35075	29088	105	4826	1056	2925	1693
powiat zduńskowolski.....	25427	22748	18424	142	3106	1077	1644	1036
powiat zgierski.....	58576	52421	41397	2188	6687	2149	2589	3566
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	625778	548103	430085	20928	73837	23253	48390	29285
powiat bełchatowski.....	59466	48083	35245	369	9412	3057	8549	2834
powiat łowicki.....	86985	78641	62565	2018	10673	3385	3580	4764
powiat opoczyński.....	67176	56660	42727	527	9967	3440	7713	2803
powiat pajęczański.....	55077	46471	36948	118	7160	2246	6179	2427
powiat piotrkowski.....	94533	83972	71290	441	9687	2554	6655	3906
powiat radomszczański.....	88764	77376	58391	315	14219	4451	7061	4327
powiat rawski.....	50368	45812	29464	12288	3081	978	2187	2370
powiat skierniewicki.....	50623	45396	37073	3152	3384	1786	2852	2375
powiat tomaszowski.....	60557	54842	47646	733	5294	1169	3015	2700
Trybunalski.....	6025	5430	4611	93	614	112	207	388
powiat m. Skierniewice.....	6203	5421	4126	873	347	76	391	390
Podregion 14 - m. Łódź.....	27976	23121	19263	797	2527	534	2947	1908

**TABL. 7. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG
PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R. (dok.)**

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
W odsetkach								
Ogółem.....	100,0	88,5	71,0	2,3	11,5	3,7	6,8	4,7
Podregion 12 - łódzki.....	100,0	89,7	73,3	1,3	11,4	3,8	5,7	4,6
powiat brzeziński.....	100,0	80,4	70,5	4,0	3,5	2,4	14,3	5,3
powiat kutnowski.....	100,0	95,3	85,8	1,7	5,9	1,8	0,6	4,1
powiat łaski.....	100,0	86,6	65,0	0,7	15,6	5,3	8,8	4,6
powiat łęczycki.....	100,0	93,8	75,3	1,3	13,2	4,1	1,1	5,0
powiat łódzki wschodni.....	100,0	90,3	77,2	1,2	9,1	2,8	3,7	6,0
powiat pabianicki.....	100,0	88,7	67,2	0,6	16,4	4,5	5,9	5,4
powiat poddębicki.....	100,0	91,3	67,5	0,7	15,2	7,8	4,9	3,7
powiat sieradzki.....	100,0	89,3	73,7	0,6	11,3	3,7	6,6	4,1
powiat wieluński.....	100,0	85,9	72,2	0,4	10,7	2,6	9,9	4,2
powiat wierszowski.....	100,0	88,4	73,3	0,3	12,2	2,7	7,4	4,3
powiat zduńskowolski.....	100,0	89,5	72,5	0,6	12,2	4,2	6,5	4,1
powiat zgierski.....	100,0	89,5	70,7	3,7	11,4	3,7	4,4	6,1
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	100,0	87,6	68,7	3,3	11,8	3,7	7,7	4,7
powiat bełchatowski.....	100,0	80,9	59,3	0,6	15,8	5,1	14,4	4,8
powiat łowicki.....	100,0	90,4	71,9	2,3	12,3	3,9	4,1	5,5
powiat opoczyński.....	100,0	84,3	63,6	0,8	14,8	5,1	11,5	4,2
powiat pajęczański.....	100,0	84,4	67,1	0,2	13,0	4,1	11,2	4,4
powiat piotrkowski.....	100,0	88,8	75,4	0,5	10,2	2,7	7,0	4,1
powiat radomszczański.....	100,0	87,2	65,8	0,4	16,0	5,0	8,0	4,9
powiat rawski.....	100,0	91,0	58,5	24,4	6,1	1,9	4,3	4,7
powiat skierniewicki.....	100,0	89,7	73,2	6,2	6,7	3,5	5,6	4,7
powiat tomaszowski.....	100,0	90,6	78,7	1,2	8,7	1,9	5,0	4,5
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	100,0	90,1	76,5	1,5	10,2	1,9	3,4	6,4
powiat m. Skierniewice.....	100,0	87,4	66,5	14,1	5,6	1,2	6,3	6,3
Podregion 14 - m. Łódź.....	100,0	82,6	68,9	2,8	9,0	1,9	10,5	6,8

TABL. 8. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R.

Wyszczególnienie	Powierzchnia zasiewów ogółem	Zboża ^{a/}		Strączkowe jadalne na ziarno	Ziemniaki	Przemysłowe	Pastewne ^{c/}	Pozostałe
		ogółem	podstawowe ^{b/}					
W hektarach								
Ogółem.....	795605	610338	598518	1215	94902	16922	39960	32268
Podregion 12 - łódzki.....	426326	313882	307435	895	55842	13853	20457	21397
powiat brzeziński.....	19341	16059	15962	5	1883	475	745	174
powiat kutnowski.....	62408	43137	40724	606	3552	6947	4418	3748
powiat łaski.....	22209	18125	17775	25	2339	189	1013	518
powiat łęczycki.....	48165	28164	27885	53	4615	3523	2973	8837
powiat łódzki wschodni.....	21335	17511	17241	6	1334	275	1413	796
powiat pabianicki.....	16006	13483	13245	8	1295	264	654	302
powiat poddębicki.....	40447	31581	31337	5	6914	320	1299	328
powiat sieradzki.....	76682	51791	50932	63	17072	1065	3956	2735
powiat wieluński.....	44341	32543	32238	18	8723	189	1285	1583
powiat wierszowski.....	25449	21594	21262	3	3158	94	342	258
powiat zduńskowolski.....	14908	12666	12211	31	1448	115	415	233
powiat zgierski.....	35035	27229	26622	73	3508	398	1944	1883
Podregion 13 - piotrkowski-skierniewicki.....	360875	289688	284383	304	38370	2866	19233	10414
powiat bełchatowski.....	23377	19147	19033	17	3049	21	728	415
powiat łowicki.....	59301	43942	43026	53	3971	1078	6684	3573
powiat opoczyński.....	32946	27479	27387	42	4104	32	859	430
powiat pączęński.....	29527	23636	22973	7	3576	312	832	1164
powiat piotrkowski.....	63692	54738	54092	28	5107	288	2970	561
powiat radomszczański.....	45509	37374	35906	20	6306	666	775	368
powiat rawski.....	26289	19561	19370	16	3963	214	1161	1374
powiat skierniewicki.....	34133	27465	26585	7	3780	86	1653	1142
powiat tomaszowski.....	40992	32662	32434	30	4157	137	3388	618
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	2812	2019	1972	1	160	17	106	509
powiat m. Skierniewice.....	2297	1666	1606	81	197	15	76	262
Podregion 14 - m. Łódź.....	8405	6768	6700	16	690	202	271	458

a/ Łącznie z kukurydzą na ziarno. b/ Łącznie z mieszankami zbożowymi c/ Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi.

TABL. 8. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R. (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia zasiewów ogółem	Zboża ^{a/}		Strączkowe jadalne na ziarno	Ziemniaki	Przemysłowe	Pastewne ^{c/}	Pozostałe
		ogółem	podstawowe ^{b/}					
W odsetkach								
Ogółem.....	100,0	76,7	75,2	0,2	11,9	2,1	5,0	4,1
Podregion 12 - łódzki.....	100,0	73,6	72,1	0,2	13,1	3,2	4,8	5,0
powiat brzeziński.....	100,0	83,0	82,5	0,0	9,7	2,5	3,9	0,9
powiat kutnowski.....	100,0	69,1	65,3	1,0	5,7	11,1	7,1	6,0
powiat łaski.....	100,0	81,6	80,0	0,1	10,5	0,9	4,6	2,3
powiat łęczycki.....	100,0	58,5	57,9	0,1	9,6	7,3	6,2	18,3
powiat łódzki wschodni.....	100,0	82,1	80,8	0,0	6,3	1,3	6,6	3,7
powiat pabianicki.....	100,0	84,2	82,8	0,0	8,1	1,6	4,1	1,9
powiat poddębicki.....	100,0	78,1	77,5	0,0	17,1	0,8	3,2	0,8
powiat sieradzki.....	100,0	67,5	66,4	0,1	22,3	1,4	5,2	3,6
powiat wieluński.....	100,0	73,4	72,7	0,0	19,7	0,4	2,9	3,6
powiat wierszowski.....	100,0	84,9	83,5	0,0	12,4	0,4	1,3	1,0
powiat zduńskowolski.....	100,0	85,0	81,9	0,2	9,7	0,8	2,8	1,6
powiat zgierski.....	100,0	77,7	76,0	0,2	10,0	1,1	5,5	5,4
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	100,0	80,3	78,8	0,1	10,6	0,8	5,3	2,9
powiat bełchatowski.....	100,0	81,9	81,4	0,1	13,0	0,1	3,1	1,8
powiat łowicki.....	100,0	74,1	72,6	0,1	6,7	1,8	11,3	6,0
powiat opoczyński.....	100,0	83,4	83,1	0,1	12,5	0,1	2,6	1,3
powiat pajęczański.....	100,0	80,0	77,8	0,0	12,1	1,1	2,8	3,9
powiat piotrkowski.....	100,0	85,9	84,9	0,0	8,0	0,5	4,7	0,9
powiat radomszczański.....	100,0	82,1	78,9	0,0	13,9	1,5	1,7	0,8
powiat rawski.....	100,0	74,4	73,7	0,1	15,1	0,8	4,4	5,2
powiat skierniewicki.....	100,0	80,5	77,9	0,0	11,1	0,3	4,8	3,3
powiat tomaszowski.....	100,0	79,7	79,1	0,1	10,1	0,3	8,3	1,5
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	100,0	71,8	70,1	0,0	5,7	0,6	3,8	18,1
powiat m. Skierniewice.....	100,0	72,5	69,9	3,5	8,6	0,7	3,3	11,4
Podregion 14 - m. Łódź.....	100,0	80,5	79,7	0,2	8,2	2,4	3,2	5,4

a/ Łącznie z kukurydzą na ziarno. b/ Łącznie z mieszankami zbożowymi c/ Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi.

TABL. 9. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W LATACH 1996 I 2002

Wyszczególnienie	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Konie	Drób ogółem
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy			
	w sztukach						

OGÓLEM

1996.....	566034	298179	1156800	104914	31975	34253	11865649
2002.....	450156	251869	1382377	139971	24807	18242	17809800

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem.....	2391	1644	7637	1510	770	553	1528398
0 – 0,1.....	558	384	4334	1159	160	127	683984
0,1 – 0,2.....	148	107	373	36	44	43	112266
0,2 – 0,5.....	617	419	1125	95	160	145	306223
0,5 – 1.....	1068	734	1805	220	406	238	425925

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem	447765	250225	1374740	138461	24037	17689	16281402
1 – 2.....	5211	3498	16070	1074	738	906	1850568
2 – 3	8723	5838	19187	1978	626	1247	1425098
3 – 5	32691	20901	80814	9042	1157	3393	3236275
5 – 7	52050	31505	138157	15617	3068	3420	1166304
7 – 10.....	92055	52518	260949	29102	3118	3388	2470752
10 – 15.....	116843	63826	353075	34903	5901	2465	2073772
15 – 20.....	61313	32439	185210	17560	3724	932	1222491
20 – 30.....	47375	24460	170570	15332	2371	620	1219257
30 – 50	19371	9682	84951	7028	2012	363	530903
50 – 100	3417	1632	27849	2234	451	278	250841
100 i więcej.....	8716	3926	37908	4591	871	677	835141

**TABL. 10. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG WIEKU I PŁCI ORAZ UŻYTKOWNIKÓW
W 2002 R.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor prywatny		Sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
Bydło.....	450156	447483	446330	2673
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	107424	106743	106429	681
byczki.....	52679	52449	52293	230
jałówki.....	54745	54294	54136	451
Młode bydło w wieku 1-2 lat.....	79102	78657	78380	445
byczki.....	34253	34172	33994	81
jałówki.....	44849	44485	44386	364
Bydło w wieku 2 lat i więcej.....	263630	262083	261521	1547
buhaje rozplodowe, opasy.....	3707	3402	3395	305
jałówki.....	8054	7905	7865	149
krowy.....	251869	250776	250261	1093
mleczne.....	251109	250016	249513	1093
mamki.....	760	760	748	-
Trzoda chlewna	1382377	1378181	1365220	4196
Prosięta o wadze do 20 kg.....	470262	469005	463627	1257
Warchlaki o wadze od 20 do 50 kg.....	401554	400601	396982	953
Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej.....	510561	508575	504611	1986
w tym: knury rozplodowe.....	7397	7015	6959	382
lochy na chów.....	139971	139546	138185	425
Owce.....	24807	24394	24239	413
Jagnięta w wieku poniżej 1 roku.....	8129	7836	7760	293
Maciorki 1-roczone i starsze.....	13140	13140	13067	-
użytkowane w kierunku mlecznym.....	3714	3714	3714	-
użytkowane w innych kierunkach.....	9426	9426	9353	-
Kozy.....	13992	13935	13933	57
Konie.....	18242	17827	17821	415
Króliki.....	57675	57675	57675	-
Pozostałe zwierzęta futerkowe.....	8855	8855	8855	-
Pnie pszczele.....	23303	22932	22932	371
Drób ogółem.....	17809800	17737501	17683233	72299

TABL. 11. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R.

Wyszczególnienie	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Konie	Drób ogółem
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy			
W sztukach							
Ogółem.....	450156	251869	1382377	139971	24807	18242	17809800
Podregion 12 - łódzki.....	238438	124032	656305	67853	11658	7399	9771169
powiat brzeziński.....	8147	3527	35275	3019	585	366	416534
powiat kutnowski.....	29961	16511	65191	7386	635	307	1624694
powiat łaski.....	15355	8405	26611	2838	2294	587	360330
powiat łączycycki.....	31815	17088	34481	4192	41	442	794106
powiat łódzki wschodni.....	9907	5170	59838	4837	1409	786	980888
powiat pabianicki.....	10926	6109	26647	2375	385	723	1195095
powiat poddębicki.....	31379	16084	57752	6279	771	841	424255
powiat sieradzki.....	45922	22466	123293	13522	1756	906	1027251
powiat wieluński.....	18046	9562	78783	8318	2209	518	315807
powiat wieruszowski.....	9710	5087	78815	7629	570	344	375807
powiat zduńskowolski.....	6485	3370	21636	2424	317	419	319277
powiat zgierski.....	20785	10653	47983	5034	686	1160	1937125
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	209871	126812	712421	70992	12929	10344	7674359
powiat bełchatowski.....	15531	9209	31198	3321	1178	796	350378
powiat łowicki.....	51890	30660	152068	13731	165	912	1746624
powiat opoczyński.....	23268	16148	26345	4208	2103	2113	205720
powiat pajęczański.....	15446	8521	33993	4198	1406	482	334667
powiat piotrkowski.....	29881	18424	211543	18690	1959	1623	706407
powiat radomszczański.....	23949	13658	70112	7095	2690	1361	730688
powiat rawski.....	9415	5641	42206	4762	734	758	475444
powiat skierniewicki.....	16779	10650	66280	7006	1247	750	622736
powiat tomaszowski.....	22707	13463	72191	7590	1303	1305	1579409
powiat m. Piotrków Trybunalski	829	336	5902	354	47	131	556626
powiat m. Skierniewice.....	176	102	583	37	97	113	365660
Podregion 14 - m. Łódź.....	1847	1025	13651	1126	220	499	364272

TABL. 11. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R. (dok.)

Wyszczególnienie	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Konie	Drób ogółem
	ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy			
W odsetkach							
Ogółem.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Podregion 12 - łódzki.....	53,0	49,2	47,5	48,5	47,0	40,6	54,9
powiat brzeziński.....	1,8	1,4	2,6	2,2	2,4	2,0	2,3
powiat kutnowski.....	6,7	6,6	4,7	5,3	2,6	1,7	9,1
powiat łaski.....	3,4	3,3	1,9	2,0	9,2	3,2	2,0
powiat łęczycki.....	7,1	6,8	2,5	3,0	0,2	2,4	4,5
powiat łódzki wschodni.....	2,2	2,1	4,3	3,5	5,7	4,3	5,5
powiat pabianicki.....	2,4	2,4	1,9	1,7	1,6	4,0	6,7
powiat poddębicki.....	7,0	6,4	4,2	4,5	3,1	4,6	2,4
powiat sieradzki.....	10,2	8,9	8,9	9,7	7,1	5,0	5,8
powiat wieluński.....	4,0	3,8	5,7	5,9	8,9	2,8	1,8
powiat wierszowski.....	2,2	2,0	5,7	5,5	2,3	1,9	2,1
powiat zduńskowolski.....	1,4	1,3	1,6	1,7	1,3	2,3	1,8
powiat zgierski.....	4,6	4,2	3,5	3,6	2,8	6,4	10,9
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	46,6	50,3	51,5	50,7	52,1	56,7	43,1
powiat bełchatowski.....	3,5	3,7	2,3	2,4	4,7	4,4	2,0
powiat łowicki.....	11,5	12,2	11,0	9,8	0,7	5,0	9,8
powiat opoczyński.....	5,2	6,4	1,9	3,0	8,5	11,6	1,2
powiat pajęczański.....	3,4	3,4	2,5	3,0	5,7	2,6	1,9
powiat piotrkowski.....	6,6	7,3	15,3	13,4	7,9	8,9	4,0
powiat radomszczański.....	5,3	5,4	5,1	5,1	10,8	7,5	4,1
powiat rawski.....	2,1	2,2	3,1	3,4	3,0	4,2	2,7
powiat skierniewicki.....	3,7	4,2	4,8	5,0	5,0	4,1	3,5
powiat tomaszowski.....	5,0	5,3	5,2	5,4	5,3	7,2	8,9
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	0,2	0,1	0,4	0,3	0,2	0,7	3,1
powiat m. Skierniewice.....	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	2,1
Podregion 14 - m. Łódź.....	0,4	0,4	1,0	0,8	0,9	2,7	2,0

TABL. 12. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH UŻYTKUJĄCYCH BUDYNKI I BUDOWLE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W LATACH 1996 I 2002

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Obory	Chlewnie	Kurniki	Stodoły	Wiaty	Garáže	Budynki wielofunkcyjne	Inne pomieszczenia
OGÓŁEM								
1996.....	95138	12516	24162	103260	16127	46642	71264	9425
2002.....	89426	19530	40507	99820	23588	65498	68250	22206
Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)								
Razem	6092	333	3193	6673	1407	6020	10730	4656
0 – 0,1	261	26	196	236	33	132	259	78
0,1 – 0,2	706	36	455	785	260	1212	2084	1034
0,2 – 0,5	2653	120	1351	2786	561	2547	4556	2003
0,5 – 1	2472	151	1191	2866	553	2129	3831	1541
Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR								
Razem.....	83334	19197	37314	93147	22181	59478	57520	17550
1 – 2	8056	585	3279	9346	1598	5464	8424	2911
2 – 3.....	7821	711	2958	8929	1520	4117	5704	1824
3 – 5	16556	2168	6523	18517	3521	8893	10121	3201
5 – 7	15348	3072	6713	17193	3733	9616	8972	2731
7 – 10	15896	4304	7662	17776	4525	12162	10085	2892
10 – 15	12141	4461	6227	13244	3954	11047	8380	2324
15 – 20	4283	1988	2261	4584	1626	4392	3219	858
20 – 30.....	2302	1280	1279	2516	1021	2639	1816	481
30 – 50	698	449	325	776	428	859	569	189
50 – 100.....	134	107	56	166	141	177	132	57
100 i więcej.....	99	72	31	100	114	112	98	82

TABL. 13. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH CIĄGNIKI, SAMOCHODY CIĘŻAROWE I PRZYCZEPY WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W LATACH 1996 I 2002

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Gospodarstwa posiadające				
	ciągniki	samochody		przyczepy	
		razem	w tym do 2 ton ładowności	razem	w tym ciągnikowe

OGÓLEM

1996.....	94300	25346	17079	31899	x
2002.....	97811	15310	9582	39469	37438

Gospodarstwa rolne do 1 ha UR włącznie (działki rolne i właściciele zwierząt gospodarskich)

Razem.....	1992	x	-	-	-
-------------------	-------------	---	---	---	---

Gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR

Razem.....	95819	15309	9582	39469	37438
1 – 2	4495	986	695	1005	793
2 – 3.....	5684	822	557	1149	988
3 – 5	15543	1650	1112	3442	3123
5 – 7	17877	1957	1339	5033	4722
7 – 10	21935	3124	1996	8855	8402
10 – 15	18196	3503	2106	10441	10108
15 – 20	6672	1600	890	4880	4754
20 – 30	3781	1034	548	3157	3070
30 – 50	1205	425	223	1105	1090
50 – 100.....	264	113	60	246	237
100 i więcej.....	167	95	56	156	151

**TABL. 14. CIĄGNIKI, SAMOCHODY CIĘŻAROWE I PRZYCZEPY WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW
W 2002 R.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Sektor prywatny		Sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
W sztukach				
Ciągniki				
1996.....	109114	108630	107591	484
2002.....	118469	118101	117695	368
o mocy do 15 KW	5637	5633	5628	4
15 do 25	35651	35591	35564	60
25 do 40.....	43520	43410	43292	110
40 do 60.....	27331	27222	27083	109
60 do 100.....	5106	5047	4964	59
100 i więcej	1224	1198	1164	26
Samochody ciężarowe.....	18318	18208	18082	110
w tym do 2 ton ładowności	10367	10299	10246	68
Przyczepy.....	52972	52578	52136	394
w tym ciągnikowe	48527	48169	47761	358
W sztukach na 100 gospodarstw				
Ciągniki.....	56,5	56,3	56,2	557,6
o mocy do 15 KW	2,7	2,7	2,7	6,1
15 do 25.....	17,0	17,0	17,0	90,9
25 do 40	20,8	20,7	20,7	166,7
40 do 60	13,0	13,0	12,9	165,2
60 do 100	2,4	2,4	2,4	89,4
100 i więcej	0,6	0,6	0,6	39,4
Samochody ciężarowe	8,7	8,7	8,6	166,7
w tym do 2 ton ładowności	4,9	4,9	4,9	103,0
Przyczepy.....	25,3	25,1	24,9	597,0
w tym ciągnikowe	23,1	23,0	22,8	542,4
Powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 ciągnik w ha				
Ciągniki.....	9,7	9,6	9,6	27,3
o mocy do 15 KW.....	203,4	201,8	200,2	2511,7
15 do 25	32,2	31,9	31,7	167,4
25 do 40	26,3	26,2	26,0	91,3
40 do 60	42,0	41,8	41,6	92,2
60 do 100.....	224,6	225,2	227,0	170,3
100 i więcej.....	936,8	948,8	968,2	386,4

TABL. 15. CIĄGNIKI, SAMOCHODY CIĘŻAROWE, PRZYCZEPY I WYBRANE MASZyny WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R.

Wyszczególnienie	Ciągniki	Samochody ciężarowe	Przyczepy	Kombajny		
				zbożowe	buraczane	ziemniaczane
W sztukach						
Ogółem.....	118469	18318	52972	8121	1312	13372
Podregion 12 - łódzki.....	59100	10342	31955	4061	1194	8479
powiat brzeziński.....	2604	393	1084	228	3	359
powiat kutnowski.....	6629	813	5557	615	478	734
powiat łaski.....	3286	336	1366	217	22	207
powiat łęczycki.....	6894	2256	5044	373	416	1177
powiat łódzki wschodni.....	2915	472	1175	249	1	132
powiat pabianicki.....	2452	362	1051	164	3	108
powiat poddębicki.....	5131	681	2733	400	55	1079
powiat sieradzki.....	11176	1871	5734	710	144	2567
powiat wieluński.....	7014	1262	2884	346	18	875
powiat wierszowski.....	3968	372	1883	277	9	522
powiat zduńskowolski.....	1988	165	977	165	9	134
powiat zgierski.....	5043	1359	2467	317	36	585
Podregion 13 - piotrkowsko-skierniewicki.....	58155	7514	20367	4004	117	4860
powiat bełchatowski.....	4384	250	1254	190	2	129
powiat łowicki.....	9650	1654	5372	782	103	1302
powiat opoczyński.....	5899	305	801	328	1	60
powiat pajęczański.....	5040	446	1607	228	-	216
powiat piotrkowski.....	8995	813	2974	838	3	621
powiat radomszczański.....	6931	682	2488	452	2	686
powiat rawski.....	5169	1837	1645	192	-	455
powiat skierniewicki.....	5509	590	2326	493	6	883
powiat tomaszowski.....	5797	719	1546	471	-	479
Trybunalski.....	365	121	173	19	-	17
powiat m. Skierniewice.....	416	97	181	11	-	12
Podregion 14 - m. Łódź.....	1214	462	650	56	1	33

**TABL. 15. CIĄGNIKI, SAMOCHODY CIĘŻAROWE, PRZYCZEPY I WYBRANE MASZyny
WEDŁUG PODREGIONÓW I POWIATÓW W 2002 R. (dok.)**

Wyszczególnienie	Ciągniki	Samochody ciężarowe	Przyczepy	Kombajny		
				zbożowe	buraczane	ziemniaczane
W odsetkach						
Ogółem.....	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Podregion 12 - łódzki.....	49,9	56,5	60,3	50,0	91,0	63,4
powiat brzeziński.....	2,2	2,1	2,0	2,8	0,2	2,7
powiat kutnowski.....	5,6	4,4	10,5	7,6	36,4	5,5
powiat łaski.....	2,8	1,8	2,6	2,7	1,7	1,5
powiat łęczycki.....	5,8	12,3	9,5	4,6	31,7	8,8
powiat łódzki wschodni.....	2,5	2,6	2,2	3,1	0,1	1,0
powiat pabianicki.....	2,1	2,0	2,0	2,0	0,2	0,8
powiat poddębicki.....	4,3	3,7	5,2	4,9	4,2	8,1
powiat sieradzki.....	9,4	10,2	10,8	8,7	11,0	19,2
powiat wieluński.....	5,9	6,9	5,4	4,3	1,4	6,5
powiat wierszowski.....	3,3	2,0	3,6	3,4	0,7	3,9
powiat zduńskowolski.....	1,7	0,9	1,8	2,0	0,7	1,0
powiat zgierski.....	4,3	7,4	4,7	3,9	2,7	4,4
Podregion 13 - piotrkowsko- skierniewicki.....	49,1	41,0	38,4	49,3	8,9	36,3
powiat bełchatowski.....	3,7	1,4	2,4	2,3	0,2	1,0
powiat łowicki.....	8,1	9,0	10,1	9,6	7,9	9,7
powiat opoczyński.....	5,0	1,7	1,5	4,0	0,1	0,4
powiat pajęczański.....	4,3	2,4	3,0	2,8	-	1,6
powiat piotrkowski.....	7,6	4,4	5,6	10,3	0,2	4,6
powiat radomszczański.....	5,9	3,7	4,7	5,6	0,2	5,1
powiat rawski.....	4,4	10,0	3,1	2,4	-	3,4
powiat skierniewicki.....	4,7	3,2	4,4	6,1	0,5	6,6
powiat tomaszowski.....	4,9	3,9	2,9	5,8	-	3,6
powiat m. Piotrków Trybunalski.....	0,3	0,7	0,3	0,2	-	0,1
powiat m. Skierniewice.....	0,4	0,5	0,3	0,1	-	0,1
Podregion 14 - m. Łódź.....	1,0	2,5	1,2	0,7	0,1	0,2

TABL. 16. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH WYBRANE MASZYNY WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W LATACH 1996 I 2002

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Gospodarstwa posiadające maszyny do zbioru						Kombajny buraczane	Opryskiwacze sadownicze	
	zbóż, zielonek i kukurydzy				ziemniaków				
	kombajny zbożowe	silosokombajny		przy-czepy zbierające	prasy zbierające	kombajny ziemniaczane			kopaczki do ziemniaków
samo-bieżne		pozostałe							
OGÓLEM									
1996.....	5149	145	368	7427	6812	11186	31884	906	3249
2002.....	7835	250	590	8220	10983	13310	37419	1306	4516
W tym gospodarstwa rolne powyżej 1 ha UR									
Razem	7835	250	590	8220	10983	13310	37419	1306	4516
1 - 5.....	278	6	22	357	341	381	5850	9	1192
5 - 7.....	388	3	35	669	594	854	6562	34	725
7 - 10.....	1010	11	72	1692	1679	2398	10198	122	1040
10 - 15.....	2085	35	138	2648	3364	4425	9319	323	915
15 - 20	1464	33	110	1389	2194	2608	3250	293	352
20 - 30.....	1543	66	118	989	1854	1875	1682	341	181
30 - 50	742	42	77	353	703	614	450	146	75
50 - 100	194	17	14	56	156	108	72	28	22
100 i więcej	131	37	4	67	98	47	36	10	14